

T.C.
YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YENİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

BARIŞ DERGİSİ'NİN SİSTEMATİK TAHLİLİ VE KUZAY IRAK TÜRKMEN
EDEBİYATI'NDAKİ ÖNEMİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Karwan Rauf Taha MİRANİ

VAN-2017

T.C.
YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
YENİ TÜRK EDEBİYATI BİLİM DALI

BARIŞ DERGİSİ'NİN SİSTEMATİK TAHLİLİ VE KUZEY IRAK
TÜRKMEN EDEBİYATI'NDAKİ ÖNEMİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Karwan Rauf Taha MİRANİ

Danışman
Doç. Dr. A. Mecit CANATAK

VAN-2017

ÖZET

Türkmen edebiyatının tarihsel gelişiminde edebiyat ve sanat dergilerin önemi oldukça büyüktür. 2000-2007 yılları arasında 32 sayı olarak yayımlanmış olan ve söz konusu dönemde önemli bir yere sahip olan *Barış* dergisi, ilkin edebiyat dergisi olarak yayım hayatına başlamıştır. Bu anlamda şiirlere, öykülere ve makalelere daha fazla yer verilmiştir. Fakat 2003 yılından sonra düşünce yazılarına daha fazla ağırlık verildiği görülmektedir. *Barış dergisinin* bu yayım anlayışı derginin son bulduğu 2011 tarihine kadar devam eder. Dönemin tanınmış yazarlarına sayfalarını açan dergide, genç sanatçıların yazılarına da rastlamak mümkündür. Bu bağlamda derginin, genç yazarlara yetişme ortamı hazırladığı söylenebilir. Türkmen edebiyatına düşünce ve tür bakımında gelişmesine büyük katkıları olan dergide, Batı ve dünya edebiyatlarından çevirilen eserler ile Türkmen kültürü bütünleştirilmeye çalışılmıştır. *Barış* dergisi ile ilgili yapmış olduğumuz bu çalışma giriş, iki bölüm, sonuç ve kaynakçadan oluşmaktadır. Giriş kısmında 1991'den sonrası siyasî-sosyal ve edebiyat-sanat ortamları değerlendirilmiş ve dönemin dergileri incelenmiştir. Birinci bölümde *Barış* dergisinin tarihçesi, mizanpaj özellikleri ile ilgili bilgi verilmiş ve dergideki yazılar değerlendirilmiştir. İkinci bölümde ise derginin Türkmen edebiyatındaki yeri ve önemi değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Barış* dergisi, Türkmen, Hoyrat, Kültür, Sanat, Şiir, Erbil.

ABSTRACT

Literature and art journals are very important in the historical development of Turkoman literature. This work includes *Bariş* journal which was published in Iraq from 2000 to 2007. It has been tried to determine the importance of Turkoman literature by making a systematical analyze in this work. *Bariş* journal which was published between 2000 and 2007 and which had a great importance at that time was first published as a literature journal. We can see the dominance of poem, story and mania in this work, but after 2003, one can see the dominance of idea writing. This publication continued until it was ended in 2011. It is possible to see the writings of young writers of that period. So It is probable to say that the journal gave the young writers the opportunity to improve themselves. It has contributed much to the improvement of Turkoman literature. In this journal, we can see translations from the western world which contributes to our literature and It was tried to make a harmony between our Turkoman and western literature. This work that we have done about the *Bariş* journal is comprised of introduction, two parts, conclusion and sources, in the introductory part, the environments of literature, art and social, political occasions after 1991 were evaluated and journals of that period were studied. In the first part, some information was given about the history and layout the *Bariş* journal and the articles in the journal were evaluated. In the second part, the importance and the place of the journal in the Turkoman literature was evaluated.

Key Words: *Bariş* Journal, Turkoman, Hoyrat, Culture, Art, Poem, Erbil

TEŞEKKÜR

Büyük Allah'a şükürler olsun ki beni bu günlere getirdi ve yüksek lisansımı güzel ve sorunsuz bir şekilde tamamladım. Bu mütevazı çalışma için Kuzey Irak Kürdistan Bölgesin'deki tüm arkadaş, dost, Hoca, öğretmen ve yazar ve çizerlere teşekkür ediyor ve saygılarımı sunuyorum.

Şüphesiz böyle bir çalışmanın hazırlıklarını yapmak kolay olmadı. Bu sebeple söz konusu çalışmanın çerçevesini belirlemek ve doğru sonuçlara ulaşmak çok zorlu oldu. Aynı zamanda bu tezin hazırlanmasında destek ve görüşlerine başvurduğum hocam ve danışmanım Doç. Dr. A. Mecit CANATAK'a teşekkürlerimi sunuyorum. Bunun yanında dost, arkadaş ve hocalarımla destekleri için de kendilerine saygılarımı sunuyorum.

Yüzüncüyıl Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü hocalarıma saygılarımı sunuyorum ki her zaman benim yanımda oldular ve bana yardım ettiler. Sürekli yanımda ve bana yardım eden aileme, kardeşlerime teşekkür ediyorum. Bu çalışmayı varlığıyla beni şerefliendiren ve bana feyz veren anne ve babama ve her şekilde benim yanımda olan kardeşlerime armağan ediyorum.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT.....	II
TEŞEKKÜR.....	III
İÇİNDEKİLER	IV
KISALTMALAR DİZİNİ.....	VI
ÇİZELGELER DİZİNİ	VII
ÖN SÖZ	VIII
1. GİRİŞ	1
1.1. 1991'den Sonra Siyasî ve Sosyal Ortam	1
1.2. 1991'den Sonra Sanat-Edebiyat Ortamı.....	12
1.3. Türkmen Dil ve Edebiyatının Tarihsel Gelişimi	18
1.4. Türkmen Edebiyatında Dergicilik	24
I. BÖLÜM.....	29
<i>BARIŞ DERGİSİ'NİN İNCELENMESİ</i>	29
A. <i>BARIŞ DERGİSİ'NİN TARİHÇESİ</i>	29
A.1. Yazar, Şair Kadrosu.....	32
B. <i>BARIŞ DERGİSİ'NİN MİZANPAJ ÖZELLİKLERİ</i>	33
C. <i>BARIŞ DERGİSİ'NİN SİSTEMATİK DİZİNİ</i>	35
C.1. Kronolojik Dizin	35
C.2. Yazar Soyadına Göre Dizin	51
C.3. Türlerle Göre Dizin	64
C.3.1. Şiir	64
C.3.2. Makale	87
C.3.3. Tiyatro	111
C.3.4. Öykü	116
C.3.5. Destan	122
C.3.6. Araştırma	123
C.3.7. Folklor	127
C.3.8. Röportaj	138
C.3.9. Biyografi.....	140
II. BÖLÜM.....	150
<i>BARIŞ DERGİSİNİN IRAK TÜRKMEN EDEBİYATINDAKİ YERİ VE ÖNEMİ</i>	
A. <i>BARIŞ DERGİSİNİN SİYASÎ ANLAYIŞI</i>	150
B. <i>BARIŞ DERGİSİNİN TOPLUMSAL ANLAYIŞI</i>	152
C. <i>BARIŞ DERGİSİ VE ŞİİR</i>	153
D. <i>BARIŞ DERGİSİ VE TİYATRO</i>	155
E. <i>BARIŞ DERGİSİ VE ÖYKÜ</i>	156
F. <i>BARIŞ DERGİSİ VE GAZETECİLİK</i>	158

SONUÇ	161
KAYNAKÇA.....	164
EKLER.....	166

KISALTMALAR DİZİNİ

ş.	: Şiir
m.	: Makale
ti.	: Tiyatro
ö.	:Öykü
des.	: Destan
arş.	:Araştırma
flk	:Folklor
röp.	: Röportaj
biy.	:Biyografi

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 1.1. 1921 -2014 Yılları Arasında Irak'ın Yönetim Tablosu	6
Çizelge 1.2. Irak'ta Kurulan Türkmen Partileri	8
Çizelge 1.3. 1911-2011 Yılları Arası Türkmen Sanat-Edebiyat Dergileri	28

ÖN SÖZ

Dergiler, edebiyat-yazar-okur üçlüsünün kendini ifade edebileceği yerdir. Türkmen toplumları için edebiyat dergilerinin ayrı bir yeri vardır. Çünkü Türkmen toplumları tarihte kültür ve edebiyat alanında kendilerini ifade edebilecek çok az yayın araçlarına sahiptiler ve var olan yayın araçlarını da özgür biçimde kullanamıyorlardı. Irak Türkmenleri geçmişten tarihten bu güne kadar tüm iktidar hükümetleri tarafından siyasi, sosyal, sanat ve edebiyat alanlarında sürekli bir baskı görmüşlerdir.

Türkmen edebiyatının tarihsel gelişiminde, Türkmen yazar ve şairlerin tanınmasında, edebiyat alanına kazandırılmasında dergi ve gazetelerin önemli bir yeri vardır. Bu bölgedeki dergi ve gazetelerin, 24 Şubat 1911 tarihinde Havadis Gazetesi'nin basılma sürecinin başlamasıyla günümüze kadar bu görevi üstlendikleri görülmektedir.

Türkmen kültürünün ve sanatının tarihi göz önüne alındığında, dergi ve gazete gibi iletişim araçları Türkmen toplumlarının seslerini dünyaya duyurmaları için oldukça önemliydi. Bu dergilerden biri de *Barış* dergisidir.

Barış Dergisinin genel olarak Türkmen gazeteciliğine birçok hizmeti olmuştur. Değişik coğrafyalarda edebiyat ve sanat alanında yaşanan gelişmelerde büyük rol oynamıştır. Yazar ve şairlerin yazılarını yayınlatabilmeleri için bu dergi önemli bir imkân sağlamıştır.

Dönemin kültürel ve edebiyat çalışmalarında önemli bir yer tutan *Barış* dergisi, yayım hayatına 2000 yılında başlar. Derginin yayımı Şubat 2011 tarihine kadar devam eder. Barış dergisinin, bölgede Türkçe, Arapça, Kürtçe ve Türkmence yayın yapan tek dergi olmasının yanı sıra Türkmen edebiyatının ilerlemesine ve yenilenmesine de büyük katkısı olmuştur. Bugüne kadar Türkmen gazete ve dergilerinin edebiyata katkıları hakkında araştırmalar yapılmamıştır. Bu sebeple akademik çalışmamızı Barış dergisi üzerine yapmaya karar verdik. Bölgenin siyasal yapısından dolayı dergi nüshalarına ulaşmada büyük sıkıntılar yaşadık.

Barış dergisinin 2000-2011 tarihleri arasında toplam 55 sayısı yayımlanmıştır. Ancak arşiv yetersizliğinden ve bölgenin mevcut siyasal yapısının

getirdiği zorluklardan dolayı sadece 2000-2007 arasındaki 32 sayısını incelemeye tabi tuttuk. Derginin içerik olarak konularının çeşitliliği nedeniyle, çalışmamızda ele alınan konulardan sadece kısa örneklere yer verdik.

Çalışmamız ilk planda edebiyat araştırmalarına önemli katkı sunmakla birlikte; tarihçiler, sosyologlar, eğitimciler ve diğer araştırmacılar için de kaynaklık edecektir.

Barış dergisinin incelenmesinde edebiyat yazılarına öncelik verilmiş, söz konusu yazıların içeriklerine ve tarihlerine dikkat edilmiştir. Dergideki tüm yazılar özet biçimde verilmiştir. Şiirlerin temaları belirtilmeye çalışılmış, ilk iki dizesi yazılarak, tema ve değerlendirmeler ile bütünlük sağlamak amacı güdülmüştür. Yazılardan yapılan alıntılar veya başlıklandırmalarda, orijinal metne bağlı kalınmıştır.

Bu düşüncelerden hareketle, *Barış* dergisi içerik, biçim, monografik açıdan incelenmiştir. Giriş bölümünde 1991'den sonrası siyasî, sosyal ve edebî ortam incelenmiştir. Bu dönemin edebî, sosyal ve siyasal özellikleri ile ilgili olarak o dönemin ön plâna çıkan gelişmelerine göz atılmıştır. Ayrıca giriş bölümünde, *Barış* dergisi ile eş zamanlı olarak yayın hayatını sürdüren dergiler hakkında bilgilere yer verilmiştir.

Birinci bölümde, ilk olarak *Barış* dergisinin monografik özellikleri analiz edilmiştir. Burada *Barış* dergisinin tarihçesi ve düzeni ele alınmıştır. Ayrıca gazetenin yazı işleri müdürü, sahibi, yazar kadrosu gibi konular da incelenmiştir. Birinci bölümde ikinci olarak, *Barış* dergisinin sistematik dizinine yer verilmiştir. Sistematik dizin içinde, öncelikle *Barış* dergisinde yayımlanan tüm yazıların yazar adı, başlığı, yayım tarihi ve türüyle birlikte sınıflandırması yapılmıştır. Yine sistematik dizin içinde yazıların, yazar soyadına göre alfabetik dizini verilmiş ve her yazara ait olan yazılar ayrı ayrı gruplandırılmıştır. Birinci bölümde son olarak türe göre dizin verilmiş ve burada *Barış* dergisinde yayımlanan tüm şiir ve yazıların içerik bilgilerine yer verilmiştir. Yazılar ise türe göre dizin içinde kronolojik olarak dizilmiş; makale, şiir, öykü, araştırma, röportaj, tiyatro, destan, folklor ve biyografi adları altında sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmayla birlikte her yazının içerik bilgileri kimi alıntılarla desteklenerek sunulmuştur. Her yazı türünün sonunda, genel değerlendirmeler yapılmıştır.

İkinci bölüm, “*Bariş* dergisi’nin Türkmen Edebiyatındaki Yeri ve Önemi” başlığını taşımaktadır. Bu bölümde, *Bariş* dergisinin sanat, edebiyat ve siyasî anlayışı geniş olarak değerlendirilmeye çalışılmıştır. Dergide, önemli yer tutan toplumcu sanat anlayışını belirten yazılar üzerinde durulmuştur.

Sonuç kısmında ise çalışma boyunca yapılanlar toparlanmış ve derginin Türkmen edebiyatı açısından önemi vurgulanmıştır.

Bu çalışmada Türkmen edebiyatı ve gazeteciliğinin sıkı bağlarını, *Bariş* dergisinin Türkmen edebiyatı ve gazeteciliğine olan katkısını ortaya koymayı amaçladık. Ele aldığımız bu çalışma konuyla alakalı şimdiye kadar yapılan ilk akademik çalışmadır. Bu bağlamda sonraki çalışmalara bitşik ayak olacağı kanaatindeyim.

Karwan Rauf Taha MİRANİ

VAN 2017

1. GİRİŞ

1.1. 1991'den Sonra Siyasî ve Sosyal Ortam

Birleşik Krallık'ın 1921 yılında düzenlediği Kahire Kongresi'nde Osmanlı yönetimi altında olan Arap eyaletlerinin durumu ele alınmıştır. 'Yirmilerin Devrimi' olarak adlandırılan Irak'ın üç eyaletindeki (Musul, Bağdat ve Basra) aşiretlerin isyanından sonra Hüseyin Oğlu Kral Faysal, İngiltere'yle anlaştıktan sonra Irak Krallığı'nı kurdu. (Aziz Kadir Sahancı 1999: 30-52)¹

Irak'taki direnişi hafifletmek isteyen Britanya, Mart 1921'de Faysal'ı Irak'ta İngiliz mandası altında kurulacak yönetimin kralı olarak desteklemeye karar verdi. Birleşik Krallık bu hükümet ile, ileri bir tarihte bağımsızlık ön gören bir antlaşma yapacaktı. Faysal bu planı kabul etti ve halkın desteği ile ağustos 1921'de tahta çıktı.

1922 yılında İngiliz Irak ittifakı ortaya çıktı. Daha sonra 1925 yılında Irak'ta ilk parlamento seçimleri yapıldı. 1930 yılında Irak hükümeti bağımsız bir devlet olma yolunda Birleşik Krallık ile 25 yıllık bir antlaşma imzaladı. 1932 yılında Milletler Cemiyeti'ne bağımsız bir devlet olarak katıldı. 1933'te Kral Faysal'ın ölümünden sonra yerine oğlu Birinci Gazi geçip ileriki zamanlarda partileri kapatarak, diktatörlüğe benzer bir şekilde ülkeyi yönetmeye başladı. Sıkı bir Arap milliyetçisi olan Kral Gazi'nin iktidarı sırasında ordu ve Şii şeyhleri arasında çekişme ve kavgalar yaşandı. 1936'da sivil hükümetin devrildiği darbeyi destekledi. 1939 yılında geçirdiği trafik kazasıyla hayatını kaybetti.(Cercis Fethullah1999:6-10)²

Kral Gazi öldükten sonra henüz üç yaşında olan oğlu Faysal kral ilan edildi. Kralın yaşı küçük olduğundan dolayı amcası Prens Abdullah kral naipliğine getirildi. Devletin işleri Nuri al-Said tarafından yönetilirken, 1941 yılında Reşid Ali Geylani tarafından bir ayaklanma başlatıldı. Bunun sonucunda Kral II. Faysal önce Kuveyt'e sonrasında İngiltere'ye kaçırıldı. 1945 ve 1946 yıllarında da Kürtler ayaklanma yaptı. 1947 yılında Irak ile Ürdün, askeri işbirlik antlaşması imzaladılar. 1952 yılındaki

¹ Aziz Kadir SAHANCI, *Irak'taki Türkmenlerin Siyasi Tarihi*, 1999.

² Cercis FETHULLAH, *Kürt, Türk ve Arap*, 1999.

ayaklanmada, parlamento seçimlerinin yapılması ve krala tanınmış yetkilerin kısıtlanması istenmedi. 1958 yılında Irak ve Ürdün arasında işbirlik antlaşması imzalanmış fakat Abdülkerim Kasım'ın önderliğindeki askeri darbe ile kral ikinci Faysal, amcası Abdullah ile Başbakan Nuri al-Said öldürülerek krallığın düşmesine neden oldu ve daha sonrasında cumhuriyet ilan edildi.

1946'da dönemin Başbakanı olan Tevfik Surveydi İngilizlerden 1930 antlaşmasının yenilenmesini istedi ve 16 Ocak 1948'de Portshmount'ta yeni bir antlaşma imzalandı. Bu antlaşmadan memnun olmayan Irak halkı Bağdat'ta İngiltere ve hükümet karşıtı gösteriler gerçekleştirdi. Bu gösteriler sonucunda hükümet 27 Ocak 1948'de istifa etmek zorunda kaldı.

1950'lerin başında Irak'taki siyasi yapı iki ana gruba ayrıldı. Biricisi Nuri Said'in başını çektiği İngiltere yanlıları, ikinci grup ise milliyetçiler ve sosyalistlerden oluşmaktaydı. 1945 ile 1958 yılları arasında çoğunluğu aynı kişilerden oluşan yirmi dört hükümet kuruldu. Bu dönemde uzun süre muhalefet partileri yasaklandı.

1945 yılında Arap ülkeleri, bir Arap Birliği örgütü kurdular. 1958–1961 yılları arasında Mısır ve Suriye'nin birleşmeleri dışında Arap ülkelerinde başka bir birleşme yaşanmadı. Buna karşılık Ürdün-Irak birleşmesi yaşandı.

14 Temmuz 1958 yılında cumhuriyet ilan edildi ve General Abdülkerim Kasım Cumhurbaşkanı oldu. Bu sırada Kral II. Faysal, Prens Abdullah ve Nuri Said öldürüldü. Irak'ta bu dönemde komünizm ve etnik milliyetçilik hızla yayıldı. Irak'ta yaşanan bu değişim ortadoğudaki tüm dengeleri bozdu. Irak'ta meydana gelen bu darbeden etkilenen Suriye'de benzer bir askeri darbe oldu. Ortadoğu'da hâkimiyet mücadelesi veren Sovyet Rusya, ABD ve İngiltere hemen harekete geçti. ABD Lübnan'a askeri müdahale yaparken, İngiltere Ürdün'deki karışıklığı bahane ederek Ürdün'ü işgal etti. 1958 darbesiyle Irak'ın İngiltere ile olan 37 yıllık bağı da kopmuştur. General Kasım, Sovyetlerle 28 Şubat 1962'de imzaladığı antlaşma ile bu ülkeden ekonomik ve askeri yardım almaya başlamıştır. Bu dönemde ülkede Baas ve Nasır'ın etkisi de artmaya başlamıştır. Irak 24 Mart 1959'da Bağdat Pakti'nden ayrılmıştır. Kürtlerin ayaklanmaları General Kasım'ın iktidardan düşmesine sebep

olan önemli bir faktör olmuştur. 16 Eylül 1961’de başlayan Kürt isyanı 1963’te Kasım’ın iktidardan düşmesine kadar devam etmiştir. (Cercis Fethullah, 2001: 10)³

8 Şubat 1963’te General Abdüsselam Arif ve Baas Partisi, Abdülkerim Kasım’a karşı darbe yapıp iktidarı ele geçirdiler. Ancak dokuz ay süren Abdusselam Arif – Baas Partisi işbirliği Abdusselam Arif’in 18 Kasım 1963’te yaptığı karşı bir darbe ile Baas’ın yönetimde etkisini kırdı. Abdusselam Arif dönemi, kuzeydeki Kürt isyanlarını bastırmakla ve kendini iktidarda tutma çabalarıyla geçti. 13 Nisan 1966’da bir trafik kazası sonucu ölen Abdulselam Arif’in yerine kardeşi Abdurrahman Arif geçti. 1963–1968 dönem Arif kardeşler damgasını vurmuştur. Bu dönemde tekrar Arif kardeşler ve Nasır yakınlaşması olmuştur. 1964-1966 dönemleri arasında iki ülke arasında ekonomik ve askeri alandan bütünleşmeye gidilmiştir. Fakat bu daha sonra gerçekleştirilememiştir. 29 Haziran 1966’da dönemin Başbakan’ı Bazzaz’ın Kürtlere yönelik 12 maddelik *Barış* planı 1968’de iktidara gelen Baas tarafından kabul edilmeyince Kürtler isyan etmişlerdir. (Hasan Özmen, 2002: 7-8)⁴

17 Temmuz 1968’de Baas Partisi bir darbe ile iktidara geldi ve General Ahmet Hasan el-Bekir devlet başkanı oldu. 1972’de Sovyetler Birliği ile on beş yıllık bir anlaşma imzalama ve aynı yıl Irak Petrol Şirketinin millileştirilmesi Baas Partisinin popülaritesini arttırdı. Ayrıca bu dönemde İran la Cezayir Antlaşması imzalandı ve bu antlaşma ile Kürt sorunu Baas rejiminin istediği biçimde çözüldü. Cezayir Antlaşması’nın mimarı, 1976’da beri başbakanlık görevini yürüten Saddam Hüseyin’di. Baas Partisi içinde gerçek güç tamamen Saddam Hüseyin’in elinde toplanmıştı. 16 Temmuz 1979’da Irak’taki tüm denetim Saddam Hüseyin’in eline geçmiştir. Böylece diktatörlük dönemi başlamış oldu.

22 Eylül 1980’de başlayan ve 8 yıl süren Irak-İran savaşı ülkede yüz binlerce insan kaybına, barışın, huzurun, düzenin bozulmasına ve milyarlarca dolarlık zarara yol açtı. 20 Ağustos 1988’de ateşkes imzalandı. 1990 yılında 1975 Cezayir Antlaşması tekrar onaylanarak barış sağlandı. Irak, 2 Ağustos 1990’da Kuveyt’i işgal etti. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi işgali kınayarak Irak’tan derhal çekilmesini istedi. 6 Ağustos 1990’da Irak’a ekonomik yaptırım uygulamaya başladı.

³ Cercis FETHULLAH, *Kerkük Şehrinin Etnik ve Etnografyası*, 2001.

⁴ Hasan ÖZMEN, *Irak’taki Türkmenler ve İnsan Hakları*, 2002.

16–17 Ocak 1991’de Amerika Birleşik Devletleri ve müttefiklerinin Irak’ı havadan bombardımanıyla Körfez Savaşı başladı. ABD’nin hava ve kara operasyonları sonucunda 27 Şubat 1991’de Irak kuvvetleri Kuveyt’ten çekilmeye başladı. 3 Mart 1991’de ateşkes ilan edildi. 10 Kasım 1994’te Irak Ulusal Meclisi Kuveyt’in sınırlarını ve bağımsızlığını tanıdı. Mart-Nisan 1991’de Irak kuvvetleri Kürt ve Şii ayaklanmalarını şiddetli bir şekilde bastırdı. Nisan 1991’de ABD ve İngiltere’nin girişimiyle Kürtleri ve Şiileri korumak amacıyla uçuşa yasak bölgeler oluşturuldu. 31 Ekim 1998’de Irak, Birleşmiş Milletler’in Irak’ın kitle imha silahlarını imhasına nezaretten sorumlu komisyonu UNSCOM ile işbirliği yapmayı durdurdu. Bunun üzerine ABD ve İngiltere Irak’ın nükleer, kimyasal ve biyolojik silahlarını imha etmek amacıyla “Çöl Tilkisi Operasyonu” adı altında bir hava bombardımanı düzenledi. Kuveyt’in kurtarılışını takiben BM Güvenlik Konseyi (UNSC) Irak’ın tüm kitle imha silahlarını bırakmasını ve BM denetimine izin vermesini şart koşturmuştu. Ancak Irak’ın imha silahlarını bırakmaması, BM denetimine izin vermemesi ve BM Güvenlik Konseyi kararlarına uymaması üzerine ABD Mart 2003’te Irak’ı işgal etmiştir. 20 Mart 2003’te başlayan hava saldırısı ve onu takip eden kara harekâtı sonunda 9 Nisan 2003’te başkent Bağdat’a giren koalisyon güçleri Saddam Hüseyin iktidarını devirdi.

2004 yılından 2005 yılına kadar Gazi Meşaal Alyaver Irak Cumhurbaşkanlığını yaptı. Seçimle Irak Cumhurbaşkanı olan Celal Talabani 2005 yılından 2014 yılına kadar Irak’ı yönetti. 2012 yılında Celal Talabani’nin hastalanması sonucunda 2014’te Fuad Masum seçimle onun yerine geçti.

Türkmenler

Irak Devleti, Irak’ta yaşayan Türkleri Türkmen diye isimlendirmiştir. Bu şekilde adlandırmalarının sebebi Türkiye ile kan ve kültür bağlarını koparmak içindir. Birinci Dünya Savaşı’ndan sonra Türkiye’den koparılacak, Irak adı ile kurulan devletin vatandaşları olarak varlıklarını sürdüren Türk halkı, Lozan Konferansı sırasında İngiliz heyeti tarafından Türkmenler olarak ifade edilmişlerdi. Irak’ta cumhuriyet dönemini başlatan Abdülkerim Kasım yönetimi de, Irak’taki Türk topluluğunun Türkiye değil, Orta Asya kökenli olduklarını göstermeye çalışmış

buradaki amaç Irak'taki Türkmenlerin Türkiye ile olan soy ve kültür bağlarını kesmeye çalışmaktır. (Habib El, hırmızı, 2005: 6)⁵

Türklerin Irak'a ilk girişleri 674 yıllarına dayanmaktadır. Bu dönemde Emevî Halifesi Muaviye tarafından Horasan'a gönderilen Ubeydullah bin Ziyad liderliğindeki 20.000 kişilik islam ordusu ile Ceyhun Nehri'ni geçerek Buhara'ya yönelir. Burada Buhara prensesi Hatun emrindeki Türk kuvvetleri ile şiddetli çarpışmalardan sonra sulh yapmak zorunda kalır. (Habib El, hırmızı, 2003: 177)⁶

Yapılan *barıştan* sonra Ubeydullah, emrindeki 2000 Türk askerini Irak'a götürerek, Basra'ya yerleştirir. Tarihi kaynaklar, Basra'ya yerleştirilen Türk askerlerinin 2000 kişi kadar olduklarını belirtmektedir. Ayrıca ünlü oryantalist J. H. Kramers, bölgedeki Türk varlığının Osmanlı devletinden önceye dayandığını vurgulamaktadır.

Birinci Dünya Savaşı'nın sonunda, İngiliz işgaline uğrayan Musul, Kerkük ve Erbil Türkmenleri Milli Mücadele döneminde önemli bir rol üstlenmişlerdir. İngilizlerin Osmanlı'ya karşı halkı kışkırtmalarını önlemek için harekete geçmişlerdir. Halkı İngilizlerin propagandalarına karşı uyanık olmalarına yönelik uyarı yapan Küçük Molla Efendi'nin (1867-1943) bu dönemde büyük katkıları olmuştur.

Irak Türkmenleri, Irak'ın kuzeyinden itibaren Telafer, Musul, Erbil, Kerkük, Altunköprü, Tuzhurmatu, Kara Tepe, Kifri, Mendeli, Hanekin ve Bağdat'ın güney doğusunda bulunan Bedre'ye kadar uzanan bir şerit üzerinde yerleşmişlerdir. Türkmenlerin nüfusu, Irak devleti asimilasyon politikası doğrultusunda hem gizli tutulmuş, hem de gerçeği yansıtmamaktadır. Irak'taki Türkmenlerin nüfusu halen %10 civarına sahiptir. 1958 yılında Bağdat'ta yayınlanan "The Iraqi Revolution 14 th July Celebrations Committee" adlı kaynağa ve 1987'de Londra'da Inquiry Dergisi'nde yayınlanan "The Forgotten Minority: The Turkomans of Iraq" adlı makaleye göre 1957 yılında yapılan sayımda Irak'ta 600.000 Türkmenin yaşadığı belirtilmiştir. Bu kaynaklara göre Irak'ın % 8,94'ü Türkmen olmasına karşın Irak'ta

⁵ Habib El-HIRMİZİ, *Irak'ta Türkmenlerin Varlığı*, 2005.

⁶ Habib El-HIRMİZİ, *Irak Türkmen Vatanı*, 2003.

yayınlanan resmi kaynaklar Türkmenleri %2 olarak göstermiştir. Irak'taki Türkmen nüfus bugün ise 2–2,5 milyondur.(Hasan ÖZMEN, 2002.s.7-8)⁷

Çizege 1.1. 1921 -2014 yılları arasında Irak ın yönetim tablosu:

Devlet Başkanı	Başkanlık süresi	Başkanlığın sona ermesinin nedeni
Birinci Faysal	1921-1933	Normal ölüm
Birinci Gazi	1933-1939	Trafik kazası sonucu ölüm
İkinci Faysal	1939-1958	Askeri darbeyle ölüm
Abdulkerim KASEM	1958-1963	Askeri darbe
Abdusselam ARİF	1963-1966	Suikast
Abdurahman ARİF	1966-1968	Siyasi devrim
Ahmad Hasan ALBAKR	1968-1979	İstifaya mecbur edildi.
Saddam HÜSEYİN	1979-2003	ABD işgali sonucu devrildi.
Geçici koalisyon yönetimi	2003-2004	Geçici koalisyon yönetimi
Gazi Meşaal Oceil ALYAYER	2004-2005	Seçilmiş cumhurbaşkanı Celal Talabani'ye devretmiştir .
Celal TALABANİ	2005-2014	2012 yılında hastalanmış vilayetinin sonuna kadar görevini sürdürememiştir.
Fuad MASUM	2014- bugüne kadar	

Ulusal, etnik, dini ve dilsel azınlıklara mensup kişilerin haklarının korunması bu azınlıkların yaşamakta oldukları ülkelerin siyasi ve sosyal istikrarın sağlanmasında katkısı olur.

Irak'ta insan hakları özellikle medeni ve siyasi hakların ihlali çok yaygın olup, vatandaşın özgürlük ve güven içinde yaşama hakları neredeyse hiç korunamamaktaydı. Keyfi tutuklamalar, işkencelerin olağanlaştığı bir ülke haline gelmiştir. Milletlerarası antlaşmalara ve medeni haklara hiçbir saygı göstermeyen Irak Hükümeti, insan hakları ihlaline devam ediyor ve özellikle dinsel ve etnik azınlıklara karşı uygulanan ihlaller her gün giderek artıyor, acil muhakemeler, düşünce özgürlüğü sınırlılığı, ölüme götüren işkenceler, ferdi ve toplu idamlar, azınlıkların her çeşit yöntemle eritilmesi ve yok edilmesi gün geçtikçe artıyordu. Irak

⁷ Hasan ÖZMEN, *Irak'taki Türkmenler Ve İnsan Hkukları*, 2002.s.7-8

İBRAHİM Dakulu., *Bölüm I, 1958 Yılında Irak, İngiliz Belgeleri, Hassan Bilgelik Evi-. Bağdat, İlk Baskısı 2000,S.158*

kanunlarında, açık yasal bir düzenleme bulunmamasına rağmen Irak hükümeti, ulusal azınlıklara karşı özellikle Türkmenlere aşağılayıcı tavır alarak onlara yabancı gözüyle bakmaktaydı.

Türkmenlere karşı uygulanan zorla göçertme politikası Irak hükümeti tarafından hala sürdürülmektedir. Irak, tarihi boyunca etnik ayrım yapmıştır. Özellikle de 1963-1968 yılları arasında Baas Partisi'nin yönetiminde bu açık bir şekilde yapılmıştır. Baas Partili olmayan kişilere keyfî tutuklamalar, işkenceye tabi tutma ve suikastlar o dönemde artmıştır.

1991 yılı ayaklanmasından sonra Kuzey Irak Bölgesel hükümeti kuruldu ve bölgesel yönetimce Türkmenler ikinci en büyük milli azınlık olarak kabul edildi. Özerk hükümetin kurulmasından 2 yıl sonra bazı Türkmen partileri bölgesel parlamentosuna katılmış ve yerel yönetim hükümetinin kararıyla Türkmenlere ana diliyle öğretim yapacak okulların açılmasına izin verilmiştir.

Türkmen partilerin kuruluş amaçları, Irak topraklarının bütünlüğü altında bütün partilerin tek çatı altında toplanması ve insan haklarına ve özgürlüklere saygı gösterecek eşitlik anlayışıyla, Irak'ta demokratik bir sistemin oluşturulmasıdır. Bu dönemde Irak'ta farklı inançlara, dil ve etniklere saygı duyan bir sistemin oluşturulmasına başlanmıştır.

Siyasi yönden Türkmen Siyasi topluluğu üç bölüme ayrılır:

- 1- Kuzey Irak Bölgesi'nde faaliyet gösteren Türkmen Siyasi topluluğu
- 2- Milliyetçi muhafazakâr Türkmen siyasi topluluğu
- 3- Dinsel şii partiler grubu.

Çizelge1.2. Irak'ta Kurulan Türkmen Partileri

Milliyetçi Muhafazakârlar	
1.	Türkmen Milliyetçi Demokratlar Örgütü (TMDÖ) (1980)
2.	Irak Milli Türkmen Partisi (IMTP) (1991)
3.	Türkmen Birlik Partisi (1991) (TBP) Türkmen Eli (TE) (1996)
4.	Türkmen Milliyetçi Demokratik Hareketi (TMDH) (1993)
5.	Türkmen Bağımsızlar Hareketi (TBH) (1994)
6.	Irak Türkmen Cephesi (ITF) (1995)
7.	Türkmen Halk Partisi (THP) (1996)
8.	Türkmen Eli İşbirliği ve Kültür Vakfı (TİKV) (1996)
9.	Irak Türkmenleri İslami Hareketi (İTİH) (1997)
10.	Türkmen Milliyetçiler Topluluğu (TMT) (2004)
11.	Türkmen Milliyetçi Hareketi (TMH) (2004)
12.	Türkmen Adalet Partisi (TAP) (2004)
13.	Türkmen Karar Partisi (TKP) (2005)
14.	Irak Türkmen grubu (2009)
15.	Türkmen Koalisyonu (2012)
16.	Milliyetçi Türkmen Hak Partisi (2013)
Dindar Şiiler	
1.	Irak Türkmenleri İslami Birliği (İTİB) (1991)
2.	Türkmen Vefa Hareketi (TVP) (2002)
Türkmenlerin lider kadrolarında bulunduğu Irak Şii partileri Mezhepleri:	
3.	İslami Dava Partisi
4.	Irak İslami Devrim Yüksek Konseyi, Muhammed Taki al-Mevla
5.	Badr Örgütü, Muhammed Mehdi al-Beyati
6.	Sadr grubu, Fevzi Ekrem
7.	Diğerleri
Kürt partileriyle Çalışanlar	
1.	Türkmen Birlik ve Kardeşlik Partisi (TBKP) (1992)
2.	Türkmen Kardeşlik Partisi (TKP) (1992)
3.	Irak Türkmen Birlik Partisi (ITBP) (1994)
4.	Kürdistan Türkmen Demokratik Partisi (KTDP) (1997)
5.	Türkmen Milliyetçi Kurtarma Partisi (TNLP) (1998)
6.	Kürdistan Türkmen Kültür Vakfı (KTKV) (1998)
7.	Türkmen Halk Partisi (THP) (2002)
8.	Türkmen Milliyetçi Topluluğu (TMT) (2002)
9.	Türkmen liberaller Derneği (TAL) (2003)
10.	Türkmen Şafak Partisi (TŞP) (2003)
11.	Türkmen Demokratik Hareketi (TDH) (2004)
12.	Türkmen Reform Hareketi (TRH) (2005)

1991 yılı sonlarında Ahmet GÜNEŞ liderliğinde Erbil’de kurulan Türkmen Birlik Partisi, 1994 yılında liderliğine gelen Riyad Sarı Kahya bir önceki yönetimin tamamını değiştirerek 1996 yılında Türkmen Eli Partisi adını almıştır.

Necmeddin Sanobar ve Velid Şirketi tarafından kurulan Türkmen Birlik ve Kardeşlik Partisi 1992 yılından beri Kürt partilerine yakınlığıyla bilinirdi ve daha sonra Irak Türkmen kardeşlik partisi adını almıştır.

1994 yılında Türkmen Birlik Partisi, daha sonra Seyfettin Demirci önderliğinde Irak Türkmen Birlik Partisi adını almıştır. Bu parti, Kürt partilerini destekleyici politika izlemiştir. 1994 yılı ortalarında bir çatı altında toplanmak için çalışmalar başlamışlar ve 5 Şubat 1995 tarihinde Türkmen cephesinin kuruluşunu ilan ettiler. 24 Nisan 1995 tarihinde Erbil’de resmi olarak kurularak, Baath Partisi’nin 2003 yılında devrilmesine kadar faaliyetlerini sürdürmüştür. 2003 yılından sonra cephenin merkezi Kerkük’e taşınarak bütün Irak illerinde şubeleri açılmıştır.

29 Haziran 1996 tarihinde Türkmen Eli Yardım ve Kültür Vakfı Ankara’da kuruldu. Kerkük ve Erbil’de şubeleri açılan bu vakfın başkanı Hasan ÖZMEN, on yıl görev yaptıktan sonra şimdiki vakıf Başkanı olan Fatih TÜRKCAN ve 1997 yılında Irak Türkmen Birlik Partisi’nden ayrılan sekreter Dilşad Bekir Çavişli, Kürt Türkmen Demokrat Partisi’ni kurdu ve Kürt yalnisı politikasına devam etti.

1998 yılında Şirzad Enver Üzeyir Ağalı’nın kurduğu Türkmen Milli Kurtarma Partisi’den ayrılan Özgür Türkmen Topluluğu, Kürt yalnisı bir politika izlemiştir. (TASAM, Rapor 2016: 5)⁸

Türkmen Eli Partisi’nin liderlerinden biri olan Cevdet Neccar 1998 yılında Irak Kürdistan Türkmen Kültür Vakfı’nı kurmuş daha sonra Kürdistan Hükümeti’nde on yıl bakanlık yaptı.

Süleymaniye kentinde 1999 yılında kurulan Türkmen Şuruk partisi, Cevher adlı gazete yolu ile Türkmenlerin birliğini bozmaya çalışması ve Türkmenleri, Irak Türkmen cephesi aleyhine kışkırtma çabaları nedeniyle Türkmenler tarafından ilgi görmemiştir.

⁸ TASAM, Rapor, *Irak Seçimlerinde Yaşanan Türkmen, “Mağlubiyeti”nin Arka Yüzü*, 2016.

2002 yılı kasım ayında Kürt partileri yanlısı birkaç Türkmen Kurumu, bir çatı altında toplanarak Türkmen Milli Birliği'ni kurdular. Diğer birliklerden farklı olan bu birlik 5 partiden hatta yedi-on partiden oluştuğu hakkında farklı görüşler vardır. Bunlardan bazıları: Cevdet Neccar'ın kuruluşu, Şerzad Enver Üzeyir Ağalı, Seyfettin Demirci ve Dilşad Bakır Çavişli.

İrfan Kerkü'lü, Türkmen Irak Birlik Partisi'nden ayrılıp 2002 sonlarında Türkmen Irak Halk Partisi'ni kurdu. Bazı kaynaklara göre 1987 yılında bu partinin kurulmuş olduğu söyleniyor. Türkmen cephesinde yönetici Sami Şebek, Eylül 2003 tarihinde Türkmen cephesinden ayrıldıktan sonra Türkmen Liberaller derneği'ni kurdu.

Türkmen Şura Meclisi, 2003 yılında yapılan Türkmen kongresinde 71 üyeden oluşan Türkmen konseyine dönüştü. Muaffak Kuryalı, 2003 yılında Kerkük'te Şuruk Türkmen partisi'ni kurdu.

Kürt partileri yanlısı diğer bir Türkmen olan Kerhi Altıparmak, Erbil'de 2004 yılında Türkmen demokrat topluluğunu kurdu.

2003 yılından sonra birkaç muhafazakâr milli Türkmen partisi kuruldu bunlardan:

Türkmen Milli Topluluğu 2004 Kasım ayında Hüsameddin Mohamad ALİ önderliğinde kuruldu. Kısa bir süre sonra aynı yılın mart ayında Türkmen Adalet Partisi, Enver Bayraktar tarafından kuruldu.

2005 yılında Faruk Abdalla ve Türkmen cephesinden ayrılmış bir kaç kişi, Türkmen Karar Partisi'ni kurdu.

2005 yılı Nisan ayında Erbil Türkmenlerinden büyük bir topluluk, Abdulkadir Bazerkan önderliğinde Türkmen Reform Hareketi kuruldu.

2009 yılı Ekim ayında birkaç Şii Türkmen partili - siyaset adamı, Türkmen Eli Partisi Birlikte Milli Türkmen Topluluğu'nu oluşturdular. 2012 Haziran ayında Türkmen parti ittifakı ilan edildi.

2013 yılı Eylül ayında o dönemin Türkmen Bakan Turhan al-Müfti önderliğinde Türkmen Hak Partisi kuruldu.

Irak parlament seçimlerine çok sayıda Türkmen parti ve siyaset adamı, çeşitli Irak partilerinde ve özellikle şii partilerde üye olmuşlar.

30 Ocak 2005 parlamento seçimlerine üç ayrı Türkmen partisi katıldı. Bunlardan en büyük olanı Irak Türkmenleri Cephesiy'di. Türkmen Milli Hareketi tek başına seçimlere katılarak Irak parlamentosuna 6 üye verdi. Üçüncü katılan parti ise Türkmen İslami Birliği'nde Badr Hareketi Türkmenleriydi. 7 Mart 2010 seçimlerinde hiçbir Türkmen siyasi katılımcı olmamıştır.

25 Temmuz 2009 Irak Kürdistan parlamentosu seçimlerine katılan Türkmen Partileri:

- Türkmen Demokrat Hareketi,
- Türkmen Reform Listesi,
- Erbil Türkmenleri Listesi,
- Özgür Türkmenler Listesi.

Kürdistan parlamentosunda 5 Türkmen partisi temsilcisi bulunuyor. 21 Eylül 2013 tarihinde düzenlenen seçimlere katılan Türkmen partiler:

- Türkmen Reform Listesi,
- Erbil Türkmenleri Listesi,
- Türkmen Değişim Listesi,
- Türkmen Demokrat Hareketi katıldı.

30 Nisan 2014 Irak parlamento seçimlerine Türkmenler bağımsız liste halinde katılmadılar. Ancak Kerkük ili seçimlerinde İslami Irak Türkmen Birliği, Türkmen Milli Hak Partisi ve birkaç Türkmen siyaset adamı, Kerkük Türkmenleri koalisyonu oluşturarak 11 Ocak 2013 seçimlerine katıldılar. 16 Ocak 2013 tarihinde birçok milliyetçi muhafazakâr Türkmen siyasetçi, Irak İslami Yüksek Konseyi'nde Türkmen Vefa Hareketi'yle birlikte koalisyon oluşturdu. (SOİTM, 2013: 3)⁹

⁹ SOİTM, *Irak'ta İnsan Hakları Araştırma Sonuçları*, 31 Temmuz 2013.

1.2. 1991'den Sonra Sanat ve Edebiyat Ortamı

Irak'ta Türkmen sanat ve edebiyat tarihi, uzun bir geçmişe sahiptir. Tarihi geçmişe rağmen Irak'ta başa gelen tüm rejimler, Irak'ta ulus olarak sadece Arap ve Kürtleri tanımışlardı. Türkmenler, Asurîler ve diğer ulusların da Irak topraklarında yaşamalarına rağmen, belirtilen coğrafya sınırları çerçevesinde sadece Arap ve Kürtler'in iki esas ulus olarak yaşadıklarını belirtmişlerdi. Irak'ta arka arkaya başa gelen tüm hükümetler bu ulusların varlığını kabul etmiyorlardı.

1972'de Irak Devrim Meclisi'nden çıkan 89 sayılı Karar'da Türkmenlere “Kültürel Haklar” verildi ve ilk Türkmen sanat, aydınlık ve kültür derneği “Türkmen Kardeşler Kulübü” adında Bağdat'ta açıldı. Daha sonra Türkmen kültür, edebiyat ve sanat faaliyetleri için “Türkmen Kardeşler Kulübü” Erbil ve Musul'da da açıldı. İlk defa Türkmenler kendi dillerinde kültür ve sanat faaliyetlerini yapabildiler. Aylık edebiyat ve kültür dergisi olan “Kardeşlik” adında Arapça, Osmanlıca ve Türkçe basılıp yayınlanıyordu. Bu dergi her üç kulübün faaliyetlerini kapsıyordu, aynı zamanda dergide hikâye, şiir, nesir ve hoyrat yayınlanırdı. Daha sonra aylık çıkan ve editörlüğünü Abdullatif Benderoğlu'nun yaptığı Türkmenlerin “Yurt Gazetesi” çıktı. Geceleri düzenlenen Hoyrat ve şiir dinletisi, Türkmen edebiyatı ve kültürünün hareketlenmesine katkıda bulundu. Aynı zamanda tiyatro sanatçıları, çok büyük bir heyecanla Türkmen tiyatrolarını sahnelerliyorlardı. Bu tiyatroların, çok geniş bir izleyici kitlesi vardı. Çünkü bu tiyatro oyunları sanatıyla; halkın, özellikle de Türkmenlerin çektikleri acıları sahneye aktarıyordu. Fakat 1980'den 1988'e kadar, 8 yıl süren Irak-İran Savaşı nedeni ile bu faaliyetler çok fazla sürdürülemedi. O dönemlerde tüm ulusların sanat faaliyetleri azalıyordu; çünkü Kürtler, Türkmenler ve Araplar, Irak rejiminin kararı ile askerlik dışında tehcir politikası uygulayıp zulüm etmekteydi. Bununla beraber Türkmenleri Araplaştırıyorlardı veya Kerkük, Musul, Düz, Altın Köprü, Taze ve Hanekin gibi bölgelerden göçertip Irak'ın aşağı bölgelerine yerleştiriliyorlardı. Arapları ise onların bölgelerine yerleştiriyorlardı.

Böylelikle Türkmenlerin sayısal dağılımı, şehirler düzeyinde, Araplarınkine karışıyordu ve Türkmen nüfusu azaltılıyordu. Bu şekilde dil ve edebiyatları yoksunlaştırılıyordu. Tüm bunlara rağmen Türkmenlerin bir bölümü, Irak rejiminin yönetiminde, Kerkük ve çevresinde kaldılar. Baas rejimi hem kendini dünyaya göstermek için hem de Irak'ta yaşayan uluslarla ilişki kurmak için temel hak olarak; medya yolu ile Türkmenlere Irak Radyosu ve Kerkük televizyonlarından, bir saat Türkmence programların yayınlanmasına izin verdi. Fakat bu süre içerisinde, programlarda Türkmenlerin kültürü ve edebiyatından hiç bahsedilmeyip, sadece Baas Hükümeti ve Saddam Hüseyin ön plandaydı. Bu zorluklara rağmen Türkmen edebiyatçı ve aydınlar, edebiyat ve kültür aktivitelerini pes etmeden, gizlice devam etmeye çalıştılar ve birçok kitabın basım masraflarını kendi ceplerinden karşıladılar. Tüm bu olumsuzluklara rağmen birçok sanat, kültür ve tiyatro aktiviteleri devam edildi.(Türk Yurdu D., 1993: 13-29)¹⁰

1991'de Kuzey Irak'ta Kürdistan Bölgesel Hükümeti'nin oluşmasından sonra, Türkmen partilerin kurulup Kürdistan Parlamentosu ve hükümetinde yer almaya başladılar. Türkmen partileri diğer dönemlerden farklı olarak edebiyat, sanat ve aydınlık faaliyetlerini ana dillerinde yazıp yayınlatabildiler. Ferit Abdulhalik Çelebi tarafından "Türkmen Hareket Partisi" kuruldu. Bu parti sayesinde Türkmenlerin büyük bir kısmı, bu partinin çatısı altında toplandı. Eğitim, sanat ve kültür gibi farklı alanlarda faaliyet göstererek ve insani yardım kurumlarını kurarak birçok çalışma yaptılar.

Türkmen Hareket Eğitim ve Kültür Kurumu'nun ilk müdürü Fuat Çakmakçı olmuştur. Bu kurum Türkiye Hükümeti tarafından yardım edilip, destekleniyordu. Özellikle de okul, tiyatro, müzik, resim, halay gibi alanlarda destekleniyorlardı.

Türkmen sanat ve kültür kurumlarından olan Türkmen Harekâtı 1993'te kuruldu. Bu kurum tarafsız medya, edebiyat, müzik, tiyatro gibi birçok alanda eğitim verirdi ve bu şekilde çok sayıda Türkmen çocuğu eğitildi. Kurum yöneticileri Kürdistan Bölgesel Hükümeti Eğitim ve Öğrenim Bakanlığına bağlıydı.

¹⁰ TÜRK YURDU D., *Türk Yurdunun Edebiyat Dergisi*, Ocak 1993., s.13-29

Suham Enver Veli, Türkmen Eğitim Bölümü'nün genel müdürüydü. Daha sonra Irak Bölgesel Kürdistan Hükümeti Eğitim Bakanlığı'nda Türkmen Eğitim Bölümü Müdürü olarak terfi etti. Kurumun “Okul Aktiviteleri” müdürü ise “İmad Topal”dı.

Bölmeler ve Yöneticileri:

- a- Edebiyat ve Halk Oyunları: Sait İsa Çapcı
- b- Tiyatro: Ali Abdalbaki ve Muhammed Abdullah
- c- Şarkı: Seyfi Arzi
- d- Müzik: Magdid Şeha

Kurumun yaptığı en önemli faaliyetler:

- 1- Folklor grubunun kurulması;
- 2- Türkmen Mücadelesi, tiyatrosunu sunmak için oyuncuların toplanması.
- 3- Hain oğlan aslında gerek iyi oğlasın (Hain Oğlan Gerek Baş oğulsun) tiyatro oyununda Ali Abdalbaki yazar; Muhammed Abdullah ise yönetmen ve yazar olarak bu tiyatro grubunun en önemli yıldızlarıydı.

1991 yılının Baharında, ayaklanmadan sonra ilk sanat aktivitesi Ali Abdalbaki'nin yazdığı ve yönettiği “Türkmen Mücadelesi” adındaki tiyatro oyunudur. Daha sonra Azad Küreçi tarafından halay grubu ve Sait İsa gözetiminde, 1993'te Halay ve Sanat sergisi açıldı. Yine 1993 yılında Şerzat Üzer Agali tarafından “Türkmen Sanatçılar Birliği” kuruldu. Muhammed Abdullah'ın bu kuruma katılmasından sonra; yazarlığını İbrahim Kebabçı'nın, yönetmenliğini Muhammed Abdullah'ın yaptığı ve başrolünde ise Ali Abdalbaki'nin yer aldığı ilk televizyon filmi olan “Yaptı Kaçtı” yayınlanmıştır. Daha sonra da 300'den fazla tiyatro oyunu ve televizyon Programları sunuldu. 1994'te Türkmen kanalın ve farklı partilerin kuruluşundan sonra özellikle Türkmen Vatan Partisi, Türkmen Birliği Partisi ve Türkmeneli'nin kurulmasıyla partiler her yıl kendilerine ait gazeteler çıkartmışlardı. Böylelikle Bağımsız Türkmen Partisi-Bağımsız Gazetesi, Vatan Partisi-Doğu Gazetesi ve Türkmen Kardeşler Kulübü-Kardeşlik Gazetesi'ni çıkarttı. Türkmen Yazarlar ve

Edebiyatçılar Birliği editörlüğünü Mamut Saboğlu'nun yaptığı Asin Gazetesi, Sanatçılar Birliği-Şınatay Gazetesi, Gençlik Birliği-Yeni Kuşak Gazetesi ve Öğrenciler Birliği-Birlik Yolu Gazetesi'ni çıkarttılar. Bununla beraber, akşamları Radyo ve Türkmen Eli (TERT) Tv'sinde şiir ve hoyrat dinletisi yayınlanıyordu. Bu kanalda Ferhan Coşkun olarak tanınan Sait Ferhan ve Sait İzzettin tarafından “Merhaba Dostum” adlı kültür ve sanat programı sunuluyordu. Bu program 1998'e kadar devam etti. Daha sonra Riyaz Demirci tarafından Edebiyat programı, Muhammed Abdullah tarafından ise Sanat Dünyası programı sunuluyordu.(Mehemed Abdullah, 2016)¹¹

1997'de Türkmen Partileri Kongresi'nden sonra “Türkmen Cephesi” kuruldu. Türkmen Eli Gazetesi'nin yönetmenliğini Ümit Bina yapıyordu. Türkmen Eğitim ve Kültür Müdürlüğü'nün bir parçası olan Türkmen Kültür ve Sanat Müdürlüğü, 1997 yılında yapılan Türkmen Kongresi'nden sonra 1998 yılında kuruldu. Bu kurumun müdürü Tahsin Şekerci oldu. Daha sonra başyazarlığını Taifa Rüstem, editörlüğünü Muhammed Abdullah'ın yaptığı ve editör kadrosunun; Cemal Abdullah, Yaşar Celal, Niyazi Kayacı'dan oluşan Türkmençe, Arapça ve İngilizce dillerinde “Gökyor” adında bir dergi çıkarttılar. Türkmen yazarlar haftalık şiir ve hoyrat dinletisi sunuyorlardı. Türkmen Kardeşlik Ocağı da Sanat Dünyası Gazetesi'ni çıkarttı fakat bu gazetenin sadece üç sayısı çıktı. Irak Kürdistan Bölgesi'nin Türkmen tarihinin en çok yayımlanan kitapları, Türkmen Müdürlüğü tarafından Türkmen Cephesi adına 80'den daha fazla kitap basılmıştır. Türkmen Kültür Müdürlüğü tarafından Erbil, Kerkük, Musul, Telafer, Düz ve Altın Köprü bölgelerinin şairleri için kitap basılmıştır.

Türkmen Edebiyatı'nda tiyatro yazarları; Tahsin Ali Şaban, Niyazi Kayacı, Ali Abdalbaki, Muhammed Abdullah, Nazım Abdulkerim Sayıg, Osman Demirci ve Yunus Muhammed Bina idi.

Ali Abdalbaki, Ferhat Kerim, Muhammed Abdullah ve Abdurezzak Abdullah tarafından Türkmen Erbil Tiyatro Grubu kuruldu.

¹¹ Mehemed ABDULLAH, *Röportaj, Erbil. Eylül, 2016.*

1997 yılında Türkmenler Kongresi'nde "Beşik" tiyatro oyunu sahne aldı. 1998 yılında Azerbaycan, Türkmenistan Kırgızistan ve birçok ülkenin katıldığı Konya'da gerçekleştirilen Altınbaşak Kültür ve Sanat Festivali'ne "Beşik" tiyatrosu da katıldı ve dördüncü oldu.

1999 yılında "Nasrettin Hoca" adlı televizyon dizisi çekildi ve ilk defa ramazan ayı boyunca, akşamları Türkmen Eli TV (TERT)'sinde yayınlandı. Türkmen Eli TV (TERT) yayını, Erbil'den Kerkük'e kadar çekiyordu. Yazarı Ahmet Etrafçı; senarist ve yönetmeni Muhammed Abdullah'ın olduğu film, toplumsal davranışları temsil ediyordu. Aynı yıl; ilk defa Nazım Sayıg'ın yazdığı Muhammed Abdullah'ın yönettiği "Daha Yurdumu Bırakmam" filmi; daha sonra ise yönetmenliğini Muhammed Abdullah'ın, senaristliğini Osman Demirci'nin üstlendiği "Deli Damat" adlı dizi filmi çekildi. Daha sonra, çocukları için çaba sarf eden bir anneyi konu alan; yazarı ve yönetmenliğini Yunus Bina'nın yaptığı "Anne" adlı dizi filmi çekildi. Edebiyat, sanat ve tiyatro alanındaki faaliyetler 2000-2003'lere dek devam etmekteydi. Türkmen kültür ve sanatının yaygınlaşmasında televizyonun büyük bir rolü vardı. (Nureddin, 1984)¹²

2000 yılında Erbil'de Kürdistan Hükümeti Kültür ve Gençlik Bakanlığı'na bağlı Türkmen Kültür ve Sanat Müdürlüğü kuruldu. Bu, Kürdistan Hükümeti'ne bağlı ilk Türkmen sanat kurumuydu. Bu müdürlüğün kuruluşundan sonra sanat ve kültür etkinlikleri başladı; "Barış Dergisi" bu müdürlüğün ilk dergisiydi. Dergi edebiyat ve kültürel alanda başlangıçta mevsimsel daha sonra da iki ayda bir Arapça, Türkçe ve Türkmençe dillerinde yayımlandı. Derginin başyazarı Ümit Halife, editör ise İsmail Eli idi. Dergide Erbil, Kerkük, Musul, Telafer, Duz, Altun Köprü ve Hanekin yerleşim birimlerinden sanat-edebi konu ve eserler yayımlanırdı. Barış Dergisi her yıl düzenlenen Türkmen Gazetesi anma etkinliğinde Şiir Dinletisi yarışması düzenlerdi.

Irak'ta Saddam Rejiimi'nin 2003'te ABD ve anlaşmalı olduğu devletler tarafından yıkılmasından sonra, savaştan kaynaklı Türkmen ve diğer ulusların edebi ve sanatsal faaliyetlerinde 2005'e kadar bir gerileme yaşandı. Bu zorluklara

¹² Mahamad NUREDDİN, *Modern Irak Türkmen Edebiyatı*, 1984.

rağmen yine de bazı gazeteler Erbil'in dışında yayımlanmaya devam ettiler. Tuz Hurmatu'da "Aksu" gazetesi, yine Kerkük'te "Pınar Dergisi" ve buna benzer birçok dergi çıktı. Türkmençe eserlerin Türkmen gazete ve dergilerinde yayımlanmasında Ata Terzibaşı'nın önemli rolü vardır. Bunun ile birlikte Ahmet Muhammed, Kerküklü Hattat, Sabır Demirci, Kasım Sarıkaya, Ekrem Pakuçı, Esad Erbil, Cemal Aabdullah, Muhammed Abdullah, Şerzat Şeyh Muhammed, Erbili Şemsedin Veli, Hüsam Hasret ve Nihat Kayacı gibi isimlerin Türkmen edebiyatı ve sanatının gelişiminde önemli yeri vardır. Türkmen Cephesi'nin Erbil'den Kerkük'e taşınmasından sonra Türkmen sanatı tümten durdu. Fakat devamlı olarak çıkabilen tek gazete Saray gazetesi idi bu gazetenin başyazarı İmad Rıfat, yazarları; Muhamet Abdullah, Şerzat Şeyh Muhammed ve Mahmut Çelebi idi.

Türkmen Evi'nde ramazan gecelerinde şair ve sanatçılar tarafından şiir ve müzik dinletisi yapılırdı. Erbil, Kerkük, Musul, Telafer, Tuz, Altun Köprü'deki sanatçılar düzenlenen bu etkinliklere katılırdı. Ümit Halife 2013'e kadar bu yönetimde vekâleten genel müdürlük yapıp ve bu alanda edebiyatçılara, şairlere ve sanatçılara büyük hizmetler vermiştir. 2013'ten sonra Geylan Necim Altıparmak genel müdür olarak göreve başladı. Bu dönemde ramazan gecelerinde folklor oyunu olarak "Tepsi Oyunu'na" önem verirdi ve yetenekli ve bilgin insanlar için festivaller düzenleyip şiir dinletisi ve seminerler düzenlerdi. Türk Dili, resim ve müzik alanında kurslar ve kitap sergileri açmıştır. 2014 yılında Türkmen Edebiyatçılar ve Yazarlar Birliği, bu genel müdürlüğün bir parçası haline geldiler ki Esad Erbil, bu birliğin başkanıydı. Bu dönemde birçok edebiyat ve şiir etkinliği düzenlendi. Ekonomik kriz ve DAİŞ terörü sebebiyle Türkmenlerin ve Kürdistan bölgesi'ndeki diğer etnik yapıların tüm aktiviteleri geriledi. Bu dönemde hiçbir yazılı sanat eseri yayımlanmadı.(Kevser ve Kevseroğlu, 2012: 445)¹³

2015 yılında Türkmen Evi Müdürlüğü'nde Mustafa Atar ve Muhammed Abdullah tarafından Türkmen Kültür ve Aydınlik Müzesi kuruldu. Daha sonra yerel radyo olarak "Türkmen Evi Radyosu" kuruldu. Ankara'dan İhsan

¹³ KEVSER Hasan, Kevseroğlu, N. *Irak Türklerinin Tarihi ve Edebiyatı*, 2012. s.445

Doğramaçı'nın 2008'den beri gönüllü olarak Türkmen yerleşim bölgelerine ve özellikle de Erbil'e hizmetleri olmuştur.

Daha sonra Gönüllü Türkmen Aydınlanma bölümünü Erbil'de açarak Bilkent Üniversitesi'nin açılışı için altyapı oluşturdu ve halen Erbil şehri hizmetlerine devam etmektedir.

2013'ün Mayıs ayında İzzettin Muhammed Eli tarafından Irak Türkmen Aydınlanma ve Kardeşlik Derneği'ni, daha sonrada 2014'ün Nisan ayında Şemsettin Küreci öncülüğünde Irak Türkmen Gazeteciliği Örgütü Kerkük'te kuruldu. DAIŞ terörü ve ekonomik krizin başlamasıyla birçok edebiyat ve kültür derneklerinin faaliyetleri durdu. Hatta bazı siyasi partilerin bile çalışmaları durdu.

Erbil şehrinin en ünlü şahıs ve yazarları arasında; Esad Erbil, Ümit Bina, Muhammed Abdullah, Dilşad Terzi, Haşim Aksakı, Cemal Abdullah, Ercan Terzi, Dr. Cemal Muhammed, Şerzat Şeyh Muhammed, Ümid Halife, Nesrin Erbili, Hüsam Hasret, Şemsedin Veli ve Yaşar Celal Çakmakçı...

Kerkük'te tanınan şahıslar; Ata Terzibaşı, Kerküklü Ahmet Muhammed, Kasım Sarıkaya, Nevzat Abdulkerim, Kerküklü Dr. Sabah, Dr. Ekrem Pamukçu, Esad Hürmüz ve Salih Nursi idi.(Dr. Abul Letif Benderoğlu,1994: 27-33)¹⁴

1.3. Türkmen Dil ve Edebiyatının Tarihsel Gelişimi

Türkmen edebiyatının tarihsel gelişimi ile ilgili olarak Anadolu ve Azerbaycan'da gelişen, ortak Batı Türkçesi azeri ağız edebiyatının bir parçası olan ve 1926'dan sonra bir azınlık edebiyatı haline gelen Irak Türkmen edebiyatında verilen eserler, yazıldığı edebi dile göre dört bölümde ele alınabilir:

1. XIV.-XVI. yüzyıllar arasında Azerbaycan Türkçesiyle verilen eserler,
2. XVI.-XX. yüzyıllar arasında Osmanlı Türkçesiyle verilen eserler,
3. XX. yüzyılda yerli ağızlarla verilen eserler,

¹⁴ AbulLetif BENDEROĞLU, *Irak Türkmen Edebiyatı'nda Şiir, Hikâye ve Roman*,1994. nr.29,s.27 33.

4. XX. yüzyılda Türkiye Türkçesiyle verilen eserler.

1. Batı Türkçesi yazı dilinin geldiği durum dikkate alındığında XIII.-XV.yüzyılları arasında birden fazla ağız tercihinin mevcut bulunduğu bir dönem yaşandığı bilinmektedir. Anadolu'nun iç bölgesinde yaşayan Kadı Burhaneddin, doğusunda yaşayan Kadı Darir ve hayatının büyük bir bölümünü Herat ve Semerkant'ta geçiren Şeyh Kasım Envar gibi, Irak'ta yetişen Seyyid Nesîmî ve Fuzûlî de eserlerinde daha sonra Azerbaycan yazı dilinin temelini oluşturacak olan ağız özelliklerini kullanmıştır (Cavad Hey'et., 1993: 23-62)¹⁵

Bağdat civarında Nesîm köyünde doğan ve bu sebeple **Nesîmî** ismini alan şair Seyyid Nesimi milleti hakkında,

Arab nutku tutulmuştur dilinden

Seni kimdir diyen kim Türkmen sen (Hüseyin Ayan, 1990: 19, 271)¹⁶ denilmektedir. Ayrıca Âşık Çelebi onun hakkında Türkmaniyü'l-cins, yani Türkmen cinsinden olduğu bilgisini vermiştir. Şairin kullandığı dil ise Irak Türkmenlerinin konuşma dili gibi, Azerbaycan Türkçesine yakındır. Özellikle Türkiye ve Azerbaycan Türkçelerini birbirinden ayıran yeterlilik yapısında gelebilme şeklinde –e zarf-fiili ve -bil- yardımcı fiilini kullanmıştır. Ayrıca geniş zamanın olumsuz çekimini de Azerbaycan Türkçesinde olduğu gibi sıgımazam şeklinde belirtmiştir (Kemal Kürkcü oğlu, 1985: VII)¹⁷.

Fuzûlî'nin yaşadığı çağda da Irak Türkmen şairleri bugün Azerbaycan'da kullanılan Türkçeye yakın bir dille yazmaktaydılar. Bağdat ve civarında XV. yüzyıl sonu ve XVI. yüzyılın ilk yarısında Azerbaycan edebiyatının büyük simaları yetişmiştir (Abdulkadir Karahan, 1989: 59-60)¹⁸.

Aslında Irak'taki Türkmen edebiyatı tarih boyunca Azerbaycan'la Anadolu sahası arasında bir geçiş alanı olmuştur. Çünkü bugün de Irak coğrafyasında Azerbaycan Türkçesine yakın bir ağız kullanılmaktadır. Ancak Baas rejimi Türkiye

¹⁵ Cavad HEYET, *Azerbaycan Edebiyatına Bir Bakış*, 1993.

¹⁶ Hüseyin AYAN, *Nesîmî Divanı, Akçağ Yay., Ankara*, 1990.

¹⁷ Kemal KÜRKÇÜ OĞLU E, *Seyyid Nesîmî Dîvânı'ndan Seçmeler, Ktb Yay., Ankara*, 1985.

¹⁸ Abdulkadir KARAHAN, *Fuzûlî Muhiti, Hayatı Ve Şahsiyeti, Kb Yay., Ankara*, 1989.

ile ilişkileri yasaklayınca 1960'larda yeniden Azerbaycan edebiyatına bir yöneliş başlamıştır (Mustafa Ziya 2008: 80)¹⁹.

2. Irak'ın, 1534 yılında Kanunî Sultan Süleyman döneminde Osmanlı toprağı haline gelmesiyle birlikte, Osmanlı Türkçesi bu toprakların resmî dili haline gelmiştir. Artık karakteristik imlâ özellikleri standartlaşmış olan Osmanlı Türkçesi, diğer Osmanlı sahası şairleri gibi, Irak'ta yetişen Türk şairlerinin de yazı dili olmuştur.

Osmanlı dönemi şair tezkirelerinde Bağdat doğumlu 35 şair adına rastlanmaktadır: Abdülaziz Efendi (öl.1737), Ahmed Zarif, Âteşî, Ayşî (16.yy.), Aziz (öl.1834), Baharî, Basîrî (öl.1534-35), Cevherî, Faik (öl.1814-15), Fazlî, Fikrî, Fuzûlî (öl.1534-35), Hakîkî, Hâlî, Hurremî, Hüseyinî (öl.1577), Ilmî (öl.1611-12), Ismet (1750- 1807), Kılıç Bey, Mehdî, Muradî, Murtaza (öl.1720), Nesîmî (14.yy.), Rûhî (öl.1605), Sâdık, Sadrî, Seyyid Abdülfettah, Şefkat, Şemsî, Valihî, Vâsıf (öl.1806), Yahya (öl.1688), Zayî, Zihnî. Bunların haricinde Bağdat dışında Kerkük'te yetişen Abdurrahman Rahmî, Abdürrezzak Efendi ve Nevres (öl.1761)'in; Kerbela'da yetişen Kelâmî'nin; Musul'da yetişen Behcet (öl.1783), Nadirî ve Samî (öl.1668)'nin adlarına ve eserlerine tezkirelerde yer verilmiştir (İpekten-Isen vd., 1988)²⁰.

Nesîmî ve Fuzûlî Irak'ta yetişmiş ve Azerbaycan Türkçesiyle eserler vermelerine rağmen bütün Türkmen edebiyatının en önde gelen şairlerindendir. Ayrıca Osmanlı dönemi Irak Türkmen edebiyatının XVI. yüzyıl şairlerinden Bağdatlı Rûhî, Nevres-i Kadim ve Ahdî, XIX. yüzyıl şairlerinden Erbilli Garibî, şeyh Faiz, Safî, Kâbil ve Şeyh Rıza da dikkate değer eserler vermiştir.

3. Irak'ta yetişen Türkmen şairlerinin hepsinde bu bölgenin yerel ağız ve kültür özellikleri belli ölçülerde görülmektedir. Irak'taki halk edebiyatının ilk önemli ismi **Hicrî Dede**'dir (1908-1952). Kerkük Hatıratı isimli eserinde divan ve halk edebiyatı tarzını ustaca birleştirmekle kalmamış, milli ağız ve kültür özelliklerini de başarıyla yansıtmıştır.

¹⁹ ZİYA M., *Irak Türkmenlerinin Sürgün Edebiyatı, Kardeş Kalemler, 2008., nr.16, Nisan, s.80-82.*

²⁰ İPEKTEN H.- İsen, M.- Toparlı, R.- Okçu, N.- Karabey, T., *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Ktb Yay., Ankara, 1988.*

Yerlidir aslı, metâ'ı, tab'ı, hariçten değil

Ger kusûru var ise Kerküklüdür Hicrî Dede mısraları onun yerel ağız anlayışını açıkça ortaya koymaktadır (Suphi Saatçi, 1997: 160)²¹. Şair, aruzla yazdığı şiirlerinde Osmanlı Türkçesini, mani ve hoyratlarında ise Kerkük ağzını kullanmıştır. Bununla birlikte şairin kullandığı dil ise Irak Türkmenlerinin konuşma dili gibi, Azerbaycan Türkçesine yakındır.

Hicrî Dede ile başlayan bu gelenek daha sonra da devam etmiş ve halk şiiri tarzında, özellikle mâni ve hoyrat türlerinde yazan şairler genellikle eserlerini ağız özelliklerine uygun olarak kaleme almıştır.

Geçeriğ yüzbin ili (yılı)

Terk etmeriğ bu dili

Irak Türkü Türmanığ

Dünyada herkes bili diyen Mustafa Gökkaya (Kerkük, 1910-1983) gibi; Osman Mazlum (Kerkük, 1922-1995), Ali Marufoğlu (Tuzhurmatu, 1927), Nasih Bezirgân (Kerkük, 1927-1990), Mehmet İzzet Hattat (Kerkük, 1929-1991) ve Felekoğlu (Telafer, 1929) da mani ve hoyrat tarzında yazdığı şiirlerinde Kerkük ağzını kullanmıştır.

4. 1918'de Irak Türk hakimiyetinden çıkmış olmasına rağmen, Iraklı Türkmen şair ve yazarlar Türkiye'deki bütün edebî gelişmeleri yakından takip etmeye devam etmiştir.

XX. yüzyılın başlarında yetişen Zeynel Abidin, Baha, Rauf Gökem gibi bazı şairler Servet-i Fünûn ekolünün etkisi altında kalmıştır (Suphi Saatçi, 1997: 159)²². Daha sonra Türkiye'de gelişen serbest şiir anlayışı da yakından izlenmiştir. İzzettin Abdi Beyatlı, Yahya Kemal Beyatlı hayranlığını şairin ölümü üzerine yazdığı şiirine taşımıştır:

²¹ Suphi SAATÇI, *Irak (Kerkük) Türkmen Edebiyatı*, Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi C.6,Kb Yay., Ankara., 1997.

²² Suphi SAATÇI., *Irak (Kerkük) Türkmen Edebiyatı*, Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi C.6,Kb Yay., Ankara., 1997.

Dün çıktı gene bir sefere bir gemi sessiz

Ey yolcu olan şairimiz gittin hevessiz

Tevfik Celal Orhan ise Beş Hececiler'in, en çok da Orhan Seyfi Orhon'un etkisi altında kalmıştır. Fakat 1958 işgali başta olmak üzere birbiri ardına gelen siyasî ve sosyal hareketler Türkiye-Irak ilişkilerini zora soktuğu gibi, Iraklı şairlerin Türkiye Türkçesini kullanma isteğini de engellemiştir.

1960'lı yıllarda Türkmence bölümü açılan Bağdat Radyosu'nun Türkçe yayın yapmaya başlaması, yayın dilinin yazı dili mi yoksa konuşma dili mi olması gerektiği konusunda tartışmalarıda beraberinde getirmiştir. Ancak daha sonra 7 Mayıs 1960'ta, Türkmen Kardeşlik Ocağı'nın kuruluşu ve Kardeşlik Dergisinin çıkması, dilde sadeleşme politikasını ön plana çıkarmıştır. Hıdır Lütfi, Molla Sabir gibi yaşlı kuşaktan şairlerin katılmamış olmasına rağmen şiirde geleneği savunan Ata Terzibaşı ve serbest şiiri savunan Abdülhekim Rejioğlu dil konusunda aynı anlayışta birleşmişler ve sade bir Türkiye Türkçesini edebî dil haline getirmişlerdir.

Şiir gibi, Irak'ta gelişen hikâye ve roman da kaynağını Anadolu'dan almıştır. İlk yayınlanan hikâye 1869'da Bağdat'ta basılan Ahmet Mithat Efendi'nin Kıssadan Hisse adlı eseridir. İkinci olarak Kerküklü Mahmut Nedim'in 43 sayfalık Mübâreze-yi Aşk adlı kitabı yayınlanmıştır. Daha sonra 2 Mart 1935'te yayımlanmaya başlayan İleri gazetesinde Fehmi Arap Ağa'nın bir kaç hikâyesi basılmıştır. 1951 yılında ise aynı yazarın Tarih-i Ceraimde Eşsiz Bir Olay adlı hikâyesi kitaplaştırılmıştır.

Kardeşlik dergisinde ilk yayına başladığı 1 Mayıs 1961'den 1 Temmuz 1968'e kadar 18 hikâye çıkarılmıştır. Irak'ta çıkan değişik gazete ve dergilerde ise 18 Haziran 1970'ten 15 Haziran 1988'e kadar 140 hikâye ve 4 roman dizisi yayınlanmıştır (Abdülletif Benderoğlu, 1995: 17-26)²³.

İlk roman 1950'de Türkmen Kültür Müdürlüğü tarafından basılan Abdülhüseyin Orman'ın Göktepe adlı eseridir. Daha sonra Adnan Sarıkâhya'nın Oğullarım adlı romanı Yurt gazetesinde yazı dizi şeklinde yayınlanmıştır. Hazma Hamamcı'nın Cennet Öküzleri, Yitik ve Sırmalı Pabuç adlı iki romanı yine aynı gazetede yayımlanmış ve ardından kitap olarak basılmıştır. Ayrıca Yalımlar Gölgesinde adlı eseri kaleme alan Celal Polat'ı ve tek romanı

²³ Abdülletif BENDEROĞLU, "Irak Türkmen Edebiyatında Hikâye ve Roman", 1995.

bulunan Suphiye Halil Zeki'yi de saydıklarımıza ekleyebiliriz (Faruk Faik Köprülü 2008: 86)²⁴.

Şiirde çok sağlam bir geçmişe dayanan Irak Türkmen edebî dili, nesirde biraz daha zorlanarak gelişme yoluna girmiştir. Hikaye ve roman dışında Abdulhakim Mustafa Rejioğlu deneme, Reşit Kâzım Beyatlı ve Esat Hürmüzlü düşünce yazısı, Haşim Kasım Salihî de hikâye türünde başarılı olmuşlardır (Ziyat Akkoyunlu - Suphi Saatçi, 1991: 1-13)²⁵. Son yıllarda gelişmeye başlayan tiyatro alanında ise Salah Nevres'in Muçala adlı eseri ve Mehmet Haşim Salihî'nin çalışmaları sayılabilir.

1991 Körfez Savaşı ve 2003 Amerikan ihtilâli ardından Türkçe yayınlarda bir duraklama yaşanmıştır. Ancak o tarihte Irak Türkmenlerinin yeni şartlara göre organize olmalarının ardından, Türkçe süreli yayın ve kitap basımının artmaya başladığı söylenebilir. 1991-2003 yılları arasında 30 kadar kitap fotokopi yoluyla çoğaltılmış, bir o kadar kitap da baskıdan çıkmıştır. Bu kitapların büyük bir bölümü şiir veya akademik nitelikli çalışmalardan oluşmaktadır. Özellikle Türkmen kültürünü tanıtmak amacıyla yüzlerce konferans ve sunumlar yapılmıştır. Ayrıca Türkmen şairlerin eserlerini ortaya çıkaran dergi ve gazeteler basın dünyasında çıkmış, aynı dönemde 15 kadar bülten, gazete ve dergide şiirler, aktüel yazılar ve hikâyeler yayımlanmıştır (Şemsettin Küzeci, 2003: 19-32)²⁶.

Irak'ta Türkmence eser veren edebiyatçılar, bu ülkede rahat yazma imkanını kaybettikleri dönemlerde Türkiye'ye göç etmişlerdir. İlk kuşak olarak Haşim Nihat Erbil, Necmettin Esin, Ömer Öztürkmen; ikinci kuşak olarak ise Nefi Demirci, Ziyat Akkoyunlu, Suphi Saatçi, Mahir Nakip, Ümit Tokatlı, Ziyat Köprülü, Habib Hürmüzlü, Ekrem Pamukçu olmuştur. Üçüncü kuşakta ise Erbil şairleri ortaya çıkmıştır; Esat Erbil, Şemsettin Veli, İmat Neccar, Murat Yaşar, Yunus Tutuncu, Sadrettin Küreci ve Diler Kasap, Himdat Terzi, Fuat Terzi, Fatma Terzioğlu gibi, bilim ve kültür adamları Türkiye'de Irak Türkmenleri ile ilgili eserler vermektedir.

²⁴ Faruk Faik KÖPRÜLÜ., "Çağdaş Türkmen Edebiyatına Bir Bakış", *Kardeş Kalem*, 2008., nr.16, Nisan, s.83-87

²⁵ AKKOYUNLU. Z - Suphi SAATÇİ, *Irak Muasır Türk Şairleri Antolojisi*, Kb Yay., Ankara, 2016.

²⁶ Şemsettin KÜZECİ, *Türkmenli Edebiyatı Körfez Savaşı Sonrası 1991-2003*, Dgtyb Yay., Ankara, 2005.

1.4. Türkmen Edebiyatı'nda Dergicilik

Irak Türkmen Edebiyatı ve Kültürü, Türk ve Irak dünyasında oldukça önemli bir yere sahiptir. Türkmenler, geçmişten bugüne hem gazetecilik alanında hem de edebî ve kültürel alanlarda Irak kütüphanesini önemli derecede zenginleştirmiştir. Türkmenler, asimilasyon politikasına karşı, ülkede yaşanan iç savaş ve kaos gibi pek çok sıkıntıya rağmen edebî ve kültürel faaliyetlerine devam etmişlerdir. Türkmenler yaşadıkları bu sıkıntıları çeşitli kanallar yoluyla dünyaya duyurmaya çaba göstermişlerdir. Havadis Gazetesi, Kerkük'te yayın hayatına başlayan ilk gazetedir. Kerkük vilayetinde Türkmen basınının öncüsü olarak anılan Ahmet Medeni, Havadis Matbaas'ını kurmuştur. 24 Şubat 1911 tarihinde yayın hayatına başlamış olan Havadis Gazetesi yaşadığı dönem itibariyle bölgenin kültürel ve sosyal yaşamı hakkında önemli bir belge niteliğine sahiptir. Gazete ziraat, politika, sanat ve edebiyat alanlarına büyük özen göstermiş ve makale biçimindeki yayınlara yer vermiştir. Gazete, İngilizler tarafından Kerkük'ün işgali sırasında 25 Ekim 1918 tarihinde kapatılmıştır. (İsmail Ali, *Türkmen Tarihi* basımı 2007:45)²⁷

Ancak gazete kapatıldıktan sonra bile Türkmen halkı, uygulanan tüm zulüm ve baskıya rağmen yılmadan mücadelesini sürdürmüş ve kültür, tarih, edebiyat alanında birçok dergi, kitap ve gazeteler yayınlamıştır.

Bunlardan

- 24 Şubat 1911'de Havadis Gazetesi,
- 15 Aralık 1918' te Necme Gazetesi,
- 12 Ekim 1926'da Kerkük Gazetesi,
- 23 Eylül 1958'de Beşir Gazetesi
- 6 Mayıs 1961'de Kardeşlik Dergisi yayınlanmıştır...

²⁷ İsmail Ali, *Türkmen Tarihi Basımı*, 2007

Irak'ın Bağdat vilayetinde ilk basılan gazete olan El-Zevra gazetesinin ilk sayısı, Osmanlı Devleti'nde Mithat Paşa tarafından 15 Haziran 1869'da, Kerkük şehrinde ise Fevzi Paşa tarafından 1878-1879 tarihinde basılmıştır.

Sanayi adlı bir matbaa Türkmen basın-yayın boşluğunu doldurmuştur. Sanayi matbaası Rumi 1328 yılında Vali Avnullah Kâzım Paşa ve Kerküklülerin katkısı ile kurulmuştur. Bunun yanında, ayrıca Vilayet matbaası kurularak, Havadis ve Maarif gazeteleri ve çok sayıda kitap basılmıştır. Ayrıca Bağdat, Basra, Musul, Kerkük Süleymaniye gibi büyük şehirlerde gazete ve dergiler basılmıştır. Bu gazetelerde, çoğunlukla ilanlar, resmi kararlar, kültürel ve siyasi yazılar yer almaktaydı.

El-Zevra gazetesi haftalık dört sayfa olarak Türkçe yayınlanmış ve 49 yıldan daha fazla bir sürede yayınlanan bu gazetenin 2606 sayısı çıkmıştır. Daha sonra 11 Mart 1908'de Bağdat'ta Taavın, Afkar'da ise El-Umumiye adında birçok gazete ve dergi yayınlamıştır.(İsmail Ali Barış.D,2001,:Kapak)²⁸.

4 Kasım 1909'da Arapça ve Türkçe olmak üzere yayınlanan Zuhur gazetesi 6 yıl hizmet vermiştir. Selahattin Kerküklü tarafından, 3 Aralık 1913 tarihinde Gonca ve İttihat gazeteleri yayınlanmıştır. Basra'da da 12 gazete yayınlanmıştır. Bunlardan El-Zevra ve El- Musul gazeteleri 1869 tarihinde, 1909'da Mektubu Zade Gazetesi, İkaz adında başka bir gazete ve 1910'da Anıyı ve Tehzip gazeteleri çıkmıştır.

1913 tarihinde Abdulvehhap Taba tabai tarafından Seda El-Destur gazetesi çıkmış ancak 1914 yılında İngilizler tarafından durdurulmuştur. Türkmen gazeteci Avukat Davut Niyazi Erbilli tarafından Fayaz gazetesi ve 1910 Kasım ayında Musul'da İzharul-Hak gazetesi yayınlanmıştır. Basra'da da 1910 yılında El-Basra ve El-Feyha olmak üzere 5 gazete basılmıştır. 1885'te yayın hayatına başlayan Musul gazetesi ise 1918'de durdurulmuştur. Irak'ta özellikle Kerkük ve Erbil Türkmen şehirlerinde, Türkmen kuruluş hareketleri ve ITC kurulduktan sonra çok sayıda Türkmen basını yayınlanmıştır. Bu yüzden bu şehirler Türkmen basın tarihi olarak bilinmektedir. Bunlardan Türkmeneli ve Doğu Gazeteleri, Milli Türkmen Partisi'nin gazetesidir. Bağımsız Gazetesi, Türkmen Bağımsız Hareketi Gazetesi, Yeni kuşak, Gökbörü, Doğru Düşünce, Biz Kadınlar, Türkmeneli Partisi tarafından yayınlanan Türkmen Gazetesi, Türkmeneli Dergisi, Kerkük Kuşağı, Türkmeneli Vakfı tarafından Notlar ve İngilizce Rapor ve Kerkük vakfı tarafından Kardeşlik,

²⁸ İsmail ALİ, Barış Dergisi Türkmenlerin Dergileri Aydınlar, Temmuz 2001., nr.1 kapak

Altinköprü dergileri çıkmaktadır. Çiçek, Sanat dünyası, Fuzuli, Türkmeneli gençlik ve İstanbul derneği tarafından Türkmen bohçası, Ankara derneği tarafından da Kerkük dergisi yayınlanmaktadır.

İzmir Derneği tarafından Türkmeneli Spor Gazetesi yayınlanmıştır. Kardeşlik Dergisi de Erbil Türkmen Ocağı tarafından yayınlanmaktadır. Almanya’da yayınlanan Türkmen Sesi Gazetesi ve İslam Hareketi Sesi tarafından ise Gürgür Baba Gazetesi yayınlanmaktadır. Ayrıca Türkmen Birlik Partisi tarafından Suriye’de yayınlanan El-Delil Gazetesi tekrar Kerkük’te yayınlanmaya başlamıştır. Irak Bağdat’ta eski Türkçe ile Yurt gazetesi ve Birlik Sesi adlı dergi yayınlanmıştır. Bunun yanında 1961 yılında Bağdat Türkmen Kardeşlik Ocağı tarafından Kardeşlik dergisi yayınlanmıştır. Ancak Baasçılar tarafından 1980 yılında Ocağın önde gelen liderlerini idam etmiş ve yandaşlarını ocağın yönetimine getirmeye çalışmıştır. Ancak Saddam rejimi düştükten sonra günümüzde aylık dergi olarak Kardeşlik Dergisi milli yürüyüşüne hala devam etmektedir. Bunun yanında Amerika, Kanada ve yabancı ülkelerde yaşayan milliyetçi Türkmenlere bülten gazetelerde hizmet vermektedir. Türkmeneli Gazetesi, milletimizin beklentilerini, haklarını, arzularını yerine getirmek ve Türkmen milletine hizmet etmek için 26 Haziran 1994 tarihinde yayın hayatına başlayarak milli sorumluluğu üstlenmiştir. Bugün bazı hainler yüzünden Türkmeneli Gazetesi Kerkük Türkmen şehrinde milliyetçi aydın insanlarımız tarafından sadece haftalık olarak yayınlanmaktadır. (Haşim,Mehmet Salihi „Musul Üniversitesi,Net)²⁹

11 Şubat 1918 tarihi Türkmen milleti için Bilgi, Kültür, Sanat, Edebiyat alanlarında önemli bir dönüm noktasıydı. O tarihte Irak’ta ilk Türk gazetesi olan Havadis Gazetesi Kerkük şehrinde basılmıştır. Bundan dolayıdır ki 11 Şubat aydın yazarlar, şairler ve Türkmen Milleti tarafından her yıl kutlanmaktadır.

Türkmen basını varoluşundan beri bağımsızlık çizgisini hiç bozmamıştır. Gazete, dergi ve kitapların yayınlanmasıyla, Türkmen Milleti’nin milli mücadele

²⁹ Haşim,Mehmet Salihi „Musul Üniversitesi, Fen Fakültesi, Jeoloji Bölümü. Edebiyatçı, Gazeteci ve Yazar. Türkçe 3 eser, Arapça (Türkçe Dersleri) eserin yazarı. Ve internet <http://docplayer.biz.tr/2007072-Irak-ta-kerkuk-turk-edebiyati-giris.html> <https://groups.google.com/forum/#!msg/guzelturkistan/JpAqN-92fzM/zP4rXVJC0mwJ>

yolunda daha aktif rol almasına öncülük etmiştir. Bugün Türkmen basını, milletin desteği ile haklı davasını tüm dünya kamuoyuna duyurmaktadır.

Türkmen gazeteciliği 100 yıllık tarihinde, ülkenin en zor zamanlarında bile 100'ü aşkın siyasi, kültürel, sosyal gazete ve dergi vermiştir. Bu gazete ve dergilerin birçoğu iki veya üç dille basılmıştır. Sadece bunlardan *Barış Dergisi* Üç dilde ve iki alfabeyle yayınlanmıştır.

Basılan bazı gazete ve dergilerin içerik bakımından yetersiz olması sebebiyle Türkmen Edebiyat ve Kültürü'ne yeterince katkısı olmamıştır. Bu sebeple de bu dergi ve gazeteler kısa sürede yayın hayatlarına son vermişlerdir. Diğer bazı gazetelere ise bunların tam aksine edebiyat ve kültür alanına katkılarından dolayı uzun yıllar hizmet vermeye devam etmişlerdir. Bunlardan Havadis Gazetesi, 1911 yılından beri 55 gazete ve 35 dergi olmak üzere toplamda 90 sayı yayın hayatına sokmuştur. Bunlardan 10 gazete ve 11 dergi kültürel alanla ilgiliydi ve bunların birçoğu 1991 yılından sonra Kuzey Irak Kürdistan Bölgesi'nde basılmıştır. 2011 yılında Türkmenler, Türkmen gazeteciliğin'in 100. yılını kutlarken, terör ve ekonomi krizi nedeni ile Türkmenlere bağlı olan tüm dergi ve gazeteler durduruldu. Sadece Kerkük şehrinde aralıklarla birkaç dergi ve gazete basılmaya devam etmektedir. Aşağıdaki çizelgede geçmiş yüzyılda yayınlanan Türkmen gazete ve dergiler ile ilgili bilgi vermektedir.(Saray,Gazetesi 2011: 40)³⁰.

³⁰ SARAY, G., *Gazeteciliğin Kutsal Mesajını Tebrik Ediyoruz*, 2011., nr.40, s.13

Çizelge 1.3. 1911-2011 Yıllar Arası Türkmen Sanat-Edebiyat Gazete ve Dergileri

Gazete ve Dergileri Adı	İlk Yayım tarihi	Son Yayım tarihi	Sahibi veya Yönetim	Yayım Yeri	Yayım Aralığı
Havadis Gazetesi	1911	1918	Ahmet Medeni Kudsizade	Kerkük	15 Günlük
Maarif Dergisi	22.4.1913	21.11.1913	Mahmud Cevad	Kerkük	15 Günlük
Kevkeb-İ Maarif	3.2.1915	-----	Mustafa Yakubi	Kerkük	Aylık
Kerkük Gazetesi	12.10.1926	1973	Hicri Dede	Kerkük	Haftalık
Teceddüt Gazetesi	20.11.1920	-----	Ahmet Karani	Kerkük	Haftalık
Gençlik Sesi	1932	1932	Hüseyin Ali Ahmet Bayatti	Kerkük	Aylık
Eyler	1935	1936	Bakır Sadık Muhittin	-----	15 Günlük
Al Vahda	1948	1948	Cemal Abdul Nur	-----	Haftalık
Şafak Dergisi	1954	1959	Şakir Zıyadın Hurmızı	Kerkük	Haftalık
Beşir Gazetesi	1958	1959	Mehemet Amin Asiri	Kerkük	Haftalık
Gavurbağı	25.6.1959	Şubat 1960	Osman Hoşnav	Kerkük	Haftalık
Al Sali'a	1.3.1960	8.5.1960	Öğrenciler Birliği	Kerkük	Aylık
Kardeşlik Gazetesi	1960	1998	Türkmen Kardeşlik Ocağı, Subhi Kemal	Bağdat	Aylık
Küçük Kardeş	1967	1967	Türkmen Kardeşlik Kulübü	Bağdat	Aylık
Yurt Gazetesi	1970	2000	Abdullatif Benderoğlu	Bağdat	Haftalık
Birlik Sesi Dergisi	1971	1994	Yazarlar Birliği	Bağdat	Aylık
Fuzuli Gazetesi	1988	2000	Kemal Beyatlı	Ankara	Aylık
Kerkük Dergisi	1990	2007	Ekrem Pamukçu	Ankara	Aylık
Türkmen Edebiyatı	1995	1996	Yazarlar Birliği	Bağdat	Mevsimlik
Kardeşlik Dergisi	1999	-----	Kerkük Vakfı	Ankara	Aylık
Barış Dergisi	2000	2011	Kürdistan Bölgesi Kültür Bakanlığı	Erbil	Mevsimlik

KAYNAK;<http://www.turkmeneliid.com/YAZARLARfiler/Sadun%20kopurlu/Milli%20Mucadele.htm>
. <http://www.bizturkmeniz.com/tr/index.php?page=article&id=100440>

I. BÖLÜM

BARIŞ DERGİSİ'NİN İNCELENMESİ

A. BARIŞ DERGİSİ'NİN TARİHÇESİ

Barış Dergisi 2000 yılında yayımlanmıştır. Felakettin Kakayi 2000 yılında ilk bakanlık görevini alır almaz hemen Kürdistan'ın demokratik bir varlığa sahip olduğunu belirtmiş ve Kürdistan bölgesinde yaşayan diğer etnik milletlerin de geleceğini düşünerek onlara birer dergi çıkarmalarını tavsiye etmiştir. Bu düşünceden yola çıkarak Türkmenler *Barış Dergisi*ni çıkarmaya karar vermiş ve *Barış Dergisi*, Irak'ta Dört dil yada Üç dilde ve iki alfabeye çıkarılmıştır (Arapça, Kürtçe, Türkçe ve Türkmence). Felakettin Kakayi 2000-2010 yılları arasındaki 10 yıllık süreçte iki defa kültür bakanlığı görevini almıştır. Kendisi bakanlık yaptığı bu dönemde çıkan bütün gazete ve dergilerin yayımlanmasında bakanlık yetkisini kullanmış ve samimiyetle desteklemiştir. Felakettin Kakayi Irak'ta yaşayan tüm etnisiteleri desteklediği gibi Türkmenleri de desteklemiştir. Saddam rejimi 2003 yılında yıkıldıktan sonra, Irak'ta yaşayan milletler istek ve talepleri bakımından artık özgürdüler. O dönemde artık kendi dilleriyle edebiyat, kültür örf ve adetlerini yazmakta özgürdüler. Özellikle ağırlıklı Türkmen milletinin yaşadığı bölgelerde, Saddam'ın devrilmesinden sonra bu alanlarda rahatlığa eriştiler. Örneğin Telafer, Tuz Hurmatu, Kerkük. O dönemde dil, kültür, edebiyat hedeflerinden uzak ve siyasi amaçlarla çıkan gazete ve dergiler birçok edebiyatçı ve şairin yazmaya küsmesine sebep olmuştur. Bu edebiyatçı ve şairler Türkmen milletine tarafsız olarak hizmet edecek bir gazete ve dergiye hasret kalmışlardır. Onlar çıkan gazete ve dergilerin, siyasetçilerin kirli amaçlarından uzak kalmasını istiyorlardı. Beklentileri gazete ve dergilerin sanata, kültüre, edebiyata ve dile hizmet etmesiydi. 2000 yılında Felakettin Kakayi kültür başkanı olarak Türkmen Kültür ve Sanat Müdürlüğü'nün açılması için gerekli işlemleri başlatır. (Ümit HELİFE. Röportaj; 2016)³¹.

³¹ Ümit HELİFE, *Röportaj*, 24 Haziran 2016.

O dönemde Kakayi Türkmenlerin artık gazete ve dergi çıkarmada özgür olduklarını bildirir.

Ayrıca Kuzey Irak Kürdistan Bölgesi Hükümeti, kültür ve edebiyat alanında, gazete ve dergileri çıkmasını destekledi. Bu olumlu gelişmelerden kısa bir süre sonra Ümit Halife ve İsmail Ali ve Kültür Bakanı Felakettin Kakayi ile kültürel ve edebiyat alanında bir derginin çıkarılması için bir araya geldiler. Toplantı sonucunda bu derginin Arapça-Türkçe-Kürtçe ve Türkmençe dillerinde çıkarılmasına karar verildi. Kültür bakanı Felakettin Kakayi, çıkacak olan bu dergi için Kuzey Irak Bölgesi'nde yaşayan milletlerin kardeşliğini temsil eden bir isim seçti ve dergiye *Barış* adı verildi. Başlangıçta *Barış* Dergisi sadece Erbil'de eserlerini toplayıp yayınlıyordu.

Daha sonra yavaş yavaş diğer bölgelerde yayıldı.

Barış Dergisi'nin yayın program ve konuları, *Barış*'ı, dostluğu ve kardeşliği içeriyordu. *Barış* Dergisi farklı kültür, edebiyat ve sanat anlayışlarının birbirleriyle tanışıp kaynaşmasına vesile olmuştur. *Barış* Dergisi'nde imtiyaz sahibi Kültür Bakanlığı, yazı işleri müdürü Ümit Halife, yazı işleri sekreteri İsmail Ali, personel yazarlar kurulu Tahsin Şeyhoğlu, Celal Zengabadi, Hayder Abdurrahman, Niyazi Kayacı, Galip Kifirli, dizayn kısmında ise Pirdavud İssa Muhsin yer alıyordu. (İsmail Ali, 2016)³².

Barış Dergisi sayfa düzeni, 1. sayıdan 32. sayıya kadar sayfa uzunluğu 30 cm, sayfa genişliği 22 cm'idi. *Barış* Dergisi başlangıçta aynı konu içeriklerini Türkmençe, Arapça, Türkçe Kürtçe dillerinde basılıp yayınlanıyordu. Daha sonraki sayılarında her toplumu ayrı ilgilendiren farklı konular yer almaya başladı. Dergi kapsamında Arapça bölümünde Arap kültürüne, Kürtçe bölümünde Kürt kültürüne ve Türkçe bölümünde Türkmen kültürüne hizmet edildi. Bu şekilde tüm toplumlara hizmet götürmeyi amaçlamıştı. Derginin birinci önceliği özellikle Türkmen kültür, sanat ve edebiyatına hizmet etmekte.

Kültür Bakanı Sami Şoreş'in döneminde, *Barış* Dergisi . 18'inci sayıya kadar mevsimlik olarak basılar bu dergi 18'inci baskıdan sonra iki ayda bir yayınlanmıştır. Bu dönemde alınan kararlarla Orta ve Güney Irak'a daha fazla hizmet sağlamayı

³² İsmail ALİ, *Röportaj*, 22 Haziran 2016.

amaçlamışlardı. Daha sonra *Barış* Dergisi'nin önemli sayılarının Türkiye, Azerbaycan, Özbekistan ve Rusya gibi önemli yerlere gönderilmesine karar verildi.

Bunun amacı ise diğer milletlerin Kuzey Irak Kürdistan Bölgesi'nde yaşayan milletlerin kültürüne aşina olabilmesini sağlamaktı. Hatta içerde ve dışarıda eski Türkmenlerin edebi eserlerini yayınlamak için *Barış* Dergisi'nde kurulu genç ve yetenekli yazarların talepleri üzerine, gazeteci yetiştirme çabasına giriştiler. Özellikle de kadın ve erkek genç yazarlar yetiştirmekti. Çünkü gençler bu sayede varlıklarına ve kültürlerine sahip çıkabilirlerdi.

Barış dergisi, 42. sayısından sonra yazı işleri Müdürlüğü Ümit Halife'den İsmail Ali'ye, ondan da yazı Sekreteri Niyazi Kayacı'ya geçerek 44. sayıya kadar böyle devam etmiştir. Daha sonra yapılan bir değişiklik ile Essat Erbil yazı işleri Müdürü yapıldı, İsmail Ali'de tekrar yazı sekreterliğine geçti. Derginin 45. Sayısı'nda ise İsmail Ali'nin mevkisi değişti ve onun yerine Ercan terzi yeni yazı sekreteri oldu.

Şubat 2011'de derginin 55. sayı çıkınca bölgesel iklimin ekonomik sıkıntılarından dolayı kültür bakanlığına bağlı bütün gazete ve dergilerin durdurulmasına karar verildi. Bu kararın alınma nedeni ise işid terör örgütünün verdiği ekonomik sıkıntılardan kurtulmaktı. Bu arada derginin önde gelen Türkmen yazarları, hükümetten ve zengin olan Türkmen iş adamlarından *Barış* dergisi'nin yayın hayatına devam etmesi için destek istedi. Çünkü *Barış* Dergisi Türkmen dil, edebiyat ve kültürünü yansıtan bir dergiydi. *Barış* Dergisinin durması demek bazı Türkmen yazarların da edebi ve sanat alanında yazım hayatının durması anlamına geliyordu. Sonuç olarak *Barış*'ın durması edebi kalemin yazarların elinden düşmesine neden olmuş ve *Barış* Dergisi'nin bazı arşivleri kaybolup, ilerde kullanmak için sağlıklı korunamamıştır.(Esat Erbil, 2016)³³.

³³ Esat ERBİL, *Röportaj*, 3 Ağustos 2016.

A.1. Yazar Kadrosu

Barış dergisinin ilk sayısından başlamak üzere şu yazarların yazıları görülmektedir: Abdurrahim Ötkür, Adnan Hüseyin, Ahmet İsmail, Ahmet Kerküklü, Ahmet Muhammet İsmail, Ahmet Solin, Ahmet Takane, Ala Fazıl, Ali Abdulgafur, Ali Abdalbaki, Ali Erbilli, Armağan Kasap, Arzu Kayacı, Ayhan Ali, Ayhan Erbilli, Camii Muhsin Aziz, Celal Zenkabadi, Cemal Hamdi, Celal Hıdır, Cemal Osman, Cemil Beyatlı, Cengiz Ahmet, Cevdet Neccar, Niyazi Kayacı, Dr.Abdullatif Benderoğlu, Ekrem Sabir, Elmas Dibisli, Emel Rıfaroğlu, Emir Kerkük, Erdem Hüsam, Esat Erbil, Esin Türkmen, Fadıl El- ezzavi, Fahrettin Hawkri, Fatih Zeynal, Fatih Ahmet, Fatma Ali, Ganim Refet, Gülçin Erbilli, Güngör Yurdakul, Esat Hüsam, Hadi Hasan, Hairi Veli, Halil Ürün, Hamit Sabah, Hamza Beyatlı, Haydar Ali, Hüseyin Nihal, İmad Hattat, Intisar Bekir, İsmail Ali, İlhan korkmaz, ilhan Mansız, İman Kerküklü, İman Şeyhoğlu, İpek imirzaloğlu, İpek Şeyhoğlu, İpek Tahsin Ali, İslam Terzi, İsmil Ali, Kadim Erbil, Kaleli Kız, Kara Vahap, Kasım Kadir, M. İmirzalı, M. Kavurmacı, Mahmut Alemdar, Masum Erbilli, Mauvaffak Kavurmacı, Media Aziz, Mehmet Alemdar, Mehmet İlhanlı, Mehmet Kadir, Mehmet Şaturlu, Metin Abdullah, Mileyet Hanan, Molla hasan, Muhammet Aziz, Muhammet İmirzal, Muhsin Hasan, Muna Kahveci, Murat Bayraktar, Murat Erbilli, N. Altıparmak, N. Anver Kayacı, N. Nuri, Necdet Ali, Nedim Erbil, Nedve Namık, Nermin Umut, Nesrin Erbil, Niyazi kayacı, Nuray Babası, Nurhan Ali, Nurhan Erbil, Olcay Zıya, Ramzi. A.Muhammed, Remzi Subaşı, Riyaz Demirci, Salah Nevres, Salam Terzi, Sami Erbil, Sezer Erbil, Sidre Erbilli, Şebnem Yahya Dibisli, Şemsettin Veli Erbilli, Şeyh Muhammet, Şeyma Hawleri, Şirin Kemal Ahmet, Şirzat Sev, Şule Erbil, Şurahmet, Şükür İsa, Tahsin Ali, Tahsin Şaban, Tahsin Şeyhoğlu, Tirife İssa, Türkan Erbil, Türkcan Gül, Ümit Cercis, Ümit Davala, Ümit Helife, Ümit Kaval, Ümit Tahsin Şeyhoğlu, Vurya Kazancı, Yahya Dibisli, Yılmaz Bazırgan, Yurdseven miroğlu, Yusuf Ömer, Zekira Nacar, Zetbak Fetug, Zeynal Fatih, Zeynap Haydaroğlu ve diğer yazar, şairlerdir.

B. *BARIŞ* DERGİSİNİN MİZANPAJ ÖZELLİKLERİ

Barış Dergisi mevsimlik, yılda dört kez yayımlanan popüler edebiyat ve sanat dergisidir. İlk sayısı Temmuz 2000’de yayımlanan dergi, Irak’a bağlı, Kürdistan Bölgesel Hükümeti, Kültür Bakanlığı, Türkmen Genel Müdürlüğü tarafından her üç ayda bir Erbil’de; Kürtçe, Arapça, Türkmençe ve İstanbul Türkçesi’yle yayın hayatını sürdürmüştür. 18’inci sayıya kadar mevsimlik olarak basılan bu dergi 18’inci baskıdan sonra iki ayda bir yayımlanmıştır.

Derginin İstanbul Türkçesi’yle olan kısmının dışındaki bölümleri Arap alfabesiyle kaleme alınmıştır. 55 sayısı yayımlanan bu derginin son sayısı 2011 tarihlidir.

Bu çalışma 2000 ile 2007 tarihleri arası’nda Iark’ta 32 sayı yayımlanan *Barış* dergisini kapsamaktadır Çalışmada derginin sistematik tahlili yapılarak, Türkmen edebiyatındaki önemi belirlenmeye çalışılmıştır.

Barış Dergisi kısa bir sürede Kuzey Irak Kürdistan Bölgesi’nin yeni ve önemli bir dergisi olmayı başarmıştır. Üç dilde ve iki alfabeyle çıkabilen derginin yazarları Türkmen dilbilgisi, edebiyatı ve folklorunu çok iyi bilen insanlardır. Birçok Türkmen ve Kürt yazarlar *Barış* Dergisi vasıtasıyla, Türkmen folklor ve kültürünün yayılması için emek harcamış Türkmen edebiyatının gelişmesi ve yenileşmeni yolunda önemli rol üstlenmişlerdir.

Derginin bütün sayılarının dış kapakları sürekli farklı renkte ve çeşitli resimler eklenmiş şekilde çıkar. Derginin dış kapakların ilk sayfasında; en üst sol köşede derginin ismi büyük harflerle, onun altında ise “Mevsimi Genel Kültür Dergi Irak Kürdistan Bölgesi Kültür Bakanlığı Sanat ve Kültür Genel Müdürlüğü Türkmen Kültür Müdürlüğü” yazılmıştır. Dergi sayısı sağ üst köşede, sayının hemen altında ise tarih yer alıyor.

Dergideki yazıların içerikleri veya yazarları dikkate alınmadan dizildiği söylenebilir. Fakat yazılar, tür bakımından sınıflandırılmaya çalışılmıştır. Düşünce, bilimsel içerikli yazılar, şiirler, öyküler ve çeviriler iç içe verilmiştir.

Dergide, farklı konular hakkındaki yazılar, dizi halinde yayımlanmıştır. O dönemin sosyal ve kültürel konularını başarılı bir şekilde ele almıştır. Şiirler, öyküler, hoyratlar ve destanlar tamamen o dönemin ruhunu okuyuculara aktarıyor. Dergide Türkmen tarihinden tutun sahip olduğu kültürel miraslara kadar hemen hemen her alanda eserlere rastlamak mümkündür.

Derginin yayım tarihi boyunca çok sayıda biyografi yazılarına da rastlamak mümkündür. O dönemin öncü sanatçıları, tarihi yerler, özel günler biyografiye konulmuşlardır.

Barış Dergisi sayfa düzeni, 1. sayıdan 32. sayıya kadar sayfa uzunluğu 30 cm, sayfa genişliği 22 cm' idi.

Barış Dergisi yayım tarihi olan 2000 ile son sayının çıktığı tarihi 2011 yılları arasındaki idare yeri ve basıldığı yer Irak Kürdistan Bölgesi Kültür Bakanlığının Sanat ve Kültür Genel Müdürlüğü'ne bağlı Türkmen Kültür Müdürlüğü'dür. Derginin ilk sayısı Kültür Bakanı Felakettin Kakayi döneminde Erbil'de yayımlandı.

Derginin 2000 ile 2007 yılları arasındaki sahibi, idare ve teknik işlerin hakkında verilen künye ise aşağıda verildiği gibidir: *Barış* Dergisi'nin imtiyaz sahibi Kültür Bakanı Mahmut Mehemet, yazı işleri müdürü Ümit Halife, yazı işleri sekreteri İsmail Ali, personel yazarlar kurulu Tahsin Şeyhoğlu, Celal Zengabadi, Hayder Abdurrahman, Niyazi Kayacı, Galip Kifirli, dizayn kısmında ise Pirdawud İsa Muhsin yer alıyordu.

C. *BARIŞ* DERGİSİ'NİN SİSTEMATİK DİZİNİ

C.1. Kronolojik Dizin

***Barış*, nr.1, Temmuz 2000**

İsmail Ali, “ *Barış* ve Türkmen Kültürü'nde Aydın Bir Ufak ”, (Makale),Kapak.

Cevdet Necar, “ *Barış* Dergisi çıkışı Amancı ”, (Makale), s.1-2.

Ümit Halife, “ Erken Veri ”, (Makale), s.3.

Celal Zenkabadi, “ Şeyda'yı ve Türkmen Şiirine bir bakış ”, (Folklor), s.4-5.

İnistar Bekir, “ iktidar ve prensipler ”, (Makale), s.6-8.

Ümit Cercis, “ Türkmen Hoyratlari ”, (Folklor), s.9-10.

Tahsin Şeyhoğlu, “ Tiyatro Kurulum Tarihi ”, (Tiyatro), s.11-15.

İmad Hattat , “ Mağdid Şiha”, (Reportaj), s.16-17.

İmzasız , “ Türkmen Kültür Müdürlü” , (Makale), s.18.

***Barış*, nr.2, Aralık 2000**

İsmail Ali, “ *Barış* Türkmen Gazetecilik Kervanının Peyamı” , (Makale), Kapak.

Ümit Davala , “Dil, halk varlığıdır”, (Makale), s.107.

Zekerya Nccar, “ Türkmen Kültür Derneğinin ikinci yıl ”, (Makale), s.106.

İmzasız , “ Yunus Hattat ”, (Reportaj), s.105.

Ahmet Solin, “Kültür ile Eğitim Arasındaki Fark”, (Makale) ,s.104.

Canım Refet, “Halaf Şevki Öykücü”, (Biyografi Hayat Kişiliği) ,s.103.

İmzasız , “Kürt ve Türkmenlerin Bir amaç ve bir dilekleri vardır”, (Makale), s.102.

İmzasız , “ Türkmen Edebiyatı”, (Makale), s.101.

Barış, nr.3, Ocak 2001

- İsmail Ali, “ Kürdistan da Gazetecilik Işıntılı Günlerin Ufkunda” , (Makale), Kapak.
- Molla Hasan, “Tarihin gerektirdiği doğrular” , (Makale), s.115.
- Nura babası“ Irakta Türkmen tarihinin ”, (Rapor Tarihi biyografyası), s.114.
- Arzu kayacı “Türkmen kültürüne belgelenmesi”, (Folklor), s.113.
- Şurahmet, “Altmışlı yılların öldürülm”, (Makale), s.112-111.
- Ümit Davala, “ Kerkük Türküleri ” , (Makale), s.110-109.
- Trife İsa “Erbil’den Şahsyetler..”, (Makale), s.108-107.
- İmzasız,“Erbil medeniyet ve kentleşme şehri”,(Rapor Tarihi biyografyası),s.106-105.
- İmzasız , “ Tutku ve Kadınlar”, (Makale), s.104.
- İmzasız,“ Mart ve Nevroz’lu Günler yaklaşırken” , (Makale), s.103.

Barış, nr.4, Nisan 2001

- Ala Fazıl,“ 10 Yıl Özgürlük Çatısı Altında ”, (biyografiye Tarihi), s.127-126.
- Gazel, “Fuzuli – Gazel” , (Şiir) , s.125.
- İmza sız, “Hoyrat’ın Doğuş ve gelişmesi ” , (Folklor), s.124-122.
- Ali Erbilli, “Berlin de Tiyatro Pedagojisi” , (Tiyatro), .s.121.
- Kasım Kadir, “ Nevruz ” , (Rapor Tarihi biyografiye), .s.120.
- Arzu Kayıkçı,“Kültürel Dertleri ” ,(Makale), .s.119.
- Muavfak Kavurmacı,“Erbil’de Aşûra günleri ” , (Edebi Tarihi biyografiye), s.118.
- Ümit kaval,“Kerkük Türküleri ” , (Folklor), s.117-116.
- Şurahmet,“Tek boyutlu Gelişen Türkmen Kültürü” ,(Makale), s.115.
- İmzasız ,“Kültür dünyasında iki Dğer daha kaybetti ” ,(Makale), s.114-113.

Barış, nr.5, Temmuz 2001

İmza sız, “Irak Türkmen Entograf Tarihi Araştırması” , (Araştırma), s.115-114.

Muvfak Kavurmacı, “Şamanlık” ,(Makale), s.113.

Türkan Erbil, “ Kulaklarımızdaki yankı” , (Folklor), s.112.

Haydar Ali, “ Nesimi ” , (Hayatı kişiliği biyografiye), s.111.

Ala fazil, “Kinden kurtulma” ,(Makale), s.110-108.

Ümit Davala “ Mutluluğun Anahtarı” ,(Öykü), s.107-106.

Kasım Kadir, “Çocuk yılı ve devlet ödülü” , (Tiyatro), s.105.

Ali Abdalbaki, “Okul Tiyatrosu” , (Tiyatro), s.104-103.

Ahmet Muhammet İsmail “ Modern Kürt Şiirinden Örnekler - Ölüm” , (Şiir), s.102.

Sadık Rahmi “ Her şey Mavidir” , (Şiir), s.101-98.

Arzu Kayıkçı, “Kültürel Dertleri” ,(Makale), s.97.

Barış, nr.6, Kasım 2001

Yüsuf Ömer, “ Türkmen aydınların Kulağına”, (Makale), s.115-114.

Türkcan Erbil, “ Yurt ” , (Şiir), s.113-111.

Mehmet kamil El – Hatib, “Kocalmış Yaşlı Roman ”, (Roman Mekalesi) ,s.110-109.

Remzi subaşı “Mabut Vermeden Neylesin Mahmut”, (Öykü) , s.108-106.

Ahmet M.ismail, “ Modern Kürt Şiirinde - Ölüm ” , (Şiir), s.105-104.

Şurahmet, “Modern Irak Şiirinde -Yitirdim”, (Şiir), s.103.

Ceman Osman , “ Müziğin Temel prensipi sestir”, (Makale), s.102.

Doğukan, “Yunus Mahmut Çelebi”, (Hayat KişiliğiBiyografiye), s.101-100.

Yurtsever Miroğlu, “Tiyatro ve günümüze Gençliği”, (Tiyatro) , s.99-98.

Ali Abdalbaki, “Okul Tiyatrosu”, (Tiyatro) , s.97.

Arzu kayacı, “ Kültürel Dertleşİ ”, (Makale), s.96.

Barış, nr.7, Ocak 2002

Memet şaturlu ,“ Melek”, (Şiir), s.115.

Zahir Rojhebani,” Kerkük Kalesi Bugün”, (Tarihi yerleri,Biypgrafi), s.114 -113.

Ahmet Muhammet İsmail, “Modern Kürt Şiirlerinden Örnekler - Gözlerin”, (Şiir), s.112-111.

Sami Erbil, “Konuşma Dilimizde Arx ve Su”, (Makale), s.110-109.

Remzi Subaşı,“Ümit Dünyası”, (Makale), s.108 – 107.

Zeynel Fatih, “ Hatıra”, (Şiir), s.106-105.

Şule Erbil, “Okullardan Genel hoyratlar”, (Folklor), s.104-103.

Ümit Davala,“Gençlik ve Tiyatro”, (Tiyatro), s.102.

Yurt Seven Miroğlu,“Güzel Sanat Dünyası ve Tiyatro”, (Tiyatro), s.101.

Fatma Ali , “ Modern Irak Öyküsünden örnek -Mitopi”, (Araştırma), s.100-98.

Barış, nr.8, Nisan 2002

Türkçan Erbil, “Milliyetçi Hisleri Bulmak”, (Makale), s.127.

Murat Bayraktak, “Hoyrat ve manileri”, (Folklor), s.126.

Güngör Yurdakul ,“Milliyetçilik ve Biz”, (Makale), s.125-124.

Zeynal fatih ,“Şehriyar’a Selâm ”, (Edebi Tarihi, Biyografiye), s.123-122.

Sami Erbil ,“ Şafakçılar ”, (Makale), s.121-120.

Remzi subaşı ,“Hatıra - itfaye”, (Şiir), s.119.

Hadi Hasan ,“Fıryal Sarıkahya – Aşık yılını ”, (Şiir), s.118.

Ümit Davala, “ Gençlik”, (Makale), s.117-116.

Tahsin Şeyhoğlu,“ 27 Mart Dünya Tiyatro Günü, Tiyatronun Anlamı”,(Tiyatro), s.115.

Şule Erbil ,“Okur Postası Kalan Şiiri”, (Şiir), s.114-112.

Barış, nr.9, Eylül 2002

- Ümit Halife, “Mutlu Doğuş ve Üçüncü Yıl”, (Makale), s.127.
- Arzu Kayacı, “Sinan Sait”, (Hayat kişiliği, Biyografiye), s.126-125.
- Mehmet Şaturlu, “Siyah Bulutlar’da Koşturma”, (Şiir), s.124.
- Emir Kerkük, “Mehmet İzzet Kerküklü”, (Hayat kişiliği, Biyografiye), s.123-122.
- Türkcan, “Gül Kızla Bülbül Dede”, (Öykü), s.121-120.
- Murat Bayraktar, “Hoyrat Nedir”, (Folklor), s.119.
- Ümit Davala, “Mani Nedir ?”, (Edebi Rapor, Biyografiye), s.118-117.
- Yurtseven Miroğlu, “Yunus Emre”, (Hayat kişiliği, Biyografiye), s.116-115.
- İlhan Korkmaz, “Gençliğini Yaşamak”, (Makale), s.114.
- Zeynep Haydaroğlu, “Öksüz Kız”, (Araştırma), s.113 -111.

Barış, nr.10, Ekim 2002

- Doğukan, “Felek Oğlu Açıl Dilim”, (Şiir), s.135.
- Hıdır Lütfü, “ Kerkük”, (Şiir), s.134.
- Fatih Zeynel, “ Mimar Sinan’ın Hayatı ve Eserleri”, (Hayat kişiliği, Biyografiye), s.133-130.
- Tahsin Şeyhoğlu, “ Karanlığı Uyandıran Sesim Olsun”, (Makale), s.129.
- İman Şeyhoğlu, “Düşünce Üzerine”, (Makale), s.128-127.
- Ümit Şehoğlu, “ Milli Kültürümüzde”, (Folklor), s.126.
- Olca Ziya “ Masalmış”, (Şiir), s.125.
- İman Kerküklü, “ Halk Arama Vasıtları”, (Makale), s.124-123.
- Türkcan “ Alkol ve Toplum ”, (Makale), s.122.
- İlhan Mansız, “Felsefe ve biz gençlik”, (Araştırma), s.121-119.

Mehmet Şatırlu“ Modern Türkmen Şiirinden Duvar Kalıntısındaki izgiler ”, (Şiir), s.118-116.

Barış, nr.11, Ocak 2003

Tahsin Ali Şaban ,“ Kerkük’teGazetecilik Tarihi”, (Makale), K.sayfesi.

Ümit Tahsin, “ ağın Düşündürdükleri”, (Makale), s.111-110.

Fatma Ali, “ Kaytez Baba Bir mr Destanı ”, (Destan) , s.109-107.

İmar Şeyhoğlu, “ Kerkük Folklorunda Hoyrat Geleneğİ”, (Folklor), s.106-104

Geylan,“Modern Şiirinden - O söylendi ki bir kaldırım odada öldü”, (Şiir), s.103-101

Ali Abdul baki, “Pratik sller”, (yk), s.100-98

Barış, nr.12 Nisan2003

Mehmet Uzeyri,“ Bir tağutun devrilmesi ile artık huzur ve özgürlüğü yakalayacağız”, (Makale), Kapak.

İpek İmirzaloğlu, “Mevlana Celaleddin Rumi ve Mevlevilik”, (Hayat kişiliğİ, Biyografiye), s.135-132

Mehmet H. Dakuklu, “Konuşma Dilinde Deyimler ve Sözler ”, (Makale), s.131-129

Abdurrahim tkr, “Uygur Şiiri”, (Şiir) , s.128

Y. Mahmut Alemdar, “Kültür ve Dil”, (Makale), s.127

İman Şeyhoğlu, “Fuzuli’nin Sultan Süleyman ile Görüşmesi ve Evkaf Maaşı”, (Makale), s.126

İlhan Mansız,“ Şiir nedir ”, (Araştırma), s.125-124

Ümit Davala,“ Şair Rauf Görkem ”, (Hayat kişiliğİ, Biyografiye), s.123-122

Mehmet Şatırlu,“ Modern Türkmen Şiirnden – Dş sz Uyur Şairler”, (Şiir), s.121-120

Barış, nr.13 Temmuz2003

Hani Sahib, “ Hoyratlarımız ”, (Folklor), Kapak.

Fadıl El-ezzavi ,“Yalnızlığındaki Kral”, (Makale) , s.135 -134

Kara Vahap, “Benim Annem ”, (Şiir) , s.133

İlhan Mansız, “Kültürde Eski ve Yeni ”, (Makale) , s.132

Ahmet M. İsmail, “ Çağdaş Kürt edebiyatından – Bekleyiş ”, (Öykü) , s.131-130

Elmaz Dibesli, “Halkın Acılarıyla Çoşan Şair Nesimi”, (Hayat kişiliği, Biyografiye), s.129-128

Murat Can, “Türkmen Hoyratları ”, (Folklor), s.127-126

Murat Bayraklar, “Gençlik ve Milliyetçilik”, (Makale), s.125-124

İpek Şeyhoğlu ,“Türkmen ve Azerbaycan folkloru arasında benzerlikler”, (Folklor), s.123-122

Selah Nevres , “Çarşı” , (Folklor), s.121-120

Türkcan, “ Okuma ” , (Makale) , s.119-118

Barış, nr.14 Ekim2003

Nedve Namık, “ Folklor Hakkında Düşünceler ” , (Folklor), Kapak.

Müseyet Hasan, “ Büyük Ses Sanatkar, Müeyet Hasan Kerkük’lü ”, (Hayat kişiliği, Biyografiye) , s.175

Mehmet Dibisli, “Rahmetli Haba’nın Anısına”, (Hayat kişiliği, Biyografiye), s.174-173

Nermin Ümüt , “ Nüsret MeSdan’dan Öyküler”, (Araştırma), s.172-168

Cemil Beyatlı, “Gül Hoyratlar”, (Şiir) , s.168

Kaleli Kız, “Selma Abla’dan Bir Şiir Bir Masal”, (Öykü), s.167

Fatin Ahmet “Dertli Hoyratlar”, (Folklor), s.166.

Mehmet Şatırlı, “Açık Yüreklilik ve Zamana Bağlılık Şairi”, (Makale) , s.165

N. Nuri, “ Allah Sözcüğü ”, (Folklor), s.164

Salih Çavuşoğlu, “ Şah balım”, (Öykü), s.163

Ekrem Sabır Kerküklü, “Özgürlük Güneşi”, (Şiir) , s.162

Kara Vahap, “ İki Gidiş ”, (Şiir) , s.161-160

Hamza Beyatlı, “ Konuşma Dilimizde Eski Kumaş Adları”, (Makale) , s.159-158

Kadim Erbil, “Ölmeyen Şairlerimizden Mehmet Hatipoğlu”, (Hayat kişiliği, Biyografiye), s.157

Turkcan, “Bilgisayarların ”, (Teknoloji Makalesi), s.156

Fahrettin Hawleri, “ Hasan Necar ”, (Hayat kişiliği, Biyografiye), s.155

Barış, nr.15 Ocak2004

Nedim Erbil, “Halk Edebiyatı ”, (Makale) , s.159

Hüseyin Nihal Atız, “Eski Bir Sonbahar”, (Şiir) , s.158

Media Aziz, “Sevgi İnsanı Nasıl Olur ”, (Makale) , s.157-156

Ahmet Muhammed İsmail, “İki Kısa Öykü”, (Öykü), s.154

Kadim Erbil, “Eski Türk Yazı Dili”, (Makale) , s.153

Türkcan Erbil, “Blok Fülüt”, (Makale) , s.152-151

Hairi Veli “Irak Türkmen Edebiyatında-Şiir ”, (Araştırma), s.150-147

Muhamad Aziz, “Öğretmenliği değeri ”, (Öykü), s.146-143

Meha Kerküklü, “Türkmen Kalıtımından”, (Makale) , s.144 -143

Barış, nr.16 Nisan2004

İsmail Ali, “ Değişik Açılardan Hoyrat ”, (Folklor), Kapak.

Türkcan Erbil, “ Dünyada Kitaptan Güzel Ne Var Ki? ”, (Makale) , s.175

Halil Ürün, “ Sensizlik ”, (Şiir) , s.174

Ümit Şeyhoğlu, “Molla Sabir Efendi”, (Hayat kişiliği, Biyografiye), s.173-172

Nedim Erbil, Derleme, “Hoyratlarımızda Eski Giyişler”, (Folklor), s.171-169

Esin Türkmen kızı, “ Şiir ”, (Şiir Makalesi), s.168

Mahmut Alemdar, “ Tiyatronun Değeri ve Seyirciler”, (Tiyatro), s.167-166

İpek İmirzalıoğlu, “Çağdaş Türkem Şairleri”, (Makale) , s.165

Niyazi kayaci , “ Sen.. Sen Kimsin ”, (Öyku) , s.164-158

Media Aziz, “ Çocuğunuzun Başarısı İçin Taktikler”, (Öyku) , s.157-154

Cengiz Ahmet, “Evlilikte Samimiyet”, (Makale) , s.153-151

Nurhan Erbil, “Müziğin Tanımı”, (Makale) , s.150-149

Barış , nr.17 Temmuz2004

Mehmet Şaturlu, “ Bir Hikaye – Bir Şiir”, (Makale) , s.183-182

İpek İmirzalıoğlu, “İzzettin Abdi Beyatlı”,(Hayat kişiliği, Biyografiye) , s.181-180

Fadali Ezzavı, “Modern Irak edebyatından Hikaye ”, (Öyku) , s.179-175

MediaAziz, “ Dünyayı Kurtaran Mikroplar ”, (Araştırma) , s.174-173

Ümit Tahsin Şehoğlu, “Çocuk Tiyatro - İlişkisi ”, (Tiyatro), s.172

Şebnem Dibisli , “ Halk Türküleri”, (Şiir) , s.171-170

Esat Erbilli, “Halk Şiiriyle Bir Hikaye”, (Öyku) , s.169-167

Barış , nr.18 Ekim2004

- Masum Erbilli,“Erbil Şehrindeki Eski Eserler”, (Tarihi biyografi), s.191-190
- Niyazi Kayacı, “ Öp Beni”, (Öyku) , s.189-183
- Seyit Şeyma Hewleri, “Türkmen Ses Sanatkarlarından İsmail Terzi”,(Makale) , s.182
- Erdem Hüsam, “Nesrin Erbil ve Geleceğim”, (Makale) , s.181-180
- Media Aziz,“ Biyoçeşitlilik Tehlikede ”, (Makale) , s.179-178
- Muhammed Aziz,“ Gen Rehberi ”, (Makale) , s.177-175
- Ahmet Muhammed İsmail, “Şerko Bekaslı”, (Hayat kişiliği, Biyografiye), s.174
- İpek İmirzaloğlu, “Osman Mazlum”, (Makale) , s.173-172
- Sidre Erbilli,“Türkmenlerin Canlı Kültürü Hoyrat”, (Folklor) , s.171-170
- Ümit Tahsin Şehoğlu, “Çocuk Tiyatro- İlişkisi ”, (Tiyatro), s.169-166
- Şebnem Dibisli, “Halk Türküleri ”, (Şiir), s.165-163

Barış , nr.19 Aralık 2004

- Sezer Erbil ,“ Türkmen Folklorunda Hoyrat ”, (Folklor) ,, s.191-188
- Şebnem Dibisli, “ Halk Türküleri ”, (Şiir) , s.187-186
- Erdem Hüsam, “Ozan ”, (Makale) , s.185-184
- Ahmet Kerküklü, “Bizim Mahalle”, (Şiir) , s.183
- Ahmet Mohamet İsmail,“Modern kürt Edebiyatından Bir Hikaye”,(Öyku),s.182-181
- Cemil Hamdi, “ Şiir Hoyratları”, (Şiir) , s.180-175
- Murat Erbilli ,“Erbil Şehrinin Uygarlığı ”, (Makale) , s.174-173
- Cemal Osman, “Geleneksel Türk Sanat Müziği ”, (Makale) , s.172- 171
- Ümit Tahsin Şehoğlu, “Çocuk Tiyatro- İlişkisi ”, (Tiyatro), s.170-168
- Midia Aziz, “Çiçeklerin Ömrü”, (Makale) , s.167-166
- Muhammed Aziz, “Felaketlerin Öğrettikleri”, (Makale) , s.165-164

Barış , nr.20 Şubat 2005

Erdem Hüzam, “Bayram Özleyişi ”, (Makale) , s.191

Dr.Abdullatif Benderoğlu, “ Dünyanın en güzel kızı ”, (Şiir) , s.190

Muhammed İmirzalı, “Garibin Ölümü”, (Roman Makalesi) , s.189 - 187

Sidre Erbilli, “Haydar Abdurrahman”, (Makale) , s.186

Midia Aziz, “Günümüz Gençliğinin Temel Problemleri ve Çözüm Yolları”, (Makale) , s.185-180

Mahmut Alemdar, “Tevfik Celal Orhan’ın Şiirlerinden - Kızıl ateş ”,B(Şiir) , s.179

Nurhan Ali, “Kültür ve Medeniyet”, (Makale) , s.178-176

İpek İmirzaloğlu, “Hasan Görem”, (Makale) . s.175-174

Ayhan Erbilli, “ Niçin Yaşıyoruz”, (Makale) , s.173-172

Mahmut Aziz, “Başarı Sevgi İle Gelir”, (Makale) ,s.171-170

Şebnem Dibisli ,“ Halk Türküleri ”, (Şiir) , s.169-167

Sezer Erbil , “Altın Kemer”, (Şiir) , s.166-163

Barış , nr.21 Nisan 2005

Adnan Hüseyin, “ İzzettin Abdi Beyatlı”, (Hayat kişiliği, Biyografiye), s.159-157

Şirin Kemal Ahmet “ Renkler ”, (Makale) , s.156

Dr. Abdullatif Benderoğlu, “Acısın”, (Şiir) , s.155-154

İpek Tahsin Ali, “Felekoğlu”, (Şiir) , s.153-152

NecdetAli, “ Erbilin Ünlü Şahsiyetlerinden”, (Hayat kişiliği, Biyografiye), s.151-150

Ümit Tahsin Şeyhoğlu, “ Çocuk Tiyatrosu’nun Toplumsal Değeri”, (Tiyatro),s.149-147

Mehdi Zıryan, “Yeni Kürt Şiirinden - Aynalar ” (Şiir) , s.146

Erdem Hüsam, “Nevruz Hakkında İlginç Söylentiler”, (Makale) , s.145-143
Şebnem Yahya Dibisli, “Halk Türküleri ”, (Şiir) , s.142-140

Barış , nr.22 Haziran 2005

Abdullatif Benderoğlu, “ Şiirler- İnsanları sevmek ”, (Şiir) , s.191
Esat Erbil, “Evlilik ve Sorunları ”, (Araştırma) , s.190-187
Ayhan Ali, “ Hoyrat Tarzının Müsiki kavramı ”, (Makale) , s.186-184
Mehmet Kadir, “İrak’ta Türkmen Edebiyatı ”, (Makale) , s.183-178
Muhsin Aziz, “Erbil Büyük Kale Camii ”, (Tarihi Biyografiye), s.179-178
Erdem Hüsam, “Divan Edebiyatı ”, (Makale) , s.177-175
İpek Tahsin Ali, “Ahmet Hamdi Tanpınar ”, (Hayat kişiliği, Biyografiye), s.174
Mahmut Alimdar, “ Seçme Şiirler ”, (Şiir) , s.173-172
Ümit T. Şehoğlu, “Çocuk Tiyatrosunu Tarihçesi”, (Tiyatro), s.171-170
Şebnem Yahya Dibisli, “Halk Türküleri ”, (Şiir) , s.169-167
Hamit Sabah kerküklü, “*Barış* dergisine Teşekkürler ”, (Makale) , s.165

Barış , nr.23 Ağustos 2005

Dr. Abdullatif Benderoğlu, “Paslanmaz” , (Şiir) , s.175
Enver Masifi, “Kabak Hayvanları ”, (Hayat kişiliği, Biyografiye), s.174-173
Erdem Hüsam, “Molla Penha Vakıf ”, (Hayat kişiliği, Biyografiye), s.171-169
Esat Erbil, “Türkmen Kimliğimiz – Hoyrat” , (Folklor) , s.168-165
İpek Tahsin Ali, “Günümüzde Kitap ve Dergi” , (Makale) , s.164
Şükür İsa, “Türkmen Sanatçıları” , (Makale) , s.163
Remzi Çavuş, “ Ay Yüzü Dönme Şehrim”, (Şiir) , s.162-161
Muhsin Hasan, “Yakın Maziden Büyük Erbil Pazarı ”, (Makale) , s.160

Ayhan Ali, “ Erbil Şairlerinden Haşim Nahit Erbilli” , (Hayat kişiliği, Biyografiye), s.159

Esra Ali,“Şeyh Muhammed Esat” , (Hayat kişiliği, Biyografiye), s.158

Şebnem Yahya Dibisli, “Halk Türküleri ” , (Şiir) , s.155-153

Barış , nr.24 Ekim 2005

Erdem Hüsam,“Hoyrat Çağırın Hoyratçı” , (Folklor), s.175-173

Ümit Tahsin Şeyhoğlu, “Yönetim – Oyun Seçimi ve Oyuncu Kaynakları” , (Tiyatro), s.172-170

Dr. Abdullatif Benderoğlu’ndan Şiirler, “ İçimde volkan ”, (Şiir) , s.169-168

Selam Terzi,“ İki Türkmen Şairi Mahdumkulu Feragi ve Yunus Emre Benzerlikleri” , (Hayat kişiliği, Biyografiye), s.167-165

Yılmaz Bazırgan, “ Mehmet Sadık ” , (Hayat kişiliği, Biyografiye), s.164

Muhemet İmirzal, “ La Fontaina iki Güvercin” , (Öyku) , s.163

Ali Abdulgaffur,“ Hoyrat Tarzının Musiki Kavramı” , (Folklor), s.162-161

Şebnem Yahya Dibisli, “Halk Türküleri ” , (Şiir) , s.160-158

Barış , nr.25 Aralık 2005

Dr. Abdullatif Benderoğlu,“Dr. Abdullatif Benderoğlu’ndan Şiirler” ,(Şiir),s.159-158

T.Şeyhoğlu, “ Keşkeli Yaşamak” , (Makale) , s.157

Vurya Kazancı,“ Fuzuli’nin Eserlerinden Örnekler ”, (Hayat kişiliği, Biyografiye), s.156-154

Mahmut İmirzalı, “ Edebiyat ve Şiir Dünyasından Seçilen çiçekler”, (Makale) ,s.153-152

Elmas Dibisli,“Nikol Berduil, Güzellik kralı ve Ünlü Aktar”, (Reportaj) , s.151-149

Erdem Hüsam , “Ağlayan Hoyratlar ” , (Folklor), s.148-146

Şebnem Yahya Dibisli, “ Halk Türküleri ” , (Şiir) , s.145-144

Sezer Erbil, “ Cinaslı Hoyratlar ” , (Şiir) , s.143-141

Barış , nr.26 Ocak 2006

İpek İmirzaloğlu, “ Hoyrat Havaları ” , (Folklor), s.175-174

Dr. Abdullatif Benderoğlu, “Yanardağ ” , (Şiir) , s.173-172

Erdem Hüsam, “Hoyrat olan Hoyratçı” , (Folklor), s.171-169

Vurya Kazancı ,“Fuzuli’nin Eserlerinden Örnekler ”,(Hayat kişiliği, Biyografiye), s.168-165

Şebnem Yahya Dibisli ,“Halk Türküleri” , (Şiir) , s.164-163

Muhamet İmirzalı, “Edebiyat ve Şiir Dünyasından Seçilen Çiçekler ” , (Makale) , s.162-160

Ümit Tahsin Şeyhoğlu, “Bir Buket Çiçek” , (Makale) ,s.159-158

Barış , nr.27 Mart 2006

Edem Hüsam, “ Hayyat Bağının hoyratçısı” , (Folklor), s.175-171

Esaad Erbil, “ Kör oğlu” , (Destan) , s.172-170

DılşatAbullah, “ Kürd yenici Şiirinden - Dil ” , (Şiir) , s.169-168

Selam Terzi, “ Türkmenlerde Lale’ye verilen önem” , (Hayat kişiliği, Biyografiye), s.167-164

Amine Mahmut, “ Büyük ” , (Şiir) , s.163-162

Midia Aziz, “ Çocuk gelişiminde oyunun önemi ” , (Makale) , s.161-167

İpek İmirzaloğlu, “ Hoyrat Havaları ” , (Folklor) s.156-154

Şebnem Yahya Dibisli, “Halk Türküleri” , (Şiir) , s.153-150

Barış , nr.28 Mayıs 2006

Esat Erbil, “ Koroğlu ”, (Destan) , s. 175-172

Tahsin Şaban, “Büyük Sevda Tiyatrosu”, (Tiyatro) , s. 171-170

Erdem Hüsam, “ Yeni cinas Peşinde Koşan Havyatçı”, (Folklor),s. 169-167

Muheet, Mirzalı, “ Edebiyat ve Şiir Dünyasından Seçilen Çiçekler ”,(Şiir) , s. 166-164

Şemsettin Veli Erbilli, “ Sevda Benzer Bir Güle ”, (Şiir) ,s. 163-162

Murat Erbilli, “Masalımsı İki Hikaye ”, (Öyku) , s. 161-159

Armağan Kasap, “Rubai ve İKİ Şair ”, (Makale) ,s. 158-157

Mahmut Alemdar, “Karışık Şiirler ”, (Şiir) ,s.156-155

Şebnem Yahya Dibisli, “Halk Türküleri” , (Şiir) , s.154-152

Barış , nr.29 Temmuz 2006

Erdem Hüsam, “ Hoyratçizgilerile yazan Hoyratçı ”, (Folklor), s.175-173

Armağan kasap, “Mevlananın Mesnevilerindeki Hikayelerden Bir Demet ”,(Öyku), s.172-169

İpek İmirzaloğlu, “Hoyrat Havaları ”, (Folklor) ,s.168-167

Murat Erbilli, “ İbretli iki hikaye ”, (Öyku) , s.166-164

Şebnem Yahya Dibisli, “ Halk Türküleri ”, (Şiir) , s.163-162

Tahsin Şaban, “ İki Kız Kardeş ”, (Tiyatro) , s.161-159

Barış , nr.30 Eylül 2006

Mehmet İlihanlı, “ Türkmen Eğitime Destek İçin Birkaç Söz ”, (Makale) , s.159

Esat Erbil, “ Bir fetih hikayesi” , (Öyku) , s.158 -155

Ahmet M. İsmail, “ Kubadcelizade’nin şiirlerinden örnekler ”, (Şiir) ,s.154

Erden Hüsam , “Hovyat için uyumayan hovyatçı”, (Folklor) , s.153 -151

Murat Erbilli, “Sahtekar Sofu, ilginç Bir Hikaye ”, (Öyku) , s.150 -145
Armağan Kasap, “ Fıkra ve Nüktelerimiz ”, (Folklor) , s.144 -141
Şebnem Yahya Dibisli, “ Halk Türküleri” , (Şiir) , s.140 -139
Riyaz Demirci, “ K r Kedi ” ”, (Şiir) , s.138
Remzi A. Muhemmed, “Atasözlerinin faydası Nedir? ”, (Makale) , s.137-135

Barış , nr.31 Kasım 2006

Mehmet İlhanlı, “ Türkmen Kültürü ”, (Makale) , s.159-158
Muna Nebi, Kahveci, “ Kadının Gelişimindeki Rolü ”, (Makale) , s.157-156
Erdem hüsam, “ Canlı Hoyratlarıyla ”, (Folklor), s.155-153
Celal Polat’tan Şiirler, “ Bırakın Beni” ,*Barış*”, (Şiir) , s.152-151
Armağan Kasap, “ Koşma ”, (Makale) , s.150 -148
Murat Erbilli, “ Akıllı ve Deloğlanlar ”, ( yku) , s.147 - 144
Gülçin Erbilli, “ Beyin Denilen Müthiş ”, (Makale) , s.143-142

Barış, nr.32, Ocak 2007

Emel Rıfat oğlu, “ Orhan Taylan” , (Reportaj) ,s.151-146
Erdem hüsam, “ Haryatla yaşlanan Haryatçı”, (Folklor), s.145-142
Armağan Kasap, “Şiir ve Nesri Leyiyle Ahmet Haşim”, (Hayat kişiliği, Biyografiye) ,s.141-138
Murat Erbilli, “Düşündürücü Bir Hikaye, Kötü Halkla Kötülük”, ( yku) , s.137-135
Geylan.N.Altıparmak, “ *Barış*”, (Makale) ,s. 134
Şirzat şeh Oğlu, “Erbil kalesinin Biyografisi ” (Tarihi, Biyografiye) ,s.133

C.2. Yazar Soyadına Göre Dizin

- Abdulgafur, Ali, “Hoyrat Tarzının Musikisi”, *Barış*, nr.24, Ekim 2005,s.162
- Abdullah, Metin “Büyücü”, *Barış*, nr.27, Mart 2006,s.163
- Abdülbaki, Ali, “Okul Tiyatrosu”, *Barış*, nr.5, Temmuz 2001,s.104
- Abdulgafur, Ali, “Okul Tiyatrosu”, *Barış*, nr.6, Kasım 2001,s.97
- Ahmed M. İsmail, “Çağdaş Kürt Edebiyatından”, *Barış*, nr.13, Temmuz 2003,s.131
- Ahmet, Cengiz, “Evlilikte Samimiyet”, *Barış*, nr.16, Nisan 2004,s.153
- Ahmet, Fatin, “Dertli Hoyrat”, *Barış*, nr.14 Ekim 2003,s.166
- Ahmet, Şirin Kemal, “Renkler”, *Barış*, nr.21, Nisan 2005,, s.156
- Alemdar, Mahmut “Karışık Şiirler”, *Barış*, nr.28, Mayıs 2006,s.156
- Alemdar, Mahmut, “Kültür ve Dil”, *Barış*, nr.12, Nisan 2003,s.127
- Alemdar, Mahmut, “İnsanın Mutluluğu Ne Demek?”, *Barış*, nr.23, Ağustos 2005,s.155
- Alemdar, Mahmut, “Seçme Şiirler”, *Barış*, nr.22, Haziran 2005,s.173
- Alemdar, Mehmet, “Tiyatronun Değeri”, *Barış*, nr.16, Nisan 2004,s.167
- Ali, Ayhan, “Erbil Şairlerinden”, *Barış*, nr.23, Ağustos 2005,s.159
- Ali, Ayhan, “Hoyrat Tarzın Musiki Kavramı”, *Barış*, nr.22, Haziran 2005, s.186
- Ali, Fatma, “Kaytez Baba ve Bir Ömür Destanı”, *Barış*, nr.11, Ocak 2003,s.109
- Ali, Fatma, “Modern Irak Öyküsünden Örnek”, *Barış*, nr.7, Ocak 2002,s.100
- Ali, Haydar, “Nesimi”, *Barış*, nr. 5, Temmuz 2001,s.111
- Ali, İsmail, “, *Barış*, Ve Türkmen Kültüründe Aydın Bir Ufak”, *Barış*, nr.1, Temmuz 2000,s.2
- Ali, İpek Tahsin “Ahmed Hamdi Tanpınar”, *Barış*, nr.22, Haziran 2005, s.174
- Ali, İpek Tahsin, “Günümüzde Kitap ve Dergi”, *Barış*, nr.23, Ağustos 2005,s.164

- Ali, Necdet, “Erbilin Şahsiyetlerinden”, *Barış*, nr.21, Nisan 2005, s.151
- Ali, Nurhan “Kültür ve Medeniyet”, *Barış*, nr.20, Şubat 2005, s.178
- Ali, Tahsin “Felek Oğlu”, *Barış*, nr.21, Nisan 2005, s.153
- Ali,İsmail, “*Barış*,Türkmen Gazetecilik Kervan’ın Devamı ”, *Barış*, nr.2, Aralık 2000,s.Kapak
- Ali,İsmail, “Kürdistan’da Gazetecilik Işınlı Günlerin Ufkunda”, *Barış*, nr.3, Ocak 2001,s.Kapak
- Altıparmak, N., “ *Barış* ”, *Barış*, nr.32, Ocak 2007,s.134
- Aziz, Camii Muhsin “Erbil Büyük Kale”, *Barış*, nr.22, Haziran 2005, s.179
- Aziz, Media, “Biyçeşitlilik Tehlikede”, *Barış*, nr.18, Ekim 2004,s.179
- Aziz, Media, “Çiçeklerin Ömrü”, *Barış*, nr.19, Aralık 2004,s.167
- Aziz, Media, “Çocuğunuzun Başarısı”, *Barış*, nr.16, Nisan 2004,s.157
- Aziz, Media, “Çocuk Gelişiminde Oyunun Önemi”, *Barış*, nr.27, Mart 2006,s.161
- Aziz, Media, “Dünyayı Kurtaran Mikroplar”, *Barış*, nr.17, Temmuz 2004,s.174
- Aziz, Media, “Günümüz Gençliğinin”, *Barış*, nr.20, Şubat 2005, s.185
- Aziz, Media, “Sevgi İnsan Nasıl Olur?”, *Barış*, nr.15, Ocak 2004,s.157
- Aziz, Muhamet “Başarı Sevgiyle Gelir”, *Barış*, nr.20, Şubat 2005, s.171
- Aziz, Muhammet, “Öğretmenliğin Değeri”, s.15, Ocak 2004,s.146
- Aziz, Muhemet, “Felaketlerin Öğrettikleri”, *Barış*, nr.19, Aralık 2004,s.165
- Aziz, Muhemet, “İnsan Genomu Projesi Sürüyor”, *Barış*, nr.18, Ekim 2004,s.177
- Babası, Nura, “İrak'ta Türkmenlerin Tarihi”, *Barış*, nr.3, Ocak 2001,s.114
- Bayraktar, Murat, “Gençlik ve Milliyetçilik”, *Barış*, nr.13, Temmuz 2003,s.125
- Bayraktar, Murat, “Hoyrat ve Manileri”, *Barış*, nr.8, Nisan 2002,s.126
- Bayraktar, Murat, “Hoyrat Nedir”, *Barış*, nr.9, Eylül 2002,s.119
- Bekir, Intsar, “Hiç Bir İktidar Üstün Sağlamamış”, *Barış*, nr.1, Temmuz 2000,s.6
- Benderoğlu, Dr. Abdullatif, “Şiirler”, *Barış*, nr.21, Nisan 2005,, s.155

- Benderoğlu, Dr. Abdullatif, “Şiirler”, *Barış*, nr.22, Haziran 2005,, s.191
- Benderoğlu, Dr. Abdullatif, “Şiirler”, *Barış*, nr.23, Ağustos 2005,s.175
- Benderoğlu, Dr. Abdullatif, “Şiirler”, *Barış*, nr.24, Ekim 2005,s.169
- Benderoğlu, Dr. Abdullatif, “Şiirler”, *Barış*, nr.25, Aralık 2005,s.159
- Benderoğlu, Dr. Abdullatif, “Şiirler”, *Barış*, nr.26, Ocak 2006,s.173
- Beyatlı, Cemil, “Gül Hoyratlar”, *Barış*, nr.14 Ekim 2003,s.168
- Beyatlı, Hamze, “Konuşma Dilimizde Eski”, *Barış*, nr.14 Ekim 2003,s.159
- Bezirgan, Yılmaz, “Mehmet Sadık”, *Barış*, nr.24, Ekim 2005,s.164
- Can, Murat, “Şahablım”, *Barış*, nr.14, Ekim 2003,s.163
- Cemal Osman, “Geleneksel Türk Sanat”, *Barış*, nr.19, Aralık 2004,s.172
- Cercis, Ümit, “Türkmen Feryatları”, *Barış*, nr.1, Temmuz 2000,s.9
- Davala, Ümit, “Dil Varlığı”, *Barış*, nr.2 Aralık 2000,s.107
- Davala, Ümit, “Gençlik ve Tiyatro”, *Barış*, nr.7 Ocak 2002,s.102
- Davala, Ümit, “Gençlik”, *Barış*, nr.8, Nisan 2002,s.117
- Davala, Ümit, “Kerkük Türküleri”, *Barış*, nr.3, Ocak 2001,s.110
- Davala, Ümit, “Mani Nedir”, *Barış*, nr.9, Eylül 2002,s.118
- Davala, Ümit, “Mutluluğun Anahtarı”, *Barış*, nr.5, Temmuz 2001,s.107
- Davala, Ümit, “Şair Rauf Görkem”, *Barış*, nr.12, Nisan 2003,s. 123
- Demirci, Riyaz, “Kör Kedi”, *Barış*, nr.30, Eylül 2006,s.138
- Dibisli, Almaz, “Kürdistan’da, Türkmenlerle Kültürel Yapıcı ve Kültürel Kaynaşma”
nr.10, Ekim 2002,s.Kapak
- Dibisli, Elmas, “Halkın Adlarıyla Coşan”, *Barış*, nr.13, Temmuz 2003,s.129
- Dibisli, Elmas, “Nikol Berdvil, Güzellik Kırılı”, *Barış*, nr.25, Aralık 2005,s.151
- Dibisli, Mehmed, “Rahmetli Haba’nın Anısına”, *Barış*, nr.14, Ekim 2003,s.174
- Dibisli, Şebnem Y., “Anonim”, *Barış*, nr.22, Haziran 2005,s.169

- Dibisli, Şebnem Y., “Halk Türküleri”, *Barış*, nr.25, Aralık 2005,s.145
- Dibisli, Şebnem Yahya, “Anonim Halk Türküleri”, *Barış*, nr.26, Ocak 2006,s.164
- Dibisli, Şebnem Yahya, “Anonim”, *Barış*, nr.27, Mart 2006,s.153
- Dibisli, Şebnem Yahya, “Anonim”, *Barış*, nr.30, Eylül 2006,s.140
- Dibisli, Şebnem Yahya, “Halk Türküleri”, *Barış*, nr.23, Ağustos 2005,s.148
- Dibisli, Şebnem Yahya, “Halk Türküleri”, *Barış*, nr.24, Ekim 2005,s.160
- Dibisli, Şebnem, “Anonim”, *Barış*, nr.19, Aralık 2004,s.187
- Dibisli, Şebnem, “Halk Türküleri”, *Barış*, nr.18, Ekim 2004,s.165
- Dibisli, Şebnem, “Halk Türküleri”, *Barış*, nr.20, Şubat 2005,, s.169
- Dibisli, Şebnem, Yahya “Halk Türküleri”, *Barış*, nr.29, Temmuz 2006,s.163
- Dibisli, ŞebnemYahya, “Anonim”, *Barış*, nr.28, Mayıs 2006,s.154
- Doğukan, “Eylül’de Üç Acı”, *Barış*, nr.10, Ekim 2002,s.135
- Doğukan, “Yunus Mahmut Çelebi”, *Barış*, nr.6, Kasım 2001,s.101
- El- Ezzavi, Fadıl, “Çağdaş Irak Edebiyatından”, *Barış*, nr.13, Temmuz 2003,s.135
- Erbil, Esat “Köroğlu”, *Barış*, nr.28, Mayıs 2006,s.175
- Erbil, Esat “Sosyal Bir Araştırma”, *Barış*, nr.22, Haziran 2005,, s.190
- Erbil, Esat, “Bir Fetih Hikayesi”, *Barış*, nr.30, Eylül 2006,s.158
- Erbil, Esat, “Halk Şiiriyle Bir Hikaye”, *Barış*, nr.17, Temmuz 2004,s.169
- Erbil, Esat, “Türkmen Halk Destanı”, *Barış*, nr.27, Mart 2006,s.172
- Erbil, Kadim, “Eski Türk Yazı Dili”, *Barış*, nr.15, Ocak 2004,s.153
- Erbil, Kadim, “Ölmeyen Şairlerimizden”, *Barış*, nr.14, Ekim 2003,s.157
- Erbil, Nedim, “Derleme”, *Barış*, nr.16, Nisan 2004,s.171
- Erbil, Nedinı, “Halk Edebiyatı”, *Barış*, nr.15, Ocak 2004,s.159
- Erbil, Nesrin, “Hancı İle Hasbhal”, *Barış*, nr.15, Ocak 2004,s.Kapak
- Erbil, Nurhan, “Müziğin Tanımı”, *Barış*, nr.16, Nisan 2004,s.150

- Erbil, Sami, “Konuşma Dilimizde Arxvesu”, *Barış*, nr.7, Ocak 2002,s.110
- Erbil, Sami, “Şafakçılar”, *Barış*, nr.8, Nisan 2002,s.121
- Erbil, Sezer, “Altın Kemer”, *Barış*, nr.20, Şubat 2005,, s.166
- Erbil, Sezer, “Cinaslı Hoyratlar”, *Barış*, nr.25, Aralık 2005,s.143
- Erbil, Sezer, “Türkmen Folklorunda”, *Barış*, nr.19, Aralık 2004,s.191
- Erbil, Şule “Okur Postası”, *Barış*, nr.8, Nisan 2002,s.114
- Erbil, Şule, “Okurlardan Gelen Hoyratlar”, *Barış*, nr.7, Ocak 2002,s.104
- Erbil, Türkcan “Blok Flüt”, *Barış*, nr.15, Ocak 2004,s.152
- Erbil, Türkcan, “Bir Parça Sevgi Kütlesi İnsansın”, nr.6, Kasım 2001,s.113
- Erbil, Türkcan, “Dünyadan Kitaptan Güzel”, *Barış*, nr.16, Nisan 2004,s.175
- Erbil, Türkcan, “Milliyetçi Hisleri Bulmak”, *Barış*, nr.8, Nisan 2002,s.127
- Erbil,Türkcan, “Kulaklarımızdaki Yankı”, *Barış*, nr. 5, Temmuz 2001,s.112
- Erbilli, Ali, “Berlin’de Tiyatro Pedagojisi”, *Barış*, nr.4, Nisan 2001,s.121
- Erbilli, Ayhan, “Niçin Yaşıyoruz”, *Barış*, nr.20, Şubat 2005,, s.173
- Erbilli, Gülçin, “Beyin Denilen Müthiş”, *Barış*, nr.31, Kasım 2006,s.143
- Erbilli, Masum, “Erbil Şehrindeki Eski Eserler”, *Barış*, nr.18, Ekim 2004,s.191
- Erbilli, Murat “Erbil Şehrinin Uygarlığı”, *Barış*, nr.19, Aralık 2004,s.174
- Erbilli, Murat “Masalımsı İki Hikaye”, *Barış*, nr.28, Mayıs 2006,s.161
- Erbilli, Murat, “Eski Bir Hikaye”, *Barış*, nr.31, Kasım 2006,s.147
- Erbilli, Murat, “İbretli İki Hikaye”, *Barış*, nr.29, Temmuz 2006,s.166
- Erbilli, Murat, “Kötü Halkla Kötülük”, *Barış*, nr.32, Ocak 2007,s.137-135
- Erbilli, Murat, “Sahtekar Sofu”, *Barış*, nr.30, Eylül 2006,s.150
- Erbilli, Sidre “Türkmenlerin Canlı Kültürü”, *Barış*, nr.18, Ekim 2004,s.171
- Erbilli, Sidre, “Hayder Abdurrahman”, *Barış*, nr.20, Şubat 2005,, s.186
- Erbilli, Şemsettin Veli, “Sevda Benzer Bir Güle”, *Barış*, nr.28, Mayıs 2006,s.163

- Ezaavı, Fadıl, “Modern Halk Edebiyatından”, *Barış*, nr.17, Temmuz 2004,s.179
- Fatih, Zeynel, “Hatıra”, *Barış*, nr.7, Ocak 2002,s.106
- Fazıl, Ala, “Mart Ayaklanması, Kürt Kurtuluşu”, *Barış*, nr.4, Nisan 2001,s.127
- Fazıl, Ala, “Kinden Kurtulma”, *Barış*, nr.5, Temmuz 2001,s.110
- Fetug, Zetbak, “Şehriyar’a Selam”, *Barış*, nr.8, Nisan 2002,s.123
- Hamdi, Cemal, “Eski Basın Olur ki”, *Barış*, nr.19, Aralık 2004,s.180
- Hanan, Mileyet, “Büyük Ses Sanatkar”, *Barış*, nr.14, Ekim 2003,s.175
- Hasan, Hadi, “Fıryal Sarıkahya”, *Barış*, nr.8, Nisan 2002,s.118
- Hasan, Molla, “Tarihin Gerektirdiği Doğrultular”, *Barış*, nr.3, Ocak 2001,s.115
- Hasan, Muhsin, “Yakın Maziden, Büyük Pazar”, *Barış*, nr.23, Ağustos 2005,s.160
- Hattat, İmad, “Müzik,Şarkı ve İnsan”, *Barış*, nr.1, Temmuz 2000, s.16
- Hawleri, Fahrettin, “Hasan Neccar”, *Barış*, nr.14 Ekim 2003,s.155
- Hawleri, Şeyma, “Türkmen Ses Sanatkarı Olan”, *Barış*, nr.18, Ekim 2004,s.182
- Haydaroğlu, H.Zeynep, “En Güzel Türkmen Masallarından”, *Barış*, nr.9, Eylül 2002,s.113
- Haydaroğlu, Zeynep, “Konuşma Dilinde”, *Barış*, nr.12, Nisan 2003,s.131
- Helife, Ümit, “Türkmen Kültür Müdürlüğü”, *Barış*, nr.1, Temmuz 2000,s.3
- Helife, Ümit, “Mutlu Doğuş ve Üçüncü Yıl”, *Barış*, nr.9, Eylül 2002,s.127
- Hüsam, Erdem “Ozan”, *Barış*, nr.19, Aralık 2004,s.185
- Hüsam, Erdem, “Bayram Özleyişi”, *Barış*, nr.20, Şubat 2005,, s.191
- Hüsam, Erdem, “Canlı Hoyratlarıyla”, *Barış*, nr.31, Kasım 2006,s.155
- Hüsam, Erdem, “Divan Edebiyatı”, *Barış*, nr.22, Haziran 2005,, s.177
- Hüsam, Erdem, “Hoyrat Bağının Hoyratçısı”, *Barış*, nr.27, Mart 2006,s.175
- Hüsam, Erdem, “Hoyrat Çağırın Hoyratçı”, *Barış*, nr.24, Ekim 2005,s.175
- Hüsam, Erdem, “Hoyrat İçin Uyumayan”, *Barış*, nr.30, Eylül 2006,s.153

- Hüsam, Erdem, “Hoyrat Olan Hoyratçı”, *Barış*, nr.26, Ocak 2006,s.171
- Hüsam, Erdem, “Hoyratı Çizgilerle Yazan”, *Barış*, nr.29, Temmuz 2006,s.175
- Hüsam, Erdem, “Hoyratla Yaşlanan Hoyratçı”, *Barış*, nr.32, Ocak 2007,s.145 -142
- Hüsam, Erdem, “Hoyratlar”, *Barış*, nr.25, Aralık 2005,s.148
- Hüsam, Erdem, “Molla Penah Vakıf”, *Barış*, nr.23, Ağustos 2005,s.171
- Hüsam, Erdem, “Nesrin Erbil ve Geleceğim”, *Barış*, nr.18, Ekim 2004,s.181
- Hüsam, Erdem, “Nevruz Hakkında”, *Barış*, nr.21, Nisan 2005,, s.145
- Hüsam, Erdem, “Yeni Cinas”, *Barış*, nr.28, Mayıs 2006,s.169
- Hüsam, Esat, “Türkmen Kimliğimiz Hoyrat”, *Barış*, nr.23, Ağustos 2005,s.168
- Hüseyin, Adnan, “İzzettin Abdi Heyath”, *Barış*, nr.21, Nisan 2005,, s.159
- Hüseyin, Adnan, “Şirin Kemal Ahmet”, *Barış*, nr.21, Nisan 2005,s.155
- İlhanlı, Mehmet, “Türkmen Eğitime Destek”, *Barış*, nr.30, Eylül 2006,s.159
- İlhanlı, Mehmet, “Türkmen Kültürü”, *Barış*, nr.31, Kasım 2006,s.159
- İmirzalıoğlu, İpek, “Çağdaş Türkmen Şairleri”, *Barış*, nr.16, Nisan 2004,s.165
- İmirzalıoğlu, İpek, “Hasan Göremi”, *Barış*, nr.20, Şubat 2005,, s.175
- İmirzalıoğlu, İpek, “Hoyrat Havalı”, *Barış*, nr.29, Temmuz 2006,s.168
- İmirzalıoğlu, İpek, “Hoyrat Havalı”, *Barış*, nr.26, Ocak 2006,s.175
- İmirzalıoğlu, İpek, “İzzettin Abdi”, *Barış*, nr.17, Temmuz 2004,s.181
- İmirzalıoğlu, İpek, “Mevlana Celaleddin-i”, *Barış*, nr.12, Nisan 2003,s.135
- İmirzalıoğlu, İpek, “Türkmen Çağdaş Şairlerinden”, *Barış*, nr.18, Ekim 2004,s.173
- İmirzalıoğlu, Muhamet “La FoSaine iki Güvercin”, *Barış*, nr.24, Ekim 2005,s.163
- İmirzalıoğlu, Muhamet, “Edebiyat ve Şiir Dünyasından”, *Barış*, nr.25, Aralık 2005,s.153
- İmirzalıoğlu, Muhamet, “Edebiyat Ve Şiir”, *Barış*, nr.26, Ocak 2006,s.162
- İmirzalıoğlu, Muhamet, “Edebiyat ve Şiir”, *Barış*, nr.28, Mayıs 2006,s.166

- İmirzalıoğlu, Muhammet, “Garibin Ölümü”, *Barış*, nr.20, Şubat 2005,, s.189
- İmirzalıoğlu, Muhammet, “Türkmen Şairlerinden”, *Barış*, nr.23, Ağustos 2005,s.162
- İmirzalıoğlu, İpek, “Hıdır Lütfi”, *Barış*, nr.10, Ekim 2002,s.134
- İmzasız, “Celâl Polat'tan Şiirler”, *Barış*, nr.31, Kasım 2006,s.152
- İmzasız, “Erbil Medeniyetin Yaşandığı Kent”, *Barış*, nr.3, Ocak 2001,s.106
- İmzasız, “Gazel”, *Barış*, nr.4 Nisan 2001,s.125
- İmzasız, “Hoyrat'ın Doğuş ve Gelişmesi”, *Barış*, nr.4, Nisan 2001,s.124
- İmzasız, “Irak Türkmenleri Etnografyası”, *Barış*, nr.5, Temmuz 2001,s.115
- İmzasız, “Kültür Dünyamız İki Değeri Daha Kaybetti”, *Barış*, nr.4, Nisan 2001,s.114
- İmzasız, “Kürt Ve Türkmenlerin Bir Amacı ve Bir Dilekleri Vardır”, *Barış*, nr.2, Aralık 2000,s.102
- İmzasız, “Mart ve Nevrozlu Günler Yaklaşırken”, *Barış*, nr.3, Ocak 2001,s.103
- İmzasız, “Tutku Ve Kadınlar”, *Barış*, nr.3 Ocak 2001,s.104
- İmzasız, “Türkmen Edebiyatı”, *Barış*, nr.2, Aralık 2000,s.101
- İmzasız, “Yunus Hattat, Şarkıcılık, Saz Ve Hattatlık Arasında”, *Barış*, nr.2, Aralık 2000,s.105
- İpek İmirzalıoğlu, “Hoyrat Havaları”, *Barış*, nr.27, Mart 2006,s.156
- İsa, Şükür, “Türkmen Sanatçıları”, *Barış*, nr.23, Ağustos 2005,s.163
- İsmail Ali, “Değişik Açıdan Hoyrat”, *Barış*, nr.16, Nisan 2004,s.Kapak
- İsmail, Ahmet Mohamet, “Modern Kürt Şiirinden Örnekler”, *Barış*, nr.7, Ocak 2002,s.112
- İsmail, Ahmet Muhammet, “Modern Kürt Edebiyatından”, *Barış*, nr.15, Ocak 2004,s.154
- İsmail, Ahmet, “Kubad Celizade'nin Şiirlerinden”, *Barış*, nr.30, Eylül 2006,s.154
- İsmail, Ahmet, “Kürt Yenici Şiirinden”, *Barış*, nr.27, Mart 2006,s.169
- İsmail, Ahmet. M., “Modern Kürt Şiirinden”, *Barış*, nr.5, Temmuz 2001,s.102

- İsmail, Ahmet. M., “Modern Kürt Şiirinden”, *Barış*, nr.6, Kasım 2001,s.105
- İsmail, Ahmet.M., “Modern Kürt Edebiyatından”, *Barış*, nr.19, Aralık 2004,s.182
- İsa, Trife, “Erbil’den Şahsiyetler”, *Barış*, nr.3, Ocak 2001,s.108
- Kadir, Kasım, “Çocuk Yılı Ve Devlet Ödülü”, *Barış*, nr.5, Temmuz 2001,s.105
- Kadir, Kasım, “Nevruz”, *Barış*, nr.4, Nisan 2001,s.120
- Kadir, Mehmet, “Irak'ta Türkmen Edebiyatı”, *Barış*, nr.22, Haziran 2005,, s.183
- Kahveci, Muna, “Kadının Gelişimindeki Rolü”, *Barış*, nr.31, Kasım 2006,s.157
- Kasap, Armagan, “Şiir ve Nasir ile Ahmet Haşım”, *Barış*, nr.32, Ocak 2007,s.141-138
- Kasap, Armağan “Mevlana'nın Mesnevilerindeki”, *Barış*, nr.29, Temmuz 2006,s.172
- Kasap, Armağan “Rubai ve iki Şair”, *Barış*, nr.28, Mayıs 2006,s.158
- Kasap, Armağan, “Fıkra”, *Barış*, nr.30, Eylül 2006,s.144
- Kasap, Armağan, “Koşma”, *Barış*, nr.31, Kasım 2006,s.150
- Kaval, Ümit, “Kerkük Türküleri”, *Barış*, nr.4, Nisan 2001,s.117
- Kavurmacı, M., “Erbil'de Aşure Günleri”, *Barış*, nr.4, Nisan 2001,s.118
- Kavurmcı, M., “İslam’dan Önce Sonra...”, *Barış*, nr.5, Temmuz 2001,s.113
- Kayacı, Arzu, “Kültürel Dertleşti”, *Barış*, nr.5, Temmuz 2001,s.97
- Kayacı, Arzu, “Kültürel Dertleşti”, *Barış*, nr.6, Kasım 2001,s.96
- Kayacı, Arzu, “Sinan Sayit”, *Barış*, nr.9, Eylül 2002,s.126
- Kayacı, Arzu, “Türkmen Kültürünün Belgelenmesi”, *Barış*, nr.3, Ocak 2001,s.113
- Kayacı, Niyazi, “Her Şey Mavidir”, *Barış*, nr.5, Temmuz 2001,s.101
- Kayacı, Niyazi, “Kocamış Yaşlı Romanlar”, *Barış*, nr.6, Kasım 2001,s.110
- Kayacı, Niyazi, “Modern Fars Edebiyatından”, *Barış*, nr.18, Ekim 2004,s.189
- Kayacı, Niyazi, “Sen.. Sen Kimsin”, *Barış*, nr.16, Nisan 2004,s.164
- Kayacı, Arzu, “Kültürel Dertleşti”, *Barış*, nr.4, Nisan 2001,s.119

- Kazancı, Vurva, “Fuzuli’nin Eserlerinden”, *Barış*, nr.25, Aralık 2005,s.156
- Kazancı, Vurya, “Fuzuli Eserlerinden”, *Barış*, nr.26, Ocak 2006,s.168
- Kerkük, Emir, “Mehmet İzzet Kerküklü”, *Barış*, nr.9, Eylül 2002,s.123
- Kerküklü, Ahmet, “Bizim Mahalle”, *Barış*, nr.19, Aralık 2004,s.183
- Kerküklü, İman, “Hak Arama ve Vasıtaları”, *Barış*, nr.10, Ekim 2002,s.124
- Kerküklü, Meha, “Türkmen Kalıtımından”, *Barış*, nr.15, Ocak 2004,s.144
- Kız, Kaleli, “Selma Abladan Bir Şiir Bir Masal”, *Barış*, nr.14 Ekim 2003,s.167
- Korkmaz, İlhan, “Gençliğini Yaşamak”, *Barış*, nr.9, Eylül 2002,s.114
- Mansız, İlhan, “Felsefe ve Biz Gençlik”, *Barış*, nr.10, Ekim 2002,s.121
- Mansız, İlhan, “Kültürde Eski ve Yeni”, *Barış*, nr.13, Temmuz 2003,s.132
- Mansız, İlhan, “Şiir Nedir”, *Barış*, nr.12, Nisan 2003,s.125
- Miroğlu, Yurdseven, “Güzel Sanat Dünyası ve Tiyatro”, *Barış*, nr.7, Ocak 2002,s.101
- Miroğlu, Yurtseven, “Tiyatro ve Günün Gençliği”, *Barış*, nr.6, Kasım 2001,s.99
- Miroğlu, Yurtseven, “Yunus Emre”, *Barış*, nr.9, Eylül 2002,s.116
- Misli, Şebnem, “Anonim”, *Barış*, nr.17, Temmuz 2004,s.171
- Mohamad, Ahmed, “Modern Kürt Şiirinden”, *Barış*, nr.18, Ekim 2004,s.174
- Muhemmed, Ramri.A., “Atasözlerinin Faydası Nedir?”, *Barış*, nr.30, Eylül 2006,s.137
- Muratcan, “Türkmen Hoyratları”, *Barış*, nr.13, Temmuz 2003,s.127
- Namik, Nedve, “Folklor Hakkında Düşünceleri”, *Barış*, nr.14, Ekim 2003,s.0
- Necar, Cevdet, “Bu Fırsatı Bir olay Bilip”, *Barış*, nr.1, Temmuz 2000,s.1
- Nccar, Zekerya “Derneğin Faaliyetlerinden”, *Barış*, nr.1, Temmuz 2000,s.7
- Nccar, Zekerya,“Türkmen Kültür Derneğinin İkinci Yılı”, *Barış*, nr.2, Aralık 2000,s.106
- Nevres, Salah, “Çarşı”, *Barış*, nr.13, Temmuz 2003,s.121

- Nihal, Hüseyin, “Eski Bir Sonbahar”, *Barış*, nr.15, Ocak 2004,s.158
- Nuri, N., “Allah Sözcüğü”, *Barış*, nr.14, Ekim 2003,s.164
- Osman, Ceman, “Müziğin Temel Prensipleri: Sestir”, *Barış*, nr.6, Kasım 2001,s.102
- Ömer, Yusuf, “Türkmen Aydınları”, *Barış*, nr.6, Kasım 2001,s.115
- Ötkür, Abdurrahim, “Uygur Şiiri”, *Barış*, nr.12, Nisan 2003,s.128
- Özdemir, “Modern Irak Şiirinden: Söylendi”, *Barış*, nr.11, Ocak 2003,s.103
- Refet, Canım, “Halaf Şevki”, *Barış*, nr.2, Aralık 2000,s.103
- Rıfaroğlu, Emel, “Her Zaman Muhalif”, *Barış*, nr.32, Ocak 2007,s.151-146
- Rojhebeni, Zahir, “Kerkük Kalesi Bugün”, *Barış*, nr.7, Ocak 2002,s.114
- Sabah, Hamit, “, , *Barış*, Dergisine Teşekkürler”, *Barış*, nr.22, Haziran 2005,s.166
- Sabir, Ekrem, “Özgürlük Güneşi”, *Barış*, nr.14, Ekim 2003,s.162
- Sahib, Hani, “Hoyratlarımız”, *Barış*, nr.13, Temmuz 2003,s.Kapak
- Sev, Şirzat, “Erbil Kalesi Atabek Döneminde”, *Barış*, nr.32, Ocak 2007,s.133
- Solin, Ahmet, “Kültür İle Eğitim Arasındaki Fark”, *Barış*, nr.2, Aralık 2000,s.104
- Subaşı, Remzi, “Hatıra”, *Barış*, nr.8, Nisan 2002,s.119
- Subaşı, Remzi, “Mabut Vermeden Neylesin Mahmut”, *Barış*, nr.6, Kasım 2001,s.108
- Subaşı, Remzi, “Ümit Dünyası”, *Barış*, nr.7, Ocak 2002,s.108
- Şaban, Tahsin Ali, “Kerkük’te Gazetecilik Tarihi”, *Barış*, nr.11, Ocak 2003,s.0
- Şaban, Tahsin, “İki Kız Kardeş”, *Barış*, nr.29, Temmuz 2006,s.161
- Şaturlu, Mehmet, “Açık Yüreklilik ve Zamana”, *Barış*, nr.14, Ekim 2003,s.165
- Şaturlu, Mehmet, “Modern Türkmen Şiirinden”, *Barış*, nr.9, Eylül 2002,s.124
- Şaturlu, Mehmet, “Modern Türkmen Şiirinden”, *Barış*, nr.12, Nisan 2003,s.121
- Şaturlu, Memet, “Erbil Şairlerinden”, *Barış*, nr.7, Ocak 2002,s.115
- Şaturlu, Memet, “Bir Hikaye”, *Barış*, nr.17, Temmuz 2004,s.183
- Şaturlu, Memet, “Modern Türkmen Şiirinden”, *Barış*, nr.10, Ekim 2002,s.118

- Şeyh Muhammet, “Erbil Şairleri”, *Barış*, nr.23, Ağustos 2005,s.158
- Şeyhoğlu, İman, “Düşünce Üzerine”, *Barış*, nr.10, Ekim 2002,s.128
- Şeyhoğlu, İman, “Fuzuli’nin Kanuni Sultan Süleyman”, *Barış*, nr.12, Nisan 2003,s.126
- Şeyhoğlu, İman, “Kerkük Folklorunda Hoyrat”, *Barış*, nr.11, Ocak 2003,s.106
- Şeyhoğlu, İpek, “Irak Türkmen Folkloru”, *Barış*, nr.13, Temmuz 2003,s.123
- Şeyhoğlu, T., “Keşkeli Yaşamak”, *Barış*, nr.25, Aralık 2005,s.157
- Şeyhoğlu, Tahsin, “27 Mart Dünya Tiyatro”, *Barış*, nr.8, Nisan 2002,s.115
- Şeyhoğlu, Tahsin, “Karanlığı Uyandıran”, *Barış*, nr.10, Ekim 2002,s.129
- Şeyhoğlu, Ümit “Büyük Türkmen Şairi”, *Barış*, nr.16, Nisan 2004,s.173
- Şeyhoğlu, Ümit Tahsin, “Çocuk - Tiyatro İlişkisi”, *Barış*, nr.17, Temmuz 2004,s.172
- Şeyhoğlu, Ümit Tahsin, “Çocuk- Tiyatro”, *Barış*, nr.19, Aralık 2004,s.170
- Şeyhoğlu, Ümit Tahsin, “Çocuk Tiyatrosunun Tarihçesi”, *Barış*, nr.22, Haziran 2005,s.171
- Şeyhoğlu, Ümit, “Çocuk Tiyatrosu”, *Barış*, nr.21, Nisan 2005,, s.149
- Şeyhoğlu, Ümit, “Milli Kültürümüzde”, *Barış*, nr.10, Ekim 2002,s.126
- Şeyhoğlu,Tahsin, “Çağ Sanatları”, *Barış*, nr.1, Temmuz 2000,s.11-15
- Şurahmet, “Altmışlı Yılların Öldürülenleri”, *Barış*, nr.3, Ocak 2001,s.112
- Şurahmet, “Modern Irak Şiirinden”, *Barış*, nr.6, Kasım 2001,s.103
- Şurahmet, “Tek Boyutlu Gelişen Türkmen Türküsü”, *Barış*, nr.4, Nisan 2001,s.115
- Tahsin Şaban, “Büyük Sevda Tiyatrosu”, *Barış*, nr.28, Mayıs 2006,s.171
- Tahsin, Ümit, “Bir Buket Çiçek”, *Barış*, nr.26, Ocak 2006,s.159
- Tahsin, Ümit, “Çağın Düşündürdükleri”, *Barış*, nr.11, Ocak 2003,s.111
- Tahsin, Ümit, “Çocuk-Tiyatro İlişkisi”, *Barış*, nr.18, Ekim 2004,s.169
- Tahsin, Ümit, “Yönetim, Oyun Seçimi”, *Barış*, nr.24, Ekim 2005,s.172
- Takane, A. “Yeni Kürt Şiirinden”, *Barış*, nr.21, Nisan 2005,, s.146

- Takane, Ahmet, “Yenici Kürt Edebiyatından”, *Barış*, nr.23, Ağustos 2005,s.174
- Terzi, İslam, “Türkmenlerde Lale”, *Barış*, nr.27, Mart 2006,s.167
- Terzi, Salam, “İki Türkmen Şairi”, *Barış*, nr.24, Ekim 2005,s.167
- Turkcan, “Alkol ve Toplum”, *Barış*, nr.10, Ekim 2002,s.122
- Turkcan, “Bilgisayarların”, *Barış*, nr.14, Ekim 2003,s.156
- Türkcan, “Gül Kızla Bülbül Dede”, *Barış*, nr.9, Eylül 2002,s.121
- Türkcan, “Okuma”, *Barış*, nr.13, Temmuz 2003,s.119
- Türkmen, Esin, “Şiir”, *Barış*, nr.16, Nisan 2004,s.168
- Umut, Nermin, “Nusret Merdan’dan Öyküler”, *Barış*, nr.14, Ekim 2003,s.172
- Uzeyri, Mehmet, “Bir Tağutlun Devrilmesi ve Özgürlüğü Yakalayacağız”, *Barış*, nr.12, Nisan 2003,s. Kapak
- Ürün, Halil, “Sensizlik”, *Barış*, nr.16, Nisan 2004,s.174
- Vahap, Kara, “İki Gidiş”, *Barış*, nr.14, Ekim 2003,s.161
- Vehap, Kara, “Benim Annem”, *Barış*, nr.13, Temmuz 2003,s.133
- Veli, Hayri, “Irak Türkmen Edebiyatında”, *Barış*, nr.15, Ocak 2004,s.150
- Yahya, Şebnem, “Halk Türküleri”, *Barış*, nr.21, Nisan 2005,, s.142
- Yurdakul, Güngör, “Milliyetçilik ve Biz”, *Barış*, nr.8, Nisan 2002,s.125
- Zenkabadi, Celal, “Seydayi ve Türkmen Şiiri”, *Barış*, nr.1, Temmuz 2000. s.4
- Zeynal, Fatih, “Mimar Sinan'ın Hayatı”, *Barış*, nr.10, Ekim 2002,s.133
- Ziya, Olcay, “Masalmış”, *Barış*, nr.10, Ekim 2002,s.125

C.3. Türlerle Göre Dizin

C.3.1. Şiir

Gazel, “ Fuzuli – Gazel ”, *Barış*, nr. 4, Nisan 2001, s.125

Beni candan usandırdı Yâr ezyetten usanmaz mı ?

Felekler yandı ahımdan dilek mumum yanmaz mı ?

.....

Eski edebiyatından Şair sevgilisinin elinde yanıp tutuştuğunu, ayrılık zamanı geldiğinde çektiği ızdırabın verdiği işkenceyi ve derman onda olduğu halde Sevgisinin ona çare olmadığını anlatıyor.

Kerim Deşti, “ Modern Kürt Şiirinden Örnekler – Ölüm ” , (çeviri Ahmet Mahmut) , *Barış*, nr.5, Temmuz 2001, s102

Bir daha o güzel şafak kitaplarını

Açamıyorsun

Arkadaşlarımızı göremesin

Dolamadır arkadaş hiç kenara ulaşamıyorsun

Ah ölüm ölüm, ölüm, ölüm

Kerim Deşti, Şair ölüm geldiğinde hiçbir şeyi onu çevirmeye gücü yetmediğini ölümden öteye gelen yolunun olmadığını anlatmıştır.

Sadık Rahmi, “ Her şey Mavidir” , *Barış*, nr.5, Temmuz 2001, s101

Çeviren Niyazi Kayacı

Mavi siyah

Su mavidir

Mavi asumandır.....

Şair doğa güzelliklerinden, renklerinden bahsetmektedir. Ancak o içine kapandığı için o güzellikleri ve renkleri görmediğini ve herşeyi siyah gördüğünü anlatmaktadır.

Türkcan Erbil, “ Yurt ”, *Barış*, nr. 6, Kasım 2001, s.113

Vurgunum doğduğum toprağa

Şiire vurgun olduğum gibi

Şiir benim gözlerim

Şiir benim her şeyim...

Şair bu şiirde yurduna, vatanına , duyduğu aşkı, tutkuyu ve sevgiyi anlatmaktadır.

Letif Halmet , “ Modern Kürt Şiirinde - Ölüm ”, (çeviri Ahmet Mahmut) , *Barış*, nr. 6, Kasım 2001, s.105

Bütün insanların sonu ölümdür

Kimi hastalanarak

Kimi korkudan...

Letif Halmet Modern Kürt Şairi Bütün insanların ölmek için bir neden ve sebebi olduğunu, ölümden öte yolun olmadığını ve kendisinin vatanına aşık ve sevgi dolu bir şekilde öleceğini anlatmıştır.

Halit Yusuf , “ Modern Irak Şiirinde – Yitirdim ” ,(Çeviri Şurahmet), *Barış*, nr. 6, Kasım 2001, s.103

Geldiğim an,

Sevgilim, dönüş piletimi,

Ama, kalbimi duydum,

Bana emirler ediyor

Bende yerine getiremiyorum...

Irak modern şiir türünün *Barış* dergisinde yayınlanan şiirlerinden örnekler.
Halit Yusuf Şair sevgilisine onun yanından ayrıldığı zaman sevgiliye
dönemeyeceğini anlatmaktadır.

Memed şaturlu ,“ Melek ”, *Barış*, nr. 7, Ocak 2002, s.115

Ey melek sensiz ebed istirahat eylemem

Hem mezarım içeren bil ki sensiz takat eylemem

Yazar Burhan Cahil Doğramacı, şair sevgilisini meleğe benzetmektedir. O sevgilisi olmadan hiçbir yere gidemeyeceğini hiçbir şeyden tat almadığını anlatmaktadır.

Ahmet Muhammet İsmail, “ Modern Kürt Şiirlerinden Örnekler - Gözlerin ”, *Barış*, nr. 7, Ocak 2002, s.112

Ben acemi bir okurum

Her şeyin sadesini severim

Yüzmeği bilmeğim için

Hep az sulu kenarlarından hoşlanırım...

Modern Kürt Şiirlerinde, Şair **Mehdi Xoşnav** sevgiliye ulaşmak için gözlerinden kat edilmesi gereken yolar olduğunu söylemektedir.

Zeynel Fatih, “ Hatıra ”, *Barış*, nr. 7, Ocak 2002, s.106

Kırk yıl önce

Yaşamıştım bu diyarlarda

Kırk yıl önce....

İbrahim Dakukli Şair bu hatıra şiirini oğlunun birinci yaşına gelme şerefine yazmıştır. Şiirde şairin oğlu dünyaya gelmeden önce yaşadıklarını ve hayatını anlatmaktadır.

Remzi subaşı ,“ Hatıra - itfaye ”, *Barış*, nr. 8, Nisan 2002, s.119

Siz ey itfaye beyhüde telaşı etmeyiniz

Ne zaman olsa bu şehirleri bu güzeller yakacak...

Şiirde şair güzelliğin getirdiği felaketleri anlatmakta ve itfayecilere öneri vermekte.

Hadi Hasan ,“ Firyal Sarıkahya – Aşık yılını ”, *Barış*, nr. 8, Nisan 2002, s.118

Seni her an her zaman beklerim

Seni candan gönülden özlerim ...

Şair bu şiir de aşkıdır sevgilini gelmemiş bu yüzden onu özler her zaman beklerek.

Şule Erbil ,“ Okur Postası Kalan Şiiri ”, *Barış*, nr. 8, Nisan 2002, s.114

Evet ben annemin kucağındaydım

Müşkilbu ki o kucaktır gurbetin

Hem yakılan yürek hemde ateşim

Bu kendi başıma gelen minnettim

Şair dünyaya gelirken ilk girdiğimiz yer anne kucağı olduğunu bunun birde derde kedere gurbete giden bir yol olduğunu anlatmaktadır.

Mehmet Şaturlu, “ Siyah Bulutlar’da Koşturma ”, *Barış*, nr. 9, Eylül 2002, s.124

Bu sabah

Her sabahki gibi

Yine sendin karşımda..

Şair, bu şiir dizesinde sevgilisine isyan etmektedir. Sevgilisine kendin istediğin sürgüne beni götürme demektedir.

Doğukan ,“ Felek Oğlu Açıl Dilim ”, *Barış*, nr. 10, Ekim 2002, s.135

Açıl dilim açıl dilim

Okumalara seçil dilim

Yurda düşman olanlara

Ateş olup saçıl dilim...

Şair bu şiirinde dost, düşmana karşı diline dile gelsin diye seslenmektedir.

Hıdır Lütfü, “ Kerkük ”, *Barış*, nr. 10, Ekim 2002, s.134

Asırlarca bize melce-i şefkat olan Kerkük

Bugün yok bir eser mücip-i hayret olan Kerkük...

Şair Kerkük şehrinin eskisi gibi olmadığını eskiden bir cennet olup şimdide bir harabeye dönen eskiden aslanların yattığı yerde şimdi orada tilkilerin gezdiğini anlatmaktadır.

Olca Ziya, “ Masalmış ”, *Barış*, nr. 10, Ekim 2002, s.125

Kokusu şehirde saklı bir kuş dansı

Yarısı dünde kalanların aynası

Hiç deniz dibine inmemişlerin rüyası

Gerçek değil, masalmış

Şair yaşadığı bütün şeylerin ve bütün yaşadıklarının gerçeklik payı olmadığını bunların sadece bir masaldan ibaret olduğunu anlatmaktadır.

Mehmet Şaturlu, “ Modern Türkmen Şiirinden Duvar Kalıntısındaki Çizgiler ”, *Barış, nr. 10, Ekim 2002, s.118*

Yaratılan boşluklar

Zamanın var oluşu

Farkına varılmadan dönüp geçmesidir

Dilimiz

Ana dilimiz sessizlikten başka

Her şeyi seviyor

Anlatıyor.....

Modern şiirlerde ve modern şiirin geleneğinde, ölçüsüz nazım biçimi ve kafiye şartı yoktur. Ölçüsüz kafiyesiz şiirlerin örnekleri verilmektedir. Şair burada modern bir Türkmen şiirinin örneğini vermek istemiştir. Şair toplumun, bireylerinin alışagelmış durumunu ve bu durumun getirdiği yıkıntıları anlatmaktadır.

Geylan, “ Modern Şiirinden - O söylendi ki bir kaldırım odada öldü ”, (Çeviri Özdemir), *Barış, nr. 11, Ocak 2003, s.103*

AdemHatem’e

İki yıl geçti

Bu hangi sessizliktir ki seni bundan saklıyor

Bu hangi hüzündür ki içimi düzenliyor...

Yazar, modern Irak Şiirinde yetmişli yıllar kuşağına mensup bir şair olarak ününü sürgünde zor koşullar altında elde etmeyi becermiş bir şairdir.

Abdurrahim Ötkür, “ Uygur Şiiri ”, *Barış*, nr.12, Nisan 2003, s.128

Öğüt

Ey azizim sal kulak

Öğüt vereyim bir kucak

Öğüdüm hoş a giderse

Olsun sana bir ders

Şair burada azizim dediğı kişiy e, ona kulak vermesini ve ona nasihat edip öğüt vereceğini anlatmaktadır.

Mehmet Şaturlu,“ Moderın Türkmen Şiirnden – Düş süz Uyur Şairler ”, *Barış*, nr.12, Nisan 2003, s.121

Benim memleketimde

Düş süz uyar Şairler,

Ve akşamları,

Güneşi garib batısında...

Moderın türkmen şairler bu şiir de memleketini özledi ve akşam kadar güneş batısında vasıf edecek.

Kara Vahap, “ Benim Annem ”, *Barış*, nr.13, Temmuz 2003, s.133

Annemin kanında çalkanan bayrak

Yaprak gibi gölgeler güllerini

Benim annem

Makyaj sürmez yüzüne

Bu yüzden gözlerinde

Sürekli bir bahar var

Şair, annesinin ruhunda bile çocuklarını koruyacak gölgeler olduğunu, bütün sade ve saflığı ile sürekli bahar kadar güzel göründüğünü söylemektedir.

Cemil Beyatlı, “ Gül Hoyratlar ”, *Barış*, nr.14, Ekim 2003, s.168

Gül seni

Çiçek seni gül seni

Sevgilim men sayaram

Deste deste gül seni

Şair bu hoyratta sevgilisine deste deste gül vereceğini anlatmaktadır.

Ekrem Sabır Kerküklü, “ Özgürlük Güneşi ”, *Barış*, nr. 14, Ekim 2003, s.162

Kurtuluş güneşi

Kurtuluş güneşi bölgemde doğdu

Dört yanına ışıklar saçtı

Karanlık gecenin sonunu verdi

Kara bulutları darmadağın etti

Bu dörtlükte özgürlük ve kurtuluş sevinci ve başarısı ile kırılan zincirler ve elde edilen mutluluk anlatılmaktadır

Kara Vahap, “ İki Gidiş ”, *Barış*, nr. 14, Ekim 2003, s.161

Yolculuğum uzar

Cepheye doğru

Doğum toprağı benden başlar

Pusatların içinde ...

Bu şiirde *Barış*ı elde etmek için cephede olduğunu bunun ucunda bir de ölüm gerçeği olduğunu anlatır.

Hüseyin Nihal Atız, “ Eski Bir Sonbahar ”, *Barış*, nr. 15, Ocak 2004, s.158

Son baharda seninle geçiyorduk o yoldan;

Topraklardan, havadan bir hüznü taşıyordu

Bize yaklaşıyordu

Şair, sevgiliyle sonbaharda yaşadığı kimi zaman mutlu ve kimi zaman hüznü anıları anlatmaktadır. Fakat sonbahar ayrılık mevsimi olduğu için, şair de bu açıdan payını almıştır.

Halil Ürün, “ Sensizlik ”, *Barış*, nr. 16, Nisan 2004, s.174

Sensizlik gönlümde buruk bir acı

Sensizlik içimde derin bir yara

Şair, sevgilisinin yokluğunda çektiği ızdırabı, onun hiçbir şeyin yaşamaya değer olmadığını anlatmaktadır.

Şebnem Dibisli ,“ Halk Türküleri ”, *Barış*, nr. 17, Temmuz 2004, s.171

Yanıma yanıma, otur yanıma

Men seni severem, girme kanıma

Sarhoşum, bi-huşum kıyma canıma

Geceler uykuma da gelmez....

Bu Türküde şair ya da türkücü sevgilisinden yanında oturmasını, canına kıymamasını söylemektedir. Derdinin çok olduğunu, derdini bilen olmadığını söylemektedir.

Ahmet Muhammed İsmail, “ Şerko Bekasl ”, *Barış*, nr. 18, Ekim 2004, s.174

Fırtınalı bir düşünce geldi

Beni aldı götürdü

O günden ben ve kalem

İki aşık balığız ...

Şerko Bekasl, bu şiirinde kendisini ve kalemini iki aşık balığa benzetmektedir.

Şebnem Dibisli, “ Halk Türküleri ”, *Barış*, nr. 18, Ekim 2004, s.165

Aman güzel oğlan

Aman güzel oğlan

Yandım güzel oğlan

Annem seni görmesin...

Bu Anonim Şiirleri eserde şair sevdiği oğlana annesi ve babası görmesin diye kaç demektir. Oğlanın annesinden gizli ona mektup yazdığını söylemektedir.

Şebnem Dibisli, “ Halk Türküleri ”, *Barış*, nr. 19, Aralık 2004, s.187

Bu xal ne xaldı güzel ne xaldı

Yanakta döğdürüpsen

Güzel ne xaldı canım ne xaldı

Şair sevgilisinin yanağındaki [Ben]'i anlatmaktadır. Sevgilisinin yanağındaki beniyi aleme yaktığını anlatmaktadır.

Ahmet Kerküklü, “ Bizim Mahalle ”, *Barış*, nr. 19, Aralık 2004, s.183

Bizim mahalle

Her şeyi yerinde

Bizim mahallenin

Toplamı uygun...

Şair, bu şiirinde kendi mahallesini övmektedir, allıkta insanların alın yazısına benzetmektedir. Mahallesini derli toplu olarak tasvir eder.

Cemil Hamdi, “ Şiir Hoyratları ”, *Barış*, nr. 19, Aralık 2004, s.180

Beyane Derdim

Gelmez beyane derdim

Bir derd bilen olaydı

Derdim beyane derdim

Şair, derdini dile getiremeyeceğini, dinleyecek biri olsaydı,derdini anlatabileceğini söylemektedir.

Bağvancı sen bağı sen

Uçurttun bülbülleri

Viran ettin bağı sen

Şair, sevgilisinin hem bahçe hem bahçıvan olduğunu, bülbülleri uçurarak bütün bağı yaktığını söylemektedir.

Dr.Abdullatif Benderoğlu, “ Dünyanın en güzel kızı ”, *Barış*, nr. 20, Şubat 2005, s.190

Dünyanın en güzel bir kızına

Bir çiçek gönderdim

Kızın bahçesinde biten

Tomurcuklar arasında saklandı

Dr.Abdullatif Benderoğlu’ndan Şiirler, Şair, sevgilisinin dünyanın en güzel kızı olduğunu iddia etmektedir ve sevgilisine çiçek gönderdiğini bildirmektedir.

Mahmut Alemdar, “ Tevfik Celal Orhan’ın Şiirlerinden - Kızıl ateş ”, *Barış*, nr. 20, Şubat 2005, s.179

Gibi bir yaş

Yavaş yavaş

Ay doğuyor

Gaşı duman

Yüce dağdan...

Şair ay doğduğunda ortaya çıkan manzaraları tasvir etmektedir.

Şebnem Dibisli ,“ Halk Türküleri ”, *Barış*, nr. 20, Şubat 2005, s.169

Kar etmez ahım

Kar etmez ahım

Sen Gülizar

Onulmaz işler güzelim....

Anonim Şiiri, Şair burada sevgilisi [Gülizar]’a seslenmektedir. Aşka tutulduğunu ve içinin paramparça olduğunu anlatmaktadır.

Sezer Erbil , “ Altın Kemer ”, *Barış*, nr. 20, Şubat 2005, s.166

(Altın kemer) bel öğer

(Hashaşı) deban döğer

Saçına düzen vermiş

Horüğü yere değer...

Şair, bu şiirde güzel bir kızın altın kemer ve saçlarını anlatıyor.

Dr. Abdullatif Benderoğlu, “ Acısın ”, *Barış*, nr. 21, Nisan 2005, s.155

Güzelsin

Şirinsin

Acısın

Çek ellerin elimden

Koy yüreğim acısın

Şair, sevgilisinin güzelliğine, şirinliğine değinerek, ellerini ellerinden çekmekle yüreğini acılamakla mahkum edeceğini anlatmaktadır.

İpek Tahsin Ali, “ Felekoğlu ”, *Barış*, nr. 21, Nisan 2005, s.153

Açılmaz Derde Ne Edeyim

Gel Vefaya Sevdiğim

Alemde Gamlar

Hoyratlarında Seçimler...

Türkmen Çağdaş Şairlerinden, Felekoğlu'nun asıl adı (Mehmet Sait Ali)'dir. 1929 yılında kale mahallesinde doğmuştur. 11 yaşındayken babası ölmüş hayatının ilk yıllarında çiftçilik yapmış daha sonra da Telafer hastanesine tayin edilmiştir. 1951 yılında evlenmiş ve [11] çocuk sahibi olmuştur. Şiir yazmasının kaynağı 13 yaşındayken yakalandığı sevdadandır. Şiirlerinden örnekler

Mehdi Zıryan, “ Yeni Kürt Şiirinden - Aynalar ” (Çevri:A. Takane), *Barış*, nr. 21, Nisan 2005, s.146

Ayna ile yüz yüze
Kendi boyumuza bakarken
Kibir içimizi doldurur
Kendimizi yeniden çırılçıplak ederiz...

Şair, bu şiirinde aynanın karşısına geçince insanın yaşadığı duyguyu anlatmaktadır.

Şebnem Yahya Dibisli, “ Halk Türküleri ”, *Barış*, nr. 21, Nisan 2005, s.142

Kalenin dibinde
Kalenin dibinde...

Şair, kalede bir taş olmak istediğini, gelene gidene yoldaşlık yapmak istediğini, güzellerin kardeşi olmak istediğini ve çayhaneye gidip gönlünü eğlendirmek istediğini söylemektedir.

Abdullatif Benderoğlu, “ Şiirler- İnsanları sevmek ” , *Barış*, nr. 22, Haziran 2005, s.191

Zamanın yüreğine saplanan bıçaklar
Bilendi yaralarımızda
Özgürlüğe açılan yollar
Geçti çevremizden
İnsanları sevmeyi...

Şair, zamanın terliğine, acıların acımasızlığına rağmen yine de birbirimize karşı sevgi beslediğimizi anlatmaktadır.

Mahmut Alimdar, “ Seçme Şiirler ”, *Barış*, nr. 22, Haziran 2005, s.173

Çocukken güvenirdim yıllara

Söz vermişti

Mutluluk getirecekti bana...

Şair, düşünmeden duramadığını, çocukken her şeye her türlü inandığını fakat büyüdükçe her şeyin boş olduğunu anladığını anlatmaktadır.

Şebnem Yahya Dibisli, “ Halk Türküleri ”, *Barış*, nr. 22, Haziran 2005, s.169

Fındık u fıstık barmağın

Fındık u fıstık barmağın

Al oluptu yanağın

Kimlerden bade içtin

Gelipsen darma dağın

Anonim Şiir, Şair burada sevgilisinin parmağın fındık ve fıstığa benzemektedir. Al yanaklı sevgilisine kimin elinden bade içip darma dağın geldiğini sormaktadır.

Şebnem Yahya Dibisli, “ Halk Türküleri ”, *Barış*, nr. 23, Ağustos 2005, s.148

Altun hımsav mülayim

Altun hımsav mülayim

Seni haktan dileyim

Yaz günü temmuzda...

Bu anonim eser türkü şeklinde söylenerek [Hımza Mülayim] için söylenmiş görünmektedir.

**Remzi Çavuş, “ Ay Yüzü Dönme Şehrim ” , (Çevri: Muhammed İmirzal) ,
Barış, nr. 23, Ağustos 2005,Türkçe D. s.162**

Ay yüzü dönme şehrim

Kaç yıldan beri istiyorum

Bağlar dertli

Yerler kanlı

Kanlı gözler açıyor...

Şair istediği şeylere kavuşmak için çok istekli fakat bazı nedenlerden dolayı bir türlü elde edemediği şeylerin ızdırabını çekerek isyan etmektedir.

Dr. Abdullatif Benderoğlu, “ Paslanmaz ” , Barış, nr. 23, Ağustos 2005, s.175

İçimizde hiç paslanmaz

Baskıların tanığıdır

Damarlarda bir kor gibi

Alevlenen bu öfkemiz

Şair, öfkenin hep bizlere galip geleceğini, asla paslanmadığını anlatmaktadır.

**Dr. Abdullatif Benderoğlu’ndan Şiirler, “ İçimde volkan ”, Barış, nr. 24, Ekim
2005, s.169**

Kapımızın önünde

Çıkan yangın

Acılarımı ve içimdeki

Yaralarımı deşti yeniden...

Şair, acısının her zaman yeniden başladığını, yarasının kabuk bağlamadan yeniden kanadığını söylemektedir.

Şebnem Yahya Dibisli, “ Halk Türküleri ” , *Barış*, nr. 24, Ekim 2005, s.160

Evlerinin önü yonca

Evlerinin önü yonca

Yonca kalkmış dam boyunca

Boyu uzun beli ince

Ninni de yavrum ninni

Anonim Şiir, Şair sevgilisini evin önünü tarif etmektedir. Sevgilisini evinin önünde dam boyu yonca olduğunu söylemektedir.

Dr. Abdullatif Benderoğlu,“ Benderoğlu’ndan Şiirler” , *Barış*, nr. 25, Aralık 2005, s.159

Ne kimseden bir şey istedim

Ne bir şey sordum

Ancak seni aradım

Ortalıkta sesini duyamayınca

Zorla susturulduğunu anladım...

Şair, hiç kimseden hiçbir şey istemeyip sormadığını, sadece sevgilisini aramakta olduğunu söylemektedir.

Şebnem Yahya Dibisli, “ Anonim - Halk Türküleri ” , *Barış*, nr. 25, Aralık 2005, s.145

Arabi fellahi

Severem billahi

Axtarram tapılmaz

Çekerem silahi

Anonim, bu Türkü birkaç sanatçı tarafından değiştirilerek söylenmektedir. Bu Şiirde yazarları belli olmayan ve kim tarafından söylendiği bilinmeyen bir türkü derlemesi hazırlanmıştır. Türküler günümüzde bile dillerden düşmeyen niteliktedir. Örneğin (Al İpek Yeşil İpek – Bir Tapkıdır Göğercinin – O Dağ Bu Dağ Üstüne – Arabi Fellahi – Ninay Ninay) vS.

Sezer Erbil , “ Cinaslı Hoyratlar ” , *Barış*, nr. 25, Aralık 2005, s.143

Birisine

Men vurğunam birisine

Biri senin, birisi, ne?

Şair burada sevgilisine cinaslı bir şekilde çektiği aşk yarasının dışındaki yarayı sormaktadır.

Dr. Abdullatif Benderoğlu, “ Yanardağ ” , *Barış*, nr. 26, Ocak 2006, s.173

İçimde yanardağ,

Yanıyor, püskürüyor...

Çektiğim kaygılarla

Sevinmek öğrenmişim....

Abdullatif Benderoğlu'nun birkaç şiir yazmaktadır. Şairin en güzel şiirlerinden seçilmiştir. Bu şiirde şair sevinmekten söz etmektedir. Şairin içinde volkan yanıyor, ateş püskürüyor, ve hayatta çok çileler çekmiş, ama yine sevinmek durumundadır.

Şebnem Yahya Dibisli , “ Halk Türküleri ” , *Barış*, nr. 26, Ocak 2005, s.164

Kalenin dibinde

Kalenin dibinde

Bir daş olaydım

Gelene gidene

Yoldaş olaydım...

Şair, kalede bir taş olmak istediğini, gelene gidene yoldaşlık yapmak istediğini, güzellerin kardeşi olmak istediğini ve çayhaneye gidip gönlünü eğlendirmek istediğini söylemektedir.

Dılşat Abullah, “ Kürd yenici Şiirinden - Dil ” ,(Çev: Ahmet. M. İsmail), *Barış*, nr. 27, Mart 2006, s.169

Dil

Hançar konuşmaz

çünkü o dilsizdir....

Şair, dilin güzelliğini ve tehlikesini bu şiirde hayalı ve düşünceli bir şekilde anlatmakta. Dil bir güzel, bir de çirkin sıfatına sahiptir. Şair burada dilin hançerden daha tehlikesini işaret etmektedir. Kötü ve çirkin sözler bizi beklenmedik ve tehlikeli durumlara düşürür.

Amine Mahmut, “ Büyük ” , (Çevir:Metin Abdullah), *Barış*, nr. 27, Mart 2006, s.163

Sensiz ölürüm demedim

Sensiz yaşayamamam söylemiştim

Şimdiye kadar soruyorum

Nasıl yaşayım...

Şair derin bir aşkı anlatmaktadır. Zamanında aşkına ve sevdiğine anlattığı sözleri ve duyguları burada tekrar söylemektedir, çünkü bellidir ki herhangi bir sebeple ondan ayrılmış. Böylece duygularını ona karşı hatırlatmak istemiş.

Şebnem Yahya Dibisli, “ Halk Türküleri ” , *Barış*, nr. 27, Mart 2006, s.153

Fındık u fıstık barmağın

Fındık u fıstık barmağın

Al oluptu yanağın

Kimlerden bade içtin

Gelipsen darma dağın

Şair burada sevgilisinin parmağın fındık ve fıstığa benzemektedir. Al yanaklı sevgilisine kimin elinden bade içip darma dağın geldiğini sormaktadır.

Muhtet, Mirzalı, “ Edebiyat ve Şiir Dünyasından Seçilen Çiçekler ”, *Barış*, nr. 28, Mayıs 2006, s. 166

Millet ölmez yaşar her an,

Vatan aşkı besler bu can

Engelleri geçer insan....

Yazar, bu Şiir de veten sevdası bahsetmiş, ve bu raporda 5 şairin en güzel şiirlerinden seçerek burada yazmaktadır. Bunlardan “Raşid Dakuklu, Mustafa Gökbat, Esat Erbil, Ömer Akbaş ve Hüssam Hasret’tir.

Şemsettin Veli Erbilli, “ Sevda Benzer Bir Güle ”, *Barış*, nr.28, Mayıs 2006, s. 163

Dertlerim çoğaldıkça inan sabrım kalmıyor

Yandırdı hicran beni karım ise gelmiyor...

Şairin en güzel şiirlerinden biri sayılır. Şair Şemsettin Veli Erbilli bu şiirde dertlerini ve çektiği kederini anlatmaktadır. Şair bu şiirde figan ve hasrete karşı durarak, bu kadar hasretten dolayı artık kimseyi sevmek istemiyor.

Mahmut Alemdar, “ Karışık Şiirler ”, *Barış*, nr. 28, Mayıs 2006, s.156

Deniz gibi gözleri
Parıldar yıldız gibi
Deniz olmayınca dayanmaz
Ağlar bulut gibi

Şairimiz, 19 tane küçük ve kısa şiirler yazmaktadır. Şiirlerin hepsi şairin hayatını, aşkını ve duygularını anlatmaktadır. Daha doğrusu çoğu konularda aşk ve sevmek etrafında dolaşmaktadır. Örneğin; Deniz şiirinde şair sevgilisinin güzel gözünü denize benzeterek ve onu ağlamasını bulut gibi olduğunu yazmaktadır.

Şebnem Yahya Dibisli, “ Halk Türküleri ”, *Barış*, nr. 28, Mayıs 2006, s.154

Altun hımsav mülayim
Altun hımsav mülayim
Seni haktan dileyim
Yaz günü temmuzda...

Bu anonim eser türkü şeklinde söylenerek [Hımza Mülayim] için söylenmiş görünmektedir.

Şebnem Yahya Dibisli, “ Halk Türküleri ”, *Barış*, nr. 29, Temmuz 2006, s.163

Evlerinin önü yonca
Evlerinin önü yonca
Yonca kalkmış dam boyunca
Boyu uzun beli ince

Şair, sevgilisini evin önünü tarif etmektedir. Sevgilisinin evinin önünde dam boyu yonca olduğunu söylemektedir.

Ahmet M. İsmail, “ Kubadcelizade’nin şiirlerinden örnekler ”, *Barış*, nr.30, Eylül 2006,s.154

Öpüş

İki dudak arasında

Gökkuşağından bir köprü....

Yazar, yenici meşhur Kürt şairi (KubadCelizade)’nin şiirlerinde birkaç şiirini Türkçeye aktararak okuyuculara sunmaktadır.

Şebnem Yahya Dibisli, “ Halk Türküleri” , *Barış*, nr. 30, Eylül 2006, s.140

Arabi fellahi

Severem billahi

Axtarram tapılmaz

Çekerem silahi

Bu türkü birkaç sanatçı tarafından değiştirilerek söylenmektedir. Şiir yazarları belli olmayan ve kim tarafından söylendiği bilinmeyen bir türkü derlemesi hazırlanmıştır. Türküler günümüzde bile dillerden düşmeyen niteliktedir.

Riyaz Demirci, “ Kör Kedi ” ”, *Barış*, nr.30, Eylül 2006, s.138

Bir zamanlar seviyordum onu

Çokta seviyordum

Kendimden daha çok...

Şair, eski sevgilisin ve ona karşı duygularını bu şiirde anlatmaktadır. Şair aşkını ve romantik duygularını sevgilisine beyan etmektedir.

Celal Polat'tan Şiirler, “ Bırakın Beni” ,*Bariş*”,*Bariş*, nr.31, Kasım 2006, s.152

Bırakın beni

Geri dönüyüm mağarama

Söhbetine taşın karığının,

Şair, Celâl Polat bu sayıda bir demet şiir okuyuculara sunmaktadır. Şair şiirlerde romantik duygularını bizimle bu şiirlerde paylaşmaktadır.

DEĞERLENDİRME:

Bariş dergisinin yayım hayatı boyunca birçok yerli ve yabancı şiir yayımlanmıştır. Yaptığımız incelemeler sonucunda dergide, 65 civarında şiir yayımlanmıştır. Bu şiirlerden çoğu yerli yazarların şiirlerinden oluşmaktadır.

Yayımlanan bir kısım şiirde; aşk yalnızlık,ölüm,sevgi, anonim gibi temalar işlenmiş. Kürtçe, Arapça ve Turkmence modern şiirler gibi bireysel temalar da işlenmiştir.

Toplumsal içerikli şiirlerde ise Türkmenleri, Türkmen toplumunun sıkıntıları emek ve çalışma gibi olgular ele alınmıştır. Dergideki şiirlerin temaları göz önünde bulundurulduğunda, Türkmen şiirinin zaman içerisindeki değişimini görmek mümkündür. Ayrıca derginin çok uzun bir süre yayımlanmamış olmasına karşın, Türkmen şiiri hakkında geniş bir bakış açısı şiir severlere vermektedir. Ayrıca *Bariş* dergisinin, Türkmen şiirinin gelişimine ve genç yazarların yetişmesine önemli katkısı olduğu söylenebilir.

Genel olarak yayımlanan şiirlerde, dönemin öne çıkan tema ve konularını görmek mümkündür. Bu açıdan, dergideki şiirler edebiyatımız için zenginlik ifade etmektedirler.

C.3.2.Makale

İsmail Ali, “ Barış ve Türkmen Kültüründe Aydın Bir Ufuk ” , *Barış*, nr. 1, 2000, Kapak .

Yazar, Türkmen medyasında *Barış* dergisi ve diğer kültür yayınları omuz omuza vererek, Türkmen kültüründe *Barış* dergisi, gökte parlak bir yıldız gibi doğmuştur.

Cevdet Necar, “ Barış Dergisi Çıkışı” , *Barış*, nr. 1, 2000, s.1

Bu yazısında yazar, *Barış* dergisinin çıkma amacını ve bu derginin çıkışında büyük katkısı olan Kürdistan Bölgesinin Hükümetinin katkılarını anlatmıştır. *Barış* dergisi kardeşliği, dostluğu korumayı amaçlayan ve dört ayrı dilde (Kürtçe, Arapça, Türkmençe ve Türkçe) olan tek dergidir.

Ümit Halife, ” Erken Veri ”, *Barış*, nr. 1, 2000, s.3

Bu makalede kültür bakanlığının açılma amacını belirtmektedir. Müdürlüğün amacı Türkmen kültürünü, folklorunu, tarihini, gelenek ve göreneklerini kaybolma korkusundan kurtarmaktadır. Bu müdürlüğün çıkmasına katkısı olan Kürdistan Hükümetine de şükranlarını da sunmuştur.

İnistar Bekir,“ iktidar ve prensipler ”, *Barış*, nr. 1, 2000, s.6

Bu makalede yazar, iktidarın nasıl bir duruş içerisinde olması gerektiğini anlatmıştır. Herhangi bir hükümetin kanun ve yasaları çiğnediği zaman o hükümet doğru bir yolda ilerlemez ancak Kürdistan Bölgesi Hükümeti, kanun ve yasalar çerçevesinde iktidarlık görevini layıkıyla yaptığını anlatmıştır.

İmzasız , “ Türkmen Kültür Müdürlü” , *Barış*, nr. 1, 2000, s.18

Türkmen Kültür Müdürlüğü mükemmel bir törenle açıldı. Bu müdürlük Türkmen Eğitim Müdürlüğü gibi bir çerçevede parlamentodan hazırlanan yasa ile 1992 de aktif duruma girmiştir.

İsmail Ali, “ *Barış* Türkmen Gazetecilik Kervanının Peyamı”, *Barış*, nr. 2, Aralık 2000, Kapak.

Yazar *Barış* dergisinin Türkmen Kürt kardeşliğinde simge olarak devam edeceğini dile getirmiştir. Dergi, Kürdistan bölgesinde azınlık olarak yaşayan Türkmen, Asuri ve diğer azınlıklara da hizmet etmeyi hedeflemekteydi.

Ümit Davala ,“Dil, Halk Varlığıdır”, *Barış*, nr. 2, Aralık 2000, s.107

Yazar, dilin insanlara ait bir hazine olduğunu, insanların ancak kendi dilleri ile anlaşabileceklerini, halkla ilişkilerinin ancak dil ile sıklaşabileceğini anlatmaktadır. Dil gelişince, edebiyat, kültür, sanat ve bunun gibi bir...

Zekerya Nccar, “Türkmen Kültür Derneğın İkinci Yılı ”, *Barış*, nr. 2, Aralık 2000,Türkmen D, s.106

Yazar bu makalede derneğın kuruluş öneminden bahsetmektedir. Bu dernek kürdistan bölgesel hükümetin tarafından kurulmuş ve Türkmen kültür ve edebiyatının canlanmasında büyük rol oynamıştır .

Ahmet Solin, “ Kültür ile Eğitim Arasındaki Fark ”, *Barış*, nr. 2, Aralık 2000, s.104

Yazar bu durumu şu şekilde açıklamaktadır. İnsanlar çok eski çağlardan beri kültürlüdür. Kültürlü olmaları eğitimci oldukları anlamına gelmez. Bunun en büyük örneğı Mısır’da çağlar önce insanların eğitimle alakası olmadıkları halde yaptıkları piramitler buna kanıt olarak gösterilebilir.

İmzasız ,“ Kürt Ve Türkmenlerin Bir Amaç Ve Bir Dilekleri Vardır ”, *Barış*, nr. 2, Aralık 2000, s.102

Kürdistan coğrafyası içinde yaşayan her birey, unutmamalı ki biz Kürt ve Türkmenlerin bir amaç ve bir dilekleri vardır, oda bu elde edilen kazanımların korunmasıdır. Her iki kardeş millet Kürt ve Türkmenler olarak tarih boyunca demokrasi ve bağımsızlık elde etmek için mücadele etmiştir.

İmzasız ,“ Türkmen Edebiyatı ”, *Barış*, nr. 2, Aralık 2000, s.101

Yazar, Türkmen edebiyatı ve sanat tarihinden bahsetmektedir. Destan, şiir ve halk edebiyatında en geniş yeri tutan türküler, asırlar boyunca ozanlar tarafından söylenegelmiş; hepsinde sevgi, kahramanlık, tabiat güzelliği ve hayvanlara, özellikle atlara, geniş yer verilmiştir.

İsmail Ali, “ Kürdistan da Gazetecilik Işıntılı Günlerin Ufkunda ”, *Barış*, nr. 3, Ocak 2000, kapak.

Yazar, köşe yazarlarının eleştirisini yapmıştır. Yazara göre her yayınlanan gazete ve dergide köşe yazılarını kendi özellikleri vardır. Fakat yazarlar bunun farkında değildir.

Molla Hasan, “ Tarihin gerektirdiği doğrultular ”, *Barış*, nr. 3, Ocak 2000, s.115

Halkımızın sürdürdüğü mücadele neticesi, "*BARİŞ*" adının taşıyan bir dergimiz, kültürel kaynaşmayı amaçlayarak, dört dil kapsamında (Osmanlıca, Arapça, kürtçe, ve Latince) yayınlanmaktadır. Kürdistan Bölgesinde derginin iyi bir noktaya geleceğine inanıyoruz. "*BARİŞ*" Türkmen kültürünü canlandırması ile birlikte kardeş kültürlerle kaynaşmayı ve milletimizin kültürel beklentilerini sağlayacaktır. Bu beklentilerden çocuk kültürü, dublaj edilmiş çizgi filmleri, raflarda unutulmuş saklı kalmış eserler, belgeler ve kardeş dillerden çevriler.

Şurahmet, “ Altmışlı yılların öldürölrn ”, *Barış*, nr. 3, Ocak 2000, s.112

O, şairdi, aydıındı, devrimci idi, altmışlı yılların öldürölren düşü idi, kendi vicdanı ve duygu seçenekler ortamı, her ne kadar sözlerin yaldızlarla süslenmesine rağmen ve tümcelerden her ne kadar sevimli vefasız dirilse düş önünde küçücük kalmaktadır. Tatlı ve kan dolu korkulu düş. Halit El-Emin yaramaz düşlerin uzman besleyicisidir.

Ümit Davala, “ Kerkük Türküleri ”, *Barış*, nr. 3, Ocak 2000, s.110

Kerkük Türküleri kitabı önemli bir bosluğı doldurmaktadır. Abdurrahman Kızılay gibi o yörenin ezgilerini aynı zamanda okuyan bir sanatçının bu çalışmanın ortaya çıkmasında payı büyüktür.

Trife İsa, “ Erbil’den Şahsiyetler..”, *Barış*, nr. 3, Ocak 2000, s.108

Bu makalede yazar, Erbil ‘den önemli şahsiyetleri anlatmıştır.örneğin, İbnu Hulkan adı Ahmet beni Muhammet beni İbrahim’dir. Hulkan erbil’de (H.608 – m.s.1211) yılında doğmuştur. Ve Ibn El musteufi Erbil’de (H.564 – m.s.1168) yılında doğmuştur.

İmzasız ,“ Tutku ve Kadınlar ”, *Barış*, nr. 3, Ocak 2000, s.104

ABD'de büyük gürültü yaratan "Tutku ve kadınlar" kitabın yayınlaması, bazı eleştirmenlerce erkeklere karşı, kadınların başlattığı bir savaşta, korkunç ve itici cinsel, duygusal problemlerin ele alınması kişisel görüşlerin yansıması olsa gerek...

İmzasız ,“ Mart ve Nevroz’lu Günler yaklaşırken ”, *Barış*, nr. 3, Ocak 2000, s.103

Kürdistan Bölge Hükümeti’nin, Kültür Bakanlığına bağlı Türkmen kültür Müdürlüğü, Nevroz günleri kutlamak için şimdiden hazırlık provalarına başladı. Hazırlıklara Türkmen sanatçı ve aydınları da katılmaktalar.

Arzu Kayıkçı, “ Kültürel Dertleşti ”, *Barış*, nr.4, Nisan 2001, s119

Yazar, Türkmen kültürüne ait olan birinci bölüm yazılı belgelerin kayıp olma korkusunun verdiği üzüntüden bahsediyor. Onun endişesi Türkmen sanatçı, şiir ve yazarların, doğum-ölüm tarihlerinin eskilerde resmi kayıtlara geçmemesidir.

Şurahmet, “ Tek boyutlu Gelişen Türkmen Kültürü ”, *Barış*, nr.4, Nisan 2001, s115

Birinci dünya savaşı neticesinde kurulmuş olan Irak devletinde yaşayan bütün etniklerin karşı karşıya kaldıkları kimlik ve kültür sorunları en ciddi sorunlardandı. Bir çağ boyu devam eden bu sorun, halen gündemde en ciddi tartışılan bir konudur. Irak toprakları üzerinde varoluş ve yaşamını sürdürmekte olan etniklerden biri Türkmenler, Irak toplumunun temel öğelerinden birini oluşturmaktadır.

İmzasız , “ Kültür Dünyasında İki Değer Daha Kaybedildi ”, *Barış*, nr.4, Nisan 2001, s114

Türkmen kültürü ve edebiyat dünyasından Adil Fuat öldü. Türkmen kültürü üzerinde titizlikle durardı. Adil Fuat, 30 yıl Birlik Sesi dergisinde baş yazarlık yapmıştı.

Muvaffak Kavurmacı, “Şamanlık ”, *Barış*, nr.5, Temmuz 2001, s113

Yazar İslam’dan önce Orta Asya Türklerinin hangi dine mensup olduğunu belirtmiştir. Şamanlık, ala ruhlarına ve doğa varlıklarına tapınmaya bir Asya kıtası dini idi. Ne zaman ortaya çıkması ile ilgili herhangi kesin bir bilgi yoktur.

Ala fazil, “ Kinden kurtulma ” , *Barış*, nr.5, Temmuz 2001, s110

Yazar, bu makalede kalbin kin ve öfkeden temizlenmesi, insanda psikolojik dengeyi sağlar, topluma faydalı olmaya sevk eder ve insanın iyilik duygusunun zirve noktaya çıkmasını sağlar.

Arzu Kayıkçı, “ Kültürel Dertleşti ” , *Barış*, nr.5, Temmuz 2001, s.97

Yazar, makalesinin ikinci bölümünde Türkmen kültürüne ait olan yazılı belgelerin kayıp olma korkusunun verdiği üzüntüden bahsediyor. Onun endişesi Türkmen Sanatçı şiir ve yazarlarının ve doğum ne ölüm tarihlerinin eskilerde resmi kayıtlara geçmemesidir.

Yüsüf Ömer, “ Türkmen Aydınların Kulağına ” , *Barış*, nr. 6, Kasım 2001, s.115

Bu makalede yazar, Türkmenlere seslenmektedir. Demek istediği şeyde şu: teknoloji ne kadar gelişirse ve dünya ne kadar iletişim bakımından küçülürse küçülsün kültürlerine ve medeniyetlerine asil bir şekilde sahip çıkmaları gerektiğini söylemektedir.

Mehmet kamil El – Hatib, “ Kocalmış Yaşlı Roman ” , (çeviri:N.Enver kayacı), *Barış*, nr. 6, Kasım 2001, s.110

Yazar, romanlarının bazılarının özetini *Barış* dergisinde yayınlamaktadır, (Acı, Sevda, Kitaplar, Geziti, Büyük sevda, Bu kim, Hatırlatır, Manyaklık) Yayınladıklarının arasından aşağıdakilerde modern arap edebiyatının örneklerindedir. Örneğin, “ACI” Geçmişlerde O, acının bir sınırlı ölçütü olduğunu sanıyordu. Bu ölçütte illaki tükenecek, şayet vücudundaki acı, bir organ acısı ise, onu bütün gücü ile bastırarak, o acıya son verme eylemini hızlandırır sanardı.

Ceman Osman , “ Müziğin Temel prensibi sestir ”, *Barış*, nr. 6, Kasım 2001, s.102

Yazar, ses sanatkarı ve canlı sesleri taklit etmeye başladı ve her çevreye göre özel ses kullandı. Günler geçtikçe o sesleri geliyordu ve sonunda müzik kıvamına getirebildi. Çünkü müziğin temel prensibi sestir.

Arzu kayacı, “ Kültürel Dertleşti ”, *Barış*, nr. 6, Kasım 2001, s.96

Yazar makale serisinin üçüncü bölümünde, Türkmen kültürüne ait olan yazılı belgelerin kayıp olma korkusunun verdiği üzüntüden bahsediyor. Onun endişesi Türkmen sanatçı, şiir ve yazarların doğum-ölüm tarihlerinin eskilerde resmi kayıtlara geçmemesidir.

Remzi Subaşı, “ Ümit Dünyası ”, *Barış*, nr. 7, Ocak 2002, s.108

Bu dünyada misafir olarak kaldığımız müddetçe kaybetmememiz gereken, hep saklamamız gereken, ruhumuzun bir köşesinde kendisine ufacıkta olsa her zaman bir yer ayırmamız gereken tek şey ümittir. İnsanoğlu kaybettiği birçok şeyi, parayı, mevkii, sağlığı ümidi kaybetmediği sürece tekrar bunları kazanabilir.

Sami Erbil, “ Konuşma Dilimizde Arx ve Su ”, *Barış*, nr. 7, Ocak 2002, s.110

Türkmen dili, bir kültür ve iletişim aracı olup, esas itibarıyla konuşmaya dayanır. Yazıyla ifade etmekte zorlandığımız, hatta başaramadığımız hususları konuşma yoluyla gerçekleştirebilmekteyiz.

Türkçan Erbil, “ Milliyetçi Hisleri Bulmak ”, *Barış*, nr. 8, Nisan 2002, s.127

Barış dergisi çıkmasından bu yana kendisinde duyduğu mutluluk ve duygusal hislerini anlatmaktadır. Ona göre *Barış* dergisinin çıktığı her sayısında, hissettiği ruhun tekrar tekrar kendi bedenini bulmasıdır.

Güngör Yurdakul ,“ Milliyetçilik ve Biz ”, *Barış*, nr. 8, Nisan 2002, s.125

Yazar, bu makalesinde milliyetçilik diye diye milleti kaybeden ve yerinde sayan bireylerin durumunu anlatmaktadır. Yazarın görüşüne göre milliyetçilik savurmak boş hayal kurup peşinden gitmek değil; milliyetçilik milli düşünce ve şuurun, verdiği inanç ve güç ile memleketin sıkıntılarına ortak olmak, bu sıkıntıları gidermek için çözüm yollarını aramak ve milleti değer diye bileceğimiz makam ve mertebeye getirebilmektedir.

Sami Erbil ,“ Şefakçılar ”, *Barış*, nr. 8, Nisan 2002, s.121

Türkmen şiirinde yenilemenin uzantısı, “Şefak” şiir, Türkmen şiirine ve doğrultularda yeni boyutlar kazandırmaya çalışmaktadı, yazar bu makalede Şefak şiirin her daim çağa göre gelişmiş fakat öznellik kazanamamıştır.

Ümit Davala, “ Gençlik ”, *Barış*, nr. 8, Nisan 2002, s.117

Yazar, bu makalede gençlik konularına büyük ilgi gösteren okurlara teşekkür etmekle beraber gençlerin toplumdaki yerini onların geleceğe dair ümit ve ışık tuttuklarını, onların sorunlarını çözmek için de bir takım çözüm yolları arayışının olması gerektiğini anlatmaktadır.

Ümit Halife, “ Mutlu Doğuş ve Üçüncü Yıl ”, *Barış*, nr. 9, Eylül 2002, s.127

Bu makalede yazar, *Barış* dergisinin üçüncü yılına girmesini, bunun verdiği sevinci, verdiği hizmetleri ve derginin önemini anlatmaktadır.

İlhan Korkmaz, “ Gençliğini Yaşamak ”, *Barış*, nr. 9, Eylül 2002, s.114

Bu makalede insanların gençliklerinde yaşadıkları duygu, düşünce ve heyecanı kısaca gençliğin hakkını verenlerin yaşamanın nasıl olduğunu anlatmıştır.

Tahsin Şeyhoğlu, “ Karanlığı Uyandıran Sesim Olsun ”, *Barış*, nr. 10, Ekim 2002, s.129

Yazar bu makalesinde, asıl korkmamız gereken karanlık bir odada ki sessizlik ve karanlılık değildir. Yazarın görüşüne göre asıl karanlık, bilgisizlik ve cehalettir. Cehaletin verdiği ürperti ve korku küçük bir çocuğun karanlıkta kaldığı zaman duyduğu korkudan daha korkunçtur.

İman Şeyhoğlu ,“ Düşünce Üzerine ”, *Barış*, nr. 10, Ekim 2002, s.128

Yazar bu makalesinde düşünmenin, zekanın gıdası olduğunu anlatmaktadır. Düşünmeyen bir kafa kurumaya terk edilmiş ağaca, işlenmeyen elmasa benzer ancak zeki insanlar hayaller kurar, hayallerini gerçekleştirmek için çalışır, çabalar toplumu zinde ve canlı tutar. Düşünmeyen bireyler demek, gelişmeyen ve ilerlemeyen toplum demektir.

İman Kerküklü, “ Halk Arama Vasıtları ”, *Barış*, nr. 10, Ekim 2002, s.124

Yazar, dünyada nasıl insanoğlu en şerefli canlı ise toplumda da en değerli ve kıymetli varlık da gençliktir. Gençlik, toplum ve cemiyet için kültür ve medeniyeti iletirmek geliştirmek için en önemlidir. Gençliğin iyi terbiye alması bu yönden çok önemlidir. Bir gençlik kesimi eğer hakkını ve hukukunu bilmezse, kafasındaki iyi şeyler bile onu kötü yollara sevk edebilir. Hakkımızın ne olduğunu bilmemiz ve takipçisi olmamız ve üstümüze düşen görevleri yerine getirmemiz gerekir.

Türkcan “ Alkol ve Toplum ”, *Barış*, nr. 10, Ekim 2002, s.122

Toplum ailelerden oluşur ve ailelerde bireylerden. Bir birey eğer iyi yetişemiyorsa bu aile yapısından kaynaklanır. Bu da zamanla toplumun çöküşüne sebep olur. Alkol ve uyuşturucu maddeler kullanan insanların topluma verdiği zararlar çöküşün zemin hazırlar.

Tahsin Ali Şaban ,“ Kerkük’te Gazetecilik Tarihi ”, *Barış*, nr. 11, Ocak 2003, s.109

Yazar bu makalede, Kerkük’te gazetecilik tarihini ve Türkmenlerin ilk gazetesinin çıkmasında Medeni Kudsi Zade’nin rolünü ve katkısını anlatmaktadır. Bu gazete hem edebi hem de zirai bir gazeteydi. Dergi Irakta yaşayan Türkmenlerin kültürünü yansıtıyordu.

Ümit Tahsin, “ Çağın Düşündürdükleri ”, *Barış*, nr. 11, Ocak 2003, s.111

Bu makalede yazar, bütün hayatını sanata, edebiyata verdiğini kendisinin ancak yazarken zevk aldığını, bu eylemi yaparken de kendisini doğa ile iç içe hissettiğini anlatmaktadır.

Mehmet Uzeyri, “ Bir Tağutun Devrilmesi ile artık Huzur ve özgürlüğü yakalayacağız ”, *Barış*, nr.12, Nisan 2003, Kapak.

Yazar bu makalede Tağut devrini ele almış, O dönemde günden güne artan zulüm ve cinayetler çemberi genişleyerek, tarihin kanlı bir dönemi yaşanmıştı. On yıllarca yaşanan kaos ve korkunç olaylar Tağut’un putlarının yıkılması ile tarihin bir kara utanç verici sayfası kapanmış ve yeni bir sayfa açılmıştır.

Mehmet H. Dakuklu, “ Konuşma Dilinde Deyimler ve Sözler ” ,(Çeviren Zeynep Haydaroğlu), *Barış*, nr.12, Nisan 2003, s.131

Bu makalede deyimın ne olduğu ele alınmıştır. Mecazlı ve kinayeli anlamlar içeren, öğüt veren, yol gösteren kısa ve özlü sözlere deyim denir. Yazarın endişesi, Türkmenlere ait olan deyimlerin bir kaynakta yazılı olarak saklanmaması ve derlenmemesi. Yazar, bazı deyimleri de açıklamalarıyla beraber örnek olarak vermiştir.

- Waxitsiz Horozu (Vakitsiz, yersiz ve boş konuşan kişiler için kullanılan bir ifadedir).

- K rk Tavuk (Ev erkeği olup, dışarıda pek gezmeyi sevmeyen erkekler için kullanılır).
- Yengi Kisse (Yeni zengin olan kişilere denir).
- Avrad Hamamı (Kalabalık ve yoğun olan yerlerde çıkan gürültülü sesler için kullanılan bir ifadedir).

Mahmut Alemdar, “ Kültür ve Dil ”, *Barış*, nr.12, Nisan 2003, s.127

Yazar bu makalede, dünyada insanı mutluluğa götüren, bireysel ve toplumsal saadete eriştiren tek şeyin bilgi ve ilim olduğunu anlatmaktadır. Bilgi de ancak insanların akıllarını iyiye doğru kullanmakla elde edileceğini anlatmaktadır.

 man şeyhoğlu, “ Fuzuli’nin Sultan Süleyman ile Görüşmesi ve Evkaf Maaşı ”, *Barış*, nr.12, Nisan 2003, s.126

Fuzuli, 910 hicri yılında doğmuş ve 975 hicri yılında vefat etmiştir. Kanuni Sultan Süleyman ise 900 hicri yılında doğmuş ve kırk sekiz yıl saltanat sürmüştür. Fuzuli, saltanat erkanının önemli insanı Mehmet  elebi’nin sayesinde Sultan Süleyman ile g r şt r lm şt r. Fuzuli Sultan Süleyman’a bir kaside yazmıştır :

şeha cennet dilerdim, hak müyesser kıldı didarın

Umarım nur-ı rahmet razı oldu şemi ruhsarım

Muradım kaba idi tof dergahın nasip oldu

 ekerdim leyl için hasrer erişti sema g ftarın

Fadıl El-ezzavi ,“ Yalnızlığındaki Kral ”, ( eviren Fatma Ali), *Barış*, nr.13, Temmuz 2003, s.135

Bu makalede, askerleri arasında kalan ve onların samimiyetinden sürekli şüphe duyduğu için yapayalnız kalmaktan korkan bir kralın hikayesi anlatılmaktadır. Işin sonunda kral yanındaki herkesi dışarı çıkartır ve asıl o zaman  zg r olduğunu hisseder.

İlhan Mansız, “ Kültürde Eski ve Yeni ”, *Barış*, nr.13, Temmuz 2003, s.132

Yazar kültür ve medeniyet arasındaki farkı anlatmaktadır. Medeniyet insanlık gaye ve çabaların sonucunda elde edilen şeylerdir. Kültür ise kendi başına gaye olan şeylerdir. Kültürdeki yenilik ve eskilik hiçbir zaman teknolojiye yenilik ve eskilik anlamına gelmez.

Murat Bayraklar, “ Gençlik ve Milliyetçilik ”, *Barış*, nr.13, Temmuz 2003, s.125

Yazar, gençliğin önemini anlatmaktadır.      gençlik bedeni ve fikir açısından bir milletin en dinamik  a ıdır. Dilini koruyan gençlik, bir milleti de korur. Sarsılmasını ve yok olmasını engeller. O yüzden genç demek millet demektir.

Türkcan, “ Okuma ”, *Barış*, nr.13, Temmuz 2003, s.119

Bu makalede okumanın önemi anlatılmaktadır. Okuma tutkuların en asilidir. Okuma, ekmeğin bedeni beslediği gibi o da öyle ruhu besler. Büyük yazarlar bile ömrünün tamamını okumaya veren insanlardır. Örneğin G te, “Okumayı öğrenmek sanatların en güçlüsüdür” der. O, “hayatımın seksen yılını bu i e verdim ama yine de okuyamadım” der.

Mehmet  aturlu, “ Açık Yüreklilik ve Zamana Bağlılık  airi ”, *Barış*, nr. 14, Ekim 2003, s.165

 smet  zcan, Türkmenlerin çok erken yaşta kaybettiği modern bir  airidir. Şairin yaratıcılığı okuyucusunun artmasına vesile olmuştu.  zcan asil bir sese ve dört dörtlük bir ki ili i sahipti. Şiirde sözcükleri açık ve pürüzsüz kullanan bir  airidi.

Hamza Beyathı, “ Konuşma Dilimizde Eski Kumaş Adları ”, *Barış*, nr. 14, Ekim 2003, s.159

Bu makalede yazar günlük konuşmalarda adı geçen eski kumaşların adını yazmaktadır. Örneğin, Melest Taxımı Tamam – Kıvanuz – Hac Tarxan – Tekke – Neftli Ateşi- Yedi Levin Camadanı ve Çeneger...

Turkcan, “ Bilgisayarların ”, *Barış*, nr. 14, Ekim 2003, s.156

Yazar, bilgisayarın olağanüstü özelliklerinden ve depolama aracı olduğundan bahsetmiştir. Bilgisayarların şimdiki ve gelecekte kuşaklar için ne kadar önem arz ettiğini belirtmiştir.

Nedim Erbil, “ Halk Edebiyatı ”, *Barış*, nr. 15, Ocak 2004, s.159

Yazar halk edebiyatını şöyle tanımlamıştır: Halk edebiyatı, halk kültürü, halk şiiri ve folklor edebi bir servettir. Halkın içinde yaşar. Onun, halkın yaşadığı sosyal ve kültürel hayattan ayrılma imkanı yoktur. Türkmen halk edebiyatında da en çok mani ve hoyratlar çağlar boyu ölümsüzleşmiştir.

Media Aziz, “ Sevgi İnsanı Nasıl Olur ”, *Barış*, nr. 15, Ocak 2004, s.157

Yazar, sevginin olmadığı bir dünyada, sevginin, samimiyetin, merhametin yerini savaş, kan ve kargaşaya bırakacağını vurgulamaktadır. Bütün insanlığın bu durumdan kötü etkileneceği gibi, aslında bu durumdan en çok zarar gören çocuklar olacaktır. Bir çocuk sevgi ile büyütülmezse, bütün insanlık namına bu büyük bir dehşet olaydır.

Kadim Erbil, “ Eski Türk Yazı Dili ”, *Barış*, nr. 15, Ocak 2004, s.153

Yazar, Türklerin en eski çağlarda kullandıkları yazı dillerini anlatmaktadır. Türkler en eski tarihte Kültigin ve Bilge Kağan yazı dilini kullanırlardı. Çok ileriki dönemlerde Kaşgarlı Mahmut'un anlattığı gibi Öz Türkçe ve Hakaniye Türkçesi kullanılmıştır.

Türkcan Erbil, “ Blok Flüt ”, *Barış*, nr. 15, Ocak 2004, s.152

Yazar bu makalesinde, çalgı aletlerinden blok flütü anlatmaktadır.

Meha Kerküklü, “ Türkmen Kahtımından ”, *Barış*, nr. 15, Ocak 2004, s.144

Yazar bu makalede Türkmenlerin kalıplaşan bilmecelerini anlatmaktadır. Örneğin, “Kaş ile gözden yakın”, söylenen sözden yakın bilmecesi ecel için kullanılan bir bilmecedir. Ya da “Gökten bir elma düştü, on iki parçaya ayrıldı, on birini yediler, birine hayır dediler” bilmecesi ramazan için kullanılan bir bilmecedir. Veya “Ölüm nedir ki ona çare bulunmaz” bilmecesi ölüm için kullanılan bir bilmecedir.

Türkcan Erbil, “ Dünyada Kitaptan Güzel Ne Var Ki? ”, *Barış*, nr. 16, Nisan 2004, s.175

Yazar, kitap okumak kadar güzel bir şey olmadığını, kitabın insanlara bilgi, ilim vermek dışında insanlara dost kazandırdığını, kitap okumanın insan kültürünü, dünyaya olan bakış açısını ne kadar çok geliştirdiğini anlatmaktadır.

Esin Türkmen kızı,“ Şiir ”, *Barış*, nr. 16, Nisan 2004, s.168

Yazar, şiirin yüksek dozlu bir sanat olarak akıl ve duygu arasında yerleştiğini, yetenekli şairlerin de nutuk ettiğini anlatmaktadır.

İpek İmirzalıoğlu,“ Çağdaş Türkmen Şairleri ”, *Barış*, nr. 16, Nisan 2004, s.165

Bu makalede yazar; Türkmen şairi Ali Saib’in hayatını ve birkaç şiirini yazmıştır. Ali Saib, 1917 yılında Kerkük’te doğmuştur. Günlerini edebi, sosyal, ahlaki eserler okumakla geçirmiştir. Yazarın birkaç şiiri de örnek olarak verilmiştir.

Cengiz Ahmet, “ Evlilikte Samimiyet ”, *Barış*, nr. 16, Nisan 2004, s.153

Yazar bu makalede, inandıkları şeyler içinde yaşayan insanların yiğit insanlar olduğunu ve insanların samimi olması şartıyla bütün sorunlarını evlilikle aşılabileceğini anlatmaktadır.

Nurhan Erbil, “ Müziğin Tanımı ”, *Barış*, nr. 16, Nisan 2004, s.150

Bu zamana kadar müzik ile ilgili birçok tanım yapılmıştır. Müzik eğitimcisi Muammer Su’nun tanımı şöyledir: “Müzik yapıtının temel ögesi ses ve ritimdir. Amacı, anlatım ve niteliğinde sanatsal bir içerik vardır” der.

Mehmet Şaturlu, “ Bir Hikaye – Bir Şiir ”, *Barış*, nr. 17, Temmuz 2004, s.183

Bu makalede yazar, bir hikaye bir de şiir anlatmaktadır. Hikayenin adı [Göç] Şiirin adı da [O Bahçeler]’dir.

Seyit Şeyma Hewleri, “ Türkmen Ses Sanatkarlarından İsmail Terzi ”, *Barış*, nr. 18, Ekim 2004, s.182

Asıl adı İsmail İbrahim Gafur’dur. Terzilikle uğraştığı için İsmail Terzi denilirdi. Terzilik yaptığı sırada dükkana gelen ses sanatçılarından ilham alarak şarkı söylemeye başlar. İlk olarak 1976 yılında Bağdat’ın El-mustansariye Üniversitesi’nde sahne alır. 1982 yılında evlenir. 13 yıl evli kalır fakat çocuğu olmaz. Daha sonra iki çocuğa sahip olur.

Erdem Hüsam, “ Nesrin Erbil ve Geleceğim ”, *Barış*, nr. 18, Ekim 2004, s.181

Nesrin Erbilli’nin “Deniz Rüyası” adlı eseri şüphesiz çağdaş Türkmen şiirinin dönüm noktasıdır. O, bu eseriyle Serbest Şiiri dünyaya tanıtmıştır. O, ölümsüz bir şairdi. Onun şiirlerini okuyan, yeniden okumak isterdi. “Geleceğim” Nesrin Erbilli’nin bir diğer önemli eseridir.

Media Aziz,“ Biyoçeşitlilik Tehlikede ”, *Barış*, nr. 18, Ekim 2004, s.179

Yazar bu makalede, Biyoçeşitliliğin tüm dünyada tehlikede olduğunu, kurbağalar, sernenderler ve akraba türleri gibi hayvan türlerinin her geçen gün daha da azaldığına dikkat çekiyor. Endonezya’da son yirmi yılda bölgeye özgün pirincin 1500 türü yok oldu. Bugün üretilen pirincin dörtte üçü yalnızca tek bir türden üretiliyor...

Muhammed Aziz,“ Gen Rehberi ”, *Barış*, nr. 18, Ekim 2004, s.177

Gen, basit bir organizmadaki DNA’nın tümü olarak tanımlanabilir. Yazar bu makalede genel olarak insan genomu hakkında ve hastalıklı genler ile ilgili bilgi vermeye çalışmıştır.

İpek İmirzaloğlu, “ Osman Mazlum ”, *Barış*, nr. 18, Ekim 2004, s.173

Şair Osman Mazlum 1922 yılında Kerkük’te doğmuştur. Birçok hoyrat ve kısa şiirler yazmıştır. Şiirlerinde sürekli üzüntü ve kader temasını işlediği için ona “Mazlum” lakabını takmışlardır. Şiirlerini aruz ve hece ölçülerinde yazardı. Şairin önemli şiirleri “Gazel, Gazel Desinler, Ders Müteâşir, Taliim, Çile Bülbul”

Erdem Hüsam, “ Ozan ”, *Barış*, nr. 19, Aralık 2004, s.185

Yazar bu makalede, ozanlar hakkında bilgi vermiştir. Ozanlar daha çok şair veya halk şairleri anlamlarına gelir. Bu sözcük oğuzların halk şairlerine verdikleri isimdir. Onların çaldıkları çalgı aletinin adı Kopuz’dur.

Murat Erbilli ,“ Erbil Şehrinin Uygarlığı ”, *Barış*, nr. 19, Aralık 2004, s.174

Erbil şehri, Musul’un güneydoğusunda bulunur. Şimdiki adı Erbil’dir. Asurların metinlerine göre Erbil ismi dört taSıyı ifade etmektedir. Bu şehir çeşitli tarihi dönemler yaşamıştır. Bunlardan; Sümerler, Asurlar, Eski Asurlar, El-Farsi, El Sasani, El- Safavi dönemleridir. Erbil şehrinde büyük bilgin şahıslar, şairler ve

şahsiyetler çıkmıştır. Örneğin, İbni Hılcan, İbni Sina, El Hacari... Erbil'in en önemli ve tarihi noktaları Erbil Kalesi, El Muzafferiyeye Yatırı, Kalınç Ağa Tepesi...

Cemal Osman, “ Geleneksel Türk Sanat Müziği ”, *Barış*, nr. 19, Aralık 2004, s.172

Geleneksel Türk Sanat Müziği makamsal müziktir. Yazar makamsal notları yayıldı.

Midia Aziz, “ Çiçeklerin Ömrü ”, *Barış*, nr. 19, Aralık 2004, s.167

Yazar bu makalede, çeşitli çiçeklerin, bitkilerin özelliklerini ve ne kadar dayanabileceklerini, ne kadar yaşayabileceklerini anlatmaktadır. Kısacası çiçeklerin ömrü ile ilgili bilgi vermiştir.

Muhammed Aziz, “ Felaketlerin Öğrettikleri ”, *Barış*, nr. 19, Aralık 2004, s.165

Yazar bu makalede evrende oluşan felaketleri kısaca anlatmaktadır. Örneğin doğal afetler, savaşlar, kazalardan sonra meydana gelen olayları ve bu olaylardan ders alışları anlatmaktadır.

Erdem Hüsam, “ Bayram Özleyişi ”, *Barış*, nr. 20, Şubat 2005, s.191

Yazar, bayram günlerinde güzel ve yeni elbiseler giyilmesi, şenlikler yapılması ve sevinç gösterilmesi bayramın ne kadar mutluluk taşıdığının en güzel ifadesidir. Kısaca yazar, bayram kavramının tanımını ve bayram sevinçlerini anlatmaktadır.

Muhammed İmirzalı, “ Garibin Ölümü ”, *Barış*, nr. 20, Şubat 2005, s.189

Yazar bu makalede, Deli Bozuk adlı kahramanın hikayesi anlatmaktadır. Deli Bozuk sadece adıydı oysa o çok uysal, iyi yürekli, temiz kalpli bir insandı.

Sidre Erbilli, “ Haydar Abdurrahman”, *Barış*, nr. 20, Şubat 2005, s.186

Bu makalede Türkmen ses sanatçılarından olan Haydar Abdurrahman'ın hayatı anlatılmaktadır.

Midia Aziz,“ Günümüz Gençliğinin Temel Problemleri ve Çözüm Yolları ”, *Barış*, nr. 20, Şubat 2005, s.185

Yazar, bu makalede günümüzde gençlerimizin temel sorunlarını, bu sorunlara sebep olan temel etmenleri ve bu sorunları çözmek için çözüm yollarından bahsetmektedir.

Nurhan Ali, “ Kültür ve Medeniyet ”, *Barış*, nr. 20, Şubat 2005, s.178

Yazar bu makalede kültür terimini tanıtmaktadır. Kültür, bir milletin gelenek, görenek, hayat felsefesi ve dünya görüşünü kapsayan bir kavramdır.

İpek İmirzaloğlu, “ Hasan Görem ”, *Barış*, nr. 20, Şubat 2005, Türkçe D. s.175

Hasan Görem, Türkmen çağdaş şairlerindendir. 1924 yılında Tuzun Çakla mahallesinde doğmuştur. Şiir yazma tutkunluğu 15-16 yaşlarında başlasa da 1959 yılında ilk olarak “Tembellik” şiirini Afak gazetesinde yayınlamıştır. 5 dile yakın dil biliyordu. Şiirlerinin konuları öğüt veren konulardı. Aşkın en güzelinin, topluma olan aşk olduğunu kanaatindeydi.

Ayhan Erbilli, “ Niçin Yaşıyoruz ”, *Barış*, nr. 20, Şubat 2005, s.173

Yazar bu makalede, neden ve nasıl yaşadığımıza dair bilgi vermektedir. Kimisi kapalı olarak yaşar ve topluma açılmaz, kimisi herkes ile can yoldaş olur. İşte onlar gerçek yaşamının hakkını veren insanlardır.

Mahmut Aziz, “ Başarı Sevgi İle Gelir ”, *Bariş*, nr. 20, Şubat 2005, s.171

Yazar bu makalede, çocukların büyüme aşamalarında büyüklerin, velilerin hatta öğretmenlerin bile sadece sevgi ile sağlıklı bir çocuk yetiştirebileceklerini anlatarak, başarıyı sadece sevgi ile elde edildiğini anlatmaktadır.

Şirin Kemal Ahmet “ Renkler ”, *Bariş*, nr. 21, Nisan 2005, s.156

Bu makalede kısa olarak Modern Kürt şairlerinden Şirin Kemal’in hayatına değinen yazar, Şirin Kemal’in Süleymaniye doğumlu olduğunu ve başarılı bir Kürt şairi olduğunu bizlere anlatmaktadır. Şirin Kemal’in basılmış eserleri şunlardır; “Karanlık Bastırmadan Önce (öykü), Kar Hikayeleri (öykü), Düş Kenarlarından (Şiir), Adamın Gölgesi (Arapça’dan Piyes)”...

Erdem Hüsam,“ Nevruz Hakkında İlginç Söylentiler ”, *Bariş*, nr. 21, Nisan 2005, s.145

Yeni gün anlamına gelen “Nevruz”, dostluk, kardeşlik, iyilik ve mutluluk bayramıdır. Yazar bu makalede bu bayram günü hakkında söylenen ilginç söylentileri bize anlatmaktadır.

Ayhan Ali,“ Hoyrat Tarzının Müsiki kavramı ”, *Bariş*, nr. 22, Haziran 2005, s.186

Yazar bu makalede, Irak Türkmenlerinin bildiği hoyrat tarzı usulleri (makam) arasında yer almadığını söylemiştik. Güzel müsiki adlı kitabın muallifi Hasan Tahsin, çeşitli makamları tanıtırken Uşak makamına benzeyen ve hoyrat veya huri adıyla bilinen bir makamdan da söz etmektedir.

Mehmet Kadir,“ Irak’ta Türkmen Edebiyatı ”, *Barış*, nr. 22, Haziran 2005, s.183

Yazar bu makalede, genel olarak Irak’ta yaşayan Türkmenlerin edebiyatını, edebiyatın içindeki türleri, okurlarla paylaşmak için ve onları bu konuda bilgilendirmek için yazmıştır. Bunları hoyrat örnekleri ile desteklemiştir.

Erdem Hüsam,“ Divan Edebiyatı ”, *Barış*, nr. 22, Haziran 2005, s.177

Divan edebiyatının bir diğer adı da Yüksek Zümre Edebiyatı’dır. Yazar bu makalede, genel olarak divan edebiyatını divan şiirindeki vezin şekillerini, divan şiirindeki şekilleri ve divan edebiyatının türlerini anlatmaktadır.

Muhsin Hasan,“ Yakın Maziden Büyük Erbil Pazarı ” , *Barış*, nr. 23, Ağustos 2005, s.160

Yazar bu makalede, Sultan Muzaffer döneminde yani milattan sonra 1190 Yakut El Hemev’nin ziyareti sırasında kalede bulunan camide namaz kılarak Erbil pazarının ne kadar eski bir tarihte yapıldığını kanıtlamıştır.

İpek Tahsin Ali, “ Günümüzde Kitap ve Dergi ” , *Barış*, nr. 23, Ağustos 2005, s.164

Yazar, bu makalede kitap okuma alışkanlığının azalması, kitap okuma sevgisini insanlara nasıl aşılacağını ve kitap okumanın önemini anlatmaktadır.

Şükür İsa,“ Türkmen Sanatçıları ” , *Barış*, nr. 23, Ağustos 2005, s.163

Yazar, gelişen teknolojinin rağmen televizyon kanallarında Türkmen sanatçı eksikliğinin verdiği üzüntüyü anlatmaktadır.

T.Şeyhoğlu, “ Keşkeli Yaşamak ” , *Barış*, nr. 25, Aralık 2005, s.157

Yazar, keşkelerle yaşayıp sürekli kendi haline isyan edip başkalarına imrenerek ya da başkalarını kıskanarak geçen hayatın gerçekçi ızdırabını anlatmaktadır.

Mahmut İmirzalı, “ Edebiyat ve Şiir Dünyasından Seçilen çiçekler ”, *Barış*, nr. 25, Aralık 2005, s.153

Yazar bu makalede birçok ünlü şairden örnek bazı şiirlerini ele almıştır. Örneğin Ali Osman Güzel’in “Hasret Şiiri” ya da Mustafa Gökgöz’ün “Özleyiş Şiiri”...

Muhamet İmirzalı, “ Edebiyat ve Şiir Dünyasından Seçilen Çiçekler ” , *Barış*, nr. 26, Ocak 2006, s.162

Bu makalede yazar, klasik ve yeni şairlerden 5 şairin şiirlerinin ele almıştır. Yazar, şairlerin en güzel şiirlerini seçmektedir. Bunlardan; “Fuzuli, Esad Naip, Nesrin Erbil, ve Adnan Kasapoğlu” şairleridir.

Ümit Tahsin Şeyhoğlu, “ Bir Buket Çiçek ” , *Barış*, nr. 26, Ocak 2006, s.159

Yazar, hayat ve yaşamayı anlatmaktadır. Yaşamak kimine göre bir iç geçiş kadar kısa hasret, kimine göre de bir çiçeği koklamak kadar mutlu bir duygu, kimine göre bir göz yumup açmış gibi geçen bir kısa zaman.

Media Aziz, “ Çocuk gelişiminde oyunun önemi ” , *Barış*, nr. 27, Mart 2006, s.161

Yazar, bu araştırmada çocukların hayatında oyunun önemini anlatmaktadır. Çocukların gelişmesinde oyun oldukça önemli bir unsurdur. Yazar, anne ve babaların çocuklarının hayatında öneminden de bahsetmektedir. Aynı zamanda oyun özelliklerini incelemiş, oyun tavsiyelerinde bulunmuş.

Armağan Kasap, “ Rubai ve İki Şair ”, *Barış*, nr. 28, Mayıs 2006, s. 158

Makalede Rubai’yi anlatmaktadır. Ondan sonra Rubai’yin ne olduğunu ve nasıl yazıldığını anlatmaktadır. Daha sonra Türk Edebiyatında Yahya Kemal’in Rubai tarzını severek tıpkı gazel gibi, Rubaiye’de yeni bir ruh kazandırmak istiyordu. Makalede ayrıca Büyük Hayyam’ı ve onun rubailerini anlatmaktadır ve Yahya Kemal’in Hayyam’ın Rubailer’inden ne kadar etkilendiğini anlatmaktadır.

Mehmet İlhanlı, “ Türkmen Eğitime Destek İçin Birkaç Söz ”, *Barış*, nr.30, Eylül 2006, s.159

Yazar, bölgesel hükümet sınırları içerisinde açılan ilk Türkmen okulunu anlatmaktadır. Daha sonra makalede sırayla diğer açılan Türkmen okullarından da bahsetmektedir.

Remzi A. Muhemmed, “Atasözlerinin faydası Nedir? ”, *Barış*, nr.30, Eylül 2006, s.137

Yazar, atasözünün tanımını vererek, sonra atasözünün ne olduğunu anlatmaktadır. Türk toplumunda diğer toplumları gibi dedelerinden kalan hâlâ yaşıyan çok değerli ve faydalı sözlerin olduğunu anlatmaktadır. Sonra atasözlerin hayatımızdaki katkılarından bahsetmektedir.

Mehmet İlhanlı, “ Türkmen Kültürü ” ,*Barış*, nr.31, Kasım 2006, s.159

Yazar, Türkmen kültürünü geniş bir şekilde anlatmaktadır. Yazar, Türkmenlerin 1991 halk ayaklanmasından sonra Erbil’de Türkmenlerin milli menfaatlerini sağlamak için parti ve dernek kurduklarını anlatmaktadır. Yazıda Kültür Bakanlığı’na bağlı Türkmen Kültür Müdürlüğü’nün kültür faaliyetlerinin öneminden bahsetmektedir.

Muna Nebi, Kahveci, “ Kadının Gelişimindeki Rolü ” ,*Barış*, nr.31, Kasım 2006, s.157

Yazar, toplumda kadına verilen değerden ve kadının toplum içerisindeki rolünden bahsetmektedir. Yazara göre kadın, daha fazla kendini geliştirmek zorundadır ve toplum içerisinde önemli makamlarda roller üstlenmelerini belirtmektedir.

Armağan Kasap, “ Koşma ”, *Barış*, nr.31, Kasım 2006, s.150

Yazar, Türk Halk Edebiyatından koşma şiirini anlatmaktadır. Koşma, halk edebiyatı nazım biçimleri içinde en çok işlenen ve en çok sevilen türdür. Koşma, Türk halk şiirinin saz eşliğiyle okunan aşk hasret ve doğa güzellikleri konularını işleyen asıl ve yaygın nazım şeklidir.

Gülçin Erbilli, “ Beyin Denilen Müthiş ” ,*Barış*, nr.31, Kasım 2006, s.143

Bu makalede yazar, insan aklının ve bilgisayar benzetmesinden bahsediyor. “Zaten bilgisayarlar da biz beynimizin basit bir taklidi değil mi?, yazar özellikle de son 12 yılda yoğun bir şekilde insanın kişisel mükemmelliğe ulaşma yolunda kullanabileceği yol ve yöntemleri araştırıyor.

Geylan. N. Altıparmak, “ *Barış*”, ” *Barış*, nr. 32, Ocak 2007, s. 134

Yazar *Barış* kelimesinin anlamını açıklamış, hayatta kendisini seven ve kendisine güvenen insan hep *Barış*sever olanlardır. Bunlar her zaman *Barış*ın önde gelenleridir. *Barış* kelimesinin sembolü ise beyaz güvercinlerdir.

DEĞERLENDİRME:

Diğer tüm gazete ve dergiler gibi, *Bariş* dergisi de makaleyi omurgası gibi saymış ve çok önem vermiştir. Makale yazımında karışıklık meydana gelmiştir. Bu karışıklık, edebiyatçı, kültürlü ve bilgili kişiler arasında oluşmuştur. Yani kültürlü kişiler, edebiyatçı kişileri bir kenara bırakarak zaman zaman Kültüre dayalı makale yazmışlar, *Bariş* Dergisinde birçok makale yazısı yayımlanmıştır. İçeriğini 105 çeşitli Makaleler oluşturmaktadır.

Dergide yayımlanan bu yazılarda Türkmen kültüründen, dilin öneminden, çocuk gelişimi gibi konular işlenmiştir. Söz konusu konular ayrıntılı bir şekilde ele alınarak, okuyucuyu tatmin edecek bir şekilde vermeye çalışılmıştır.

Dergide dönemin siyasî olayları hakkında da değerlendirmeler yapılmıştır. İktidar çekişmeleri, eski rejim ile kıyaslamalar, Türkmen varlığının hala tartışılıyor durumda olması gibi siyasi konulara değinilmiştir. Dergi 7 yıllık yayın hayatında Türkmen kültürüne ve sanatına katkıları büyük olmuştur bundan dolayıdır ki geniş bir okuyucu kitlesine sahip olmuştur. Dergi Kürdistan bölgesel yönetimine tarafsız bir şekilde yaklaşmıştır. Yayın hayatı boyunca bağımsızlığından ödün vermemiştir.

Dergide yayımlanan makalelerin içerisinde yer alan eserlerin içerik olarak değerlendirilmesi yazıları da mevcuttur. Yer alan eserlerin konu içeriği, dil bakımından ele alındığı görülmektedir. Bu eserlerin Türkmen edebiyatı için ne kadar önem arz ettiğini de belirlenmektedir.

Dergide yayımlanan inceleme yazıları ile dönemin edebiyat ve sanat ortamına katkı sağlandığı söylenebilir. Söz konusu yazılarda daha çok Türkmen edebiyatına dair içinde bulunduğu durum ve gelişimi gibi konular irdelenmiştir.

Genel olarak dergide yayımlanan makale türüne ait yazıların, derginin çıktığı yıllardaki Türkmenlerin kültür hayatına katkı sağladığı gibi bugün de sağlamaktadır.

C.3.3. Tiyatro

Tahsin Şeyhoğlu, “ Tiyatro Kurulum Tarihi ”, *Barış*, nr. 1, 2000, s.11

Yazar, çağdaş sanatçıları, Kerkük’te Türkmen tiyatrosunun kurulmasını ve Türkmen tiyatrosunun tarihini anlatmıştır. Türkmen tarihi ilk olarak 1916 yıllarında Baba Gürgürün ateş şehrin de yani Kerkük’te oynandığını anlatmaktadır. Daha sonra 90’lı yıllarda bu durum daha da gelişmiş olup Akıncı Arif Abdulkerim , Vehide Fi Sebil Taç tiyatroları oynanmıştır.

Ali Erbilli, “ Berlin de Tiyatro Pedagojisi ” , *Barış*, nr.4, Nisan 2001, s121

Yazar Berlin de 1987 yılından itibaren profesör Dr.Hans Wolfgang Niskln elinden tiyatro pedagojisinin bir disiplin olarak öğretime soktuğunu, buna katılanların içinde yaş ortalamasının önemli olmadığını anlatmaktadır.

Kasım Kadir, “ Çocuk yılı ve devlet ödülü ” , *Barış*, nr.5, Temmuz 2001, s105

Yazar genel olarak bu tiyatro makalesinde çocuk hayatını eleştiriyor. Bu alanda yetenekli ve zeki çocukların olduğunu fakat bunun yeterince değerlendirilmediğini aktarmaktadır.

Ali Abdalbaki, “ Okul Tiyatrosu ” , *Barış*, nr.5, Temmuz 2001, s104

Bu tiyatronun birinci bölümünde çocuklara, anne, baba ve büyüklerinin sözünden çıkmama yönünde birçok öğüt verilmiştir. Çocuklara hayvan elbisesi giydirmişler, her biri anneleri için bir şarkı söyler. Bu şekilde annelerini çok mutlu ederler.

Yurtsever Miroğlu, “ Tiyatro ve günümüze Gençliği ”, *Barış*, nr. 6, Kasım 2001, s.99

Yazar genel olarak burada Türkmen tiyatrosunu eleştirir. Türkmenlerde bu alanda çalışmak için bilgili ve güçlü kişilerin bulunduğu fakat bir şekilde bu işe girip Türkmen tiyatrosunu hakkını vererek yaşatmadıklarını eleştirmiştir.

Ali Abdalbaki, “ Okul Tiyatrosu ”, *Barış*, nr. 6, Kasım 2001, s.97

Bu tiyatro ikinci bölümü, metninde çocuklara, anne, baba ve büyüklerinin sözünden çıkmama yönünde birçok öğüt verilmiştir. O çocukların heyvanlar elbiseyi girmişler, her biri metinde bir şarkı ezberler ve anneleri için söylerler. Şarkıyı okuyan çocuklar da bununla annelerini çok sevindirirler.

Ümit Davala, “ Gençlik ve Tiyatro ”, *Barış*, nr. 7, Ocak 2002, s.102

Yazar, bu tiyatro makalesinde tiyatronun bıraktığı izlenim ve etkileri anlatmaktadır. Tiyatronun özdenliğinde kaybolmak, hayallerin de tiyatro perdesi gibi kapanması ve kendimizi o alkış seslerine bırakıp en güzel duyguyu hissederken daha sonra bütün o güzelim gürültünün yerini sesizliğe bırakması farklı farklı renkleri perdenin kapanışından sonra yerini siyah rengine bırakması, bütün bu oluşan olaylar gençlere benzetilmiştir.

Yurtseven Miroğlu,“ Güzel Sanat Dünyası ve Tiyatro ”, *Barış*, nr. 7, Ocak 2002, s.101

Yazar, tiyatronun önemini vurgulamaktadır. Nasıl ki Müzik nota ile resim ressamlık ve heykeltıraşlık mimarlık ile oluyorsa tiyatrodaki sahne ve insanlarla olur.

Tahsin Şeyhoğlu, “ 27 Mart Dünya Tiyatro Günü, Tiyatronun Anlamı ”, *Barış*, nr. 8, Nisan 2002, s.115

Yazar başlangıçta insanların dertlerine, sıkıntılarına, sevinçlerine, mutluluklarına ortak olmanın; bunları paylaşmak için de sanat dallarının özellikle

tiyatronun kestirme yol olduğu söylemektedir. Daha sonra 27 Mart dünya tiyatrosu günü münasebetiyle tüm Türkmen ve dünya tiyatro sanatçlarına saygı ve tebriklerini sunmaktadır.

Mahmut Alemdar, “ Tiyatronun Değeri ve Seyirciler ”, *Barış*, nr. 16, Nisan 2004, s.167

Yazar, insanı insan yapanın (Eğitim) olduğunu, eğitime önem verildiği müddetçe insanların kötülüklerden arınacağını, böylece tiyatronun da bir eğitim dalı olduğu için çok önem verilmesi gerektiğini söylemektedir.

Ümit Tahsin Şehoğlu, “ Çocuk Tiyatro- İlişkisi ”, *Barış*, nr. 17, Temmuz 2004, s.172

Tiyatro Çocuklar için hayal yönünden belli bir doyum sağlama ve bir dinleme tutkusudur. Bir yaşantı ile özdeşlemenin çocuk açısından en kolay yoludur. Çocuğun tiyatro ile bağı hayal kurma yeteneğinin kazanması ile başlamaktadır.

Ümit Tahsin Şehoğlu, “ Çocuk Tiyatro- İlişkisi ”, *Barış*, nr. 18, Ekim 2004, s.169

Tiyatro Çocuklar için hayal yönünden belli bir doyum sağlama ve bir dinleme tutkusudur. Bir yaşantı ile özdeşlemenin çocuk açısından en kolay yoludur. Çocuğun tiyatro ile bağı hayal kurma yeteneğinin kazanması ile başlamaktadır.

Ümit Tahsin Şehoğlu, “ Çocuk Tiyatro- İlişkisi ”, *Barış*, nr. 19, Aralık 2004, s.170

Tiyatro Çocuklar için hayal yönünden belli bir doyum sağlama ve bir dinleme tutkusudur. Bir yaşantı ile özdeşlemenin çocuk açısından en kolay yoludur. Çocuğun tiyatro ile bağı hayal kurma yeteneğinin kazanması ile başlamaktadır.

Ümit Tahsin Şeyhoğlu, “ Çocuk Tiyatrosu’nun Toplumsal Değeri ”, *Barış*, nr. 21, Nisan 2005, s.149

Yazar, bu tiyatro makalesinde çocuk yaratıcılığının, sanat ve kültür yönünü en önemlisi dünyaya görüşlerini etkileyecek olan çocuk tiyatrosunun toplumsal değerleri hakkında bir yazı paylaşmaktadır.

Ümit Tahsin Şehoğlu, “ Çocuk Tiyatrosunu Tarihçesi ”, *Barış*, nr. 22, Haziran 2005, s.171

Yazar, makalede çocuklar tiyatrosunu tarihçesini kavramak için, tiyatro tarihini incelenmesi gerektiğini, çocukların sahip olduğu özelliklerin araştırılması ve ortaya koyulması gerektiğinden bahsetmektedir.

Ümit Tahsin Şeyhoğlu, “ Yönetim – Oyun Seçimi ve Oyuncu Kaynakları ” , *Barış*, nr. 24, Ekim 2005, s.172

Yazar, bu tiyatro makalesinde çocuk tiyatrosu için herhangi bir çaba harcanmadığını ve bunun tek sebebinin de tiyatronun belediye yönetiminde olmasından kaynaklanmakta olduğunu söylemektedir. Yönetmenliğin aslında yedi ana bölümünü anlatmıştır. [Teşkilat – İdari – Sanat ve Teknik İşler – Sanatçılar – Tazminat ve Yardım – Disiplin Cezaları – Çeşitli Hükümler]

Tahsin Şaban, “ Büyük Sevda Tiyatrosu ”, *Barış*, nr. 28, Mayıs 2006, s. 171

Tiyatro bir aileyi anlatmaktadır. Oyunda bir amca, çocuklara anne, babalarının ne kadar sevdiklerini ve ne için onları sevdiklerini sorar. Çocuklarda hepsi bir arada anne ve babalarını gönülden sevdiklerini anlatırlar. Sonra amca çocuklarla vedalaşır yola çıkar.

Tahsin Saban, “ İki Kız Kardeş ”, *Barış*, nr. 29, Temmuz 2006, s.161

Tiyatro, iki kız arkadaşı anlatmaktadır. Kızlardan birinin adı Sabriye ve Sabriye'nin babası yoktu, diğer kızın ismi de Selva idi. Bir gün okulda öğretmenleri onlardan resim defteri ve renkli kalem istemiş, bundan dolayı Sabriye epey üzölmüş. Selva onu teselli etmiş, sonra gidip babasına durumu anlatmış, Sabriye'nin yetim bir kız olduğunu, defter ve renkli kalem alamayacağını söylemiş. Bunu duyan baba Sabriye'nin resim dersi için alması gerekenleri alarak ona yardım etmiştir.

DEĞERLENDİRME:

Barış dergisinde yayımlanan tiyatro oyunlarının çoğu yerli yazarların imzasını taşıyor. Yerli yazarlara ait oyunlar; Tahsin Şeyhoğlu, Ali Erbilli, Kasım Kadir, Ali Abdölbaki, Yurtsever Miroğlu, Ümit Davala, Mahmut Alemdar ve Tahsin Şaban imzasını taşımaktadır. Oyunlarda, toplumsal konular işlenmeye çalışılmıştır. Oyunlardaki konunun ve anlatımın işlenmesinde döneminin özelliklerinin etkili olduğu söylenebilir. Bu nedenle toplumsal konular değerlendirilirken günün koşullarındaki toplumun yapısı göz önüne alınmış ve buna göre davranılmaya çalışılmıştır. Çocuk konuların işlendiği oyunlarda ise anne çocuk sevgisi ve ilişkileri ele alınmıştır.

Genel olarak dergide yayımlanan oyunlar ile Türkmen tiyatrosunun gelişimi sağlanmaya çalışılmıştır.

C.3.4.Öykü

Ümit Davala, “ Mutluluğun Anahtarı ” , *Barış*, nr.5, Temmuz 2001, s107

Bu hikayede yazar evren var olduğunu ve insanoğlu evrene geldiği itibaren hayat yoluna çıkan zorlukları, mutsuzlukları ve imkansızlıkları fakat bunlara rağmen yaşamak için bir sebebinin olduğunu ve insanoğlunun bütün zorluklarının üstesinden gelebilme kabiliyetine sahip olduğu anlatılmıştır.

Remzi subaşı, “ Mabut Vermeden Neylesin Mahmut ”, *Barış*, nr.6, Kasım 2001, s.108

Bu hikayede insan ne kadar uğraşırsa uğraşsın rızkının sadece Allahtan geldiğini ve hiç kimsenin rızkı artırma ya da kısma yetkisine sahip olmadığını, bunların sadece Allahtan geldiği anlatılmıştır.

Türkcan, “ Gül Kızla Bülbül Dede ”, *Barış*, nr.9, Eylül 2002, s.121

Bu hikayede çocuğu olmayan bir karı kocanın hikayesi anlatılmaktadır. Hikaye'nin sonunda şükrettikleri, sabrettikleri ve bolca dua ettikleri için Allah onlara bir kız bir de erkek çocuğu vermiş.

Ali abdulbaki, “ Pratik Usuller ”, *Barış*, nr.11, Ocak 2003, s.100

Yazar, Bu öyküde pratik üslubu önemlidir. Örneğin, yaşlı kadın rolüne çıkacak kızlar için: Önce yaşlarına göre bir ten boyası seçmelerini yani kendi tabii renklerini değiştirmelidirler. Sonra kaşlarını kapatmalı, ya da kaş üstüne beyaz boya ile yeni kaş yapmalıdır. Yüzlerine yaşlılık çizgileri çizmeli, saçları kırıştırmalıdır. Gerekirse bir de gözlük takmalıdır.

Ahmet M. İsmail, “ Çağdaş Kürt edebiyatından –Bekleyiş ”, *Barış*, nr.13, Temmuz 2003, s.131

Yazar, çağdaş Kürt edebiyatından bir öyküyü ele aldı. Bu hikaye iki arkadaşın birlikte trenle Sofya’ya gitmelerini ve tren istasyonunda gözlemlerini ele alıyor. “İstasyon çok kalabalıktı insanlar gidip gelirken karıncalar gibi dalgalanıyorlardı.”

Kaleli Kız, “Selma Abla’dan Bir Şiir Bir Masal ”, *Barış*, nr.14, Ekim 2003, s.167

Çocuklar için yazılmış bir masaldır. Bu masalda anlatılmak istenen iyinin mutlaka iyilik bulacağı, kötülüğün de mutlaka kötülük bulacağını ifade ediyor.

Salih Çavuşoğlu, “ Şahbalım ”, (Çevri: Murat Can), *Barış*, nr.14, Ekim 2003, s.163

Bu kısa öyküde evli bir çiftin arasında mutfakta, yemek yaparken başlarına gelen sevgi dolu sakarlıklar ve olaylar anlatılmıştır. Öykünün kahramanları Şahbal ve Mehmet’tir.

Ahmet Muhammed İsmail, “ İki Kısa Öykü ”, *Barış*, nr.15, Ocak 2004, s.154

Yazar, burada modern Kürt Edebiyatı’ndan olan iki kısa öykünün hikayesini anlatmaktadır. “Sıkıntı” “Arkeoloji”

Muhammed Aziz, “ Öğretmenliğin Değeri ”, *Barış*, nr.15, Ocak 2004,Türkçe D. s.146

Yazar bu öyküde öğretmenin bir memleket için ya faydalıdır, ya zararlıdır sözüne katılmıyor. Çünkü öğretmen, kendine hammadde olarak verilen öğrenciyi iyi veya kötü işlemiş olarak topluma iade etmektedir.

Niyazi Kayacı , “ Sen.. Sen Kimsin ”, *Barış*, nr.16, Nisan 2004, s.164

Yazar, bu öyküyü çevirmiştir, 20 yaşlarında iki genç trende kimseyi tanımadığı bir yerde duruyorlardı. Zaman 1991’dir gençler yırtık pırtık elbiseleriyle ve yüz çizgilerindeki yorgunluk, korku ve benzerlik.

Media Aziz, “ Çocuğunuzun Başarısı İçin Taktikler ”, *Barış*, nr.16, Nisan 2004, s.157

Yazar, bu öyküde anne baba adaylarının çocuklarının eğitimlerindeki başarıları için bazı taktikler vermektedir. Bunun ilk adımı bulundukları yerin konumunu belirlemek, korkusuz olabilecekleri ortamları yaratmak, doğru bir şey yaptıklarına tanık olmak, cesaretli kılmak, sabırlı ve esprili olmaktır.

Fadallı Ezzavı,“ Modern Irak Edebiyatından Hikaye ”(Çevri:Niyazi kayacı), *Barış*, nr.17, Temmuz 2004, s.179

Yazar bu öyküyü Kürtçe dilinden çevirmiştir, Öyküde genellikle sosyal ve köy hayatı yaşamını ve oradaki zorluklardan bahsediyor

Esat Erbilli, “ Halk Şiiriyle Bir Hikaye ”, *Barış*, nr.17, Temmuz 2004, s.169

Bu hikaye şiir şeklinde söylenmiştir. Hikayede bir nine torununu evlensin diye zorlar fakat genç evlenmek istemez. Gencin küçük kardeşi aileye der ki onu bırakın beni evlendirin. Dört beş tane kız görmeye giderler ama küçük kardeşin gözü komşu kızındadır. Komşu kızı oğlana alınır. Davul zurna çalınır. Ancak gelin beklendiği gibi güler yüzlü değil hep ekşi suratlı çıkar. Nenesi hasta olduğu için gelin istenir fakat gelin umduğu gibi çıkmaz. Gelin baya nazlı çıkar, hep çikolata yemek ister, bir küs bir *Barışık* gezer. Gelin her şeyin olmasını ister. Oğlan bu durumdan çok sıkılır. Gelin, damada der ki ninenle oturmam ayrı eve çıkmak istiyorum. Oğlan istediğini yapmayınca yine küser. Oğlan da ninesine sırtını dönmez. Oğlanın eşi üç ay küs kalınca ninesi gidip onu almak ister ama gelin ikna olmaz. Nine içinde bir

yarayla döner. Oğlan da ne yaptıysa eşim yaptı der. Oğlan başına gelenlerden sonra herkese bin düşünün sonra karar verin. Son pişmanlık fayda etmez der.

Niyazi Kayacı, “ Öp Beni ”, *Barış*, nr.18, Ekim 2004, s.189

Bu çevrilmiş öyküde yazar, modern Fars edebiyatından olan “Öp Beni” hikayesini çevirmiş ve okurlara sunmuştur.

Ahmet Muhammet İsmail , “ Modern Kürt Edebiyatından Bir Hikaye ”, *Barış*, nr.19, Aralık 2004,Türkçe D. s.182

Yazar bu makalede modern Kürt Edebiyatı’ndan bir hikayenin içeriğini anlatmaktadır, Yazar, tel örgülerin ardından bir düştten bahseder.

Muhemet İmirzal, “ La Fontaina iki Güvercin ” , *Barış*, nr.24, Ekim 2005, s.163

Yazar bu öyküde, İki güvercinden bahsetmektedir. Bu güvercinler bir arada doğmuş büyümüşler. Günün birinde iki dosttan biri hep aynı yerde olmaktan bıkmış ve uzak diyarlara gitmek istemiş. Otur oturduğun yerde, değil mi? Hayır, ille gidecek, delilik işte. Ne zorun var kardeş, demiş öteki güvercin; gel etme; Beni yalnız bırakıp gitme. Ayrılık en kötü şey bu dünyada. Sana göre hava hoş belki. Hiç mi aramazsın oralarda beni.

Murat Erbilli, “ Masalımsı İki Hikaye ”, *Barış*, Nr, 28, Mayıs 2006, s. 161

Yazar burada iki hikaye anlatmaktadır. Her iki öyküde de öğütler verilmektedir. İnsan bunları okuyunca mutlaka ders almalıdır.

Armağan Kasap, “ Mevlananın Mesnevilerindeki Hikayelerden Bir Demet ”, *Barış*, Nr, 29, Temmuz 2006, s.172

Yazar, Mevlana Celaleddin'in hayatını anlatmaktadır. Bu yazıda Mevlana'nın mesnevilerinde bir demet hikaye aktararak okuyuculara sunmaktadır. Yazar Mesneviler içinde beş tane hikaye seçerek aktarmaktadır. Mevlana Celaleddin 1207'de Belh şehrinde dünyaya gelmiş ve 1273 yılında vefat etmiştir.

Murat Erbilli, “ İbretli iki hikaye ”, *Barış*, Nr, 29, Temmuz 2006 , s.166

Yazar, halk edebiyatından anonim iki hikayeyi anlatmaktadır. Birincisi “kötü Anne”, ikincisi de “kaça sattı hikayeleridir. Her iki hikaye derslerle ve nasihatlerle dolu hikayelerdir. Hikayelerde kötülüğü bırakmak, iyilik yapmak, başkalarına zarar vermemek derslerini bize öğretmektedir.

Esat Erbil, “ Bir Fetih Hikayesi ”, *Barış*, s.30, Eylül 2006, s.158

Yazar, İstanbul Fethi'nin tarihi bir olayı anlatmaktadır. Olay fetih yapmadan önce Sultan Mehmet Hanın durumunu anlatmaktadır. Hikayeye göre, Sultan Mehmet, İstanbul için başlangıçta imkansız olan bir duruma kalkıştığını anlatmaktadır. Konstantineyi, İstanbul yapmak için derin düşüncelere dalmıştır. Hikayenin sonunda Sultan Mehmet'in hayali gerçekleşiyor yani İstanbul fethediliyor.

Murat Erbilli, “ Sahtekar Sofu ”, *Barış*, s.30, Eylül 2006, s.150

Yazar, halk edebiyatından ilginç bir hikayeyi bize aktarmaktadır. Hikayede sofı adında çok fakir ve sahtekar bir adam vardı. İşlerini yürütmek için ve en kolay yoldan para kazanmak için her zaman hile ve sahtekarlık yapar.

Murat Erbilli, “ Akıllı ve Deloğlanlar ”, *Barış*, s.31, Kasım 2006, s.147

Yazar, eski bir halk hikayesi anlatmaktadır. Hikayede bir akıllı ve bir de deli oğlan var. Onların anne ve babası vefat etmiş. İki kardeş hayatta kalmak için

başkasının tarlasında çalışıyorlarmış. Hikayenin sonunda deli oğlan memleketin paşası olmuş ve kardeşiyle birlikte mutlu bir hayatları olmuş.

Murat Erbilli, “ Düşündürücü Bir Hikaye, Kötü Halkla Kötülük ” *Barış*, nr.32, Ocak 2007, s.137

Bu öyküde iki arkadaştan bahsetmektedir. Arkadaşlardan biri paşa memleketine paşa olmuş ve memleketteki insanlara kötü davranıyormuş. Daha sonra diğer arkadaşı ona öğüt vermiş. İnsanlara karşı iyi olmasını istemiş. Ama paşa buna kendisinin sebep olmadığını, insanların birbirleriyle kötü ilişkiler içinde oldukları için böyle davranmak zorunda kaldığını söylemiş. Öğüt veren arkadaş bunu duyduktan sonra tüm memleketi gezmiş ve halka sebebinin bu olduğunu anlatmış. Hikayenin sonunda hem halk hem de paşa kendine çeki düzen veriyor.

DEĞERLENDİRME:

Barış dergisinde yerli ve yabancı yazarlara ait birçok öykü yayımlanmıştır. Öykülerde, farklı konular işlenmiştir. Köy hayatının zorlukları, evren ve insan ilişkilerinden, Allah ve insanoğlu ilişkileri gibi konular ele alınmış ve irdelenmeye çalışılmıştır. Söz konusu öykülerde, dönemin toplumsal yapısına, kültürel gelişimine ışık tutacak birçok bulgu bulmak mümkündür.

Dergilerde yayımlanan toplumcu öyküler dışında, çocuk yaşamını, bireyi ve bireyin yaşamını anlatan öykülerde yayımlanmıştır. Bu öykülerde, bireyin yaşamı ön plana alınarak, birey kavramı irdelenmeye çalışılmıştır.

Yayın tarihi itibarıyla dergide farklı yazarların imzasını taşıyan birçok öykü yayımlanmıştır. Bu yazarlar; Ümit Davala, Remzi subaşı, Türkcan, Ali Abdulkaki, Kaleli Kız, Salih Çavuşoğlu, Muhammed Aziz, Media Aziz, Esat Erbilli, Murat Erbilli, Armağan Kasap, Esat Erbil ve diğerleridir.

Dergide yayımlanan öykülerin edebiyatımızın o dönemki edebî anlayışlarını yansıtmakla birlikte günümüz araştırmacılarına ve okuyucularına hem araştırma bakımında katkı sağlayacağı hem de edebî bir zevk ve duyuş da vereceği söylenebilir.

C.3.5.Destan

Fatma Ali, “ Kaytez Baba Bir Ömür Destanı ”, *Barış*, nr. 11, Ocak 2003, s.109

Bu makale destanlarla alakalı söylenen ve yazılan şiirler kaleme alınmıştır. Örneğin Kazı Hasan Tuzhurmatu en usta Türkmen Hoyratçılarındandır. Bir aşık olduğu kız ile evlenir çok geçmeden sevinçleri bir yaman hastalığa yakalanarak ölümsüzleşir. Karısını gebe bırakarak en değerli Hoyratını söyler, Elim elinde kaldı, Gözün gelinde kaldı ,Men gideremdoxtara,Kemer belinde kaldı..

Esaad Erbil, “ Kör oğlu” , *Barış*, nr. 27, Mart 2006, s.172

Destanlar, Millet veya toplumların duygu, düşünce, kimlik ve benliğinin en iyi yansıtan anlatım türleridir. Yazar burada Köroğlu destanını iki veya üç bölümde destanın ne olduğunu ve özetle metnini açıklamış. Köroğlu kimliği, konusunda Türk dünyasında olduğu gibi dışında da pek çok araştırmacının değişik görüşleri vardır. Destan Köroğlu adının yüzlerce yıl yaşamasının, sonsuza kadar yaşayacağını sebebi Hz. Ali'nin nefesine bağlar. Hz. Ali'nin bütün erenlerin, pirlerin, Hızırın'da üstünde yer alan bir varlık olarak destanın merkezine oturur.

Esat Erbil, “ Kör oğlu ”, *Barış*, nr. 28, Mayıs 2006, s. 175

Yazar Köroğlu destanını anlatmaktadır. Destanın giriş formelinde “Köroğlu” hem maddi hem de manevi silahlarla donatılır. Destanın metninde rüyada Hz. Ali'ye görmek zulmünden, dertten her türlü ihanetten kurtulmuştur. Aynı zamanda yazar destanda birkaç yerde örnek yazarak anlatmaktadır.

DEĞERLENDİRME:

Dergide, 3 Destan yazısı yayımlanmıştır. Köroğlu destanı Yaşar Kemal'in Üç Anadolu Efsanesi yapıtında günümüz edebiyatına aktarılmıştır.

Destanlar Fatma Ali ve Esat Erbil tarafından dergide ele alınmıştır. Dergide, destanlar Anadolu Türklüğünün yüreğinde yaşayan tutkularla, isteklerin, değerlerle inançların sembolüdür.

Destanlara ait parçaların yayımlanması dışında, destanlar hakkında yapılmış değerlendirme yazılarına da yer verilmiştir.

C.3.6. Araştırma

Anonim, “ Irak Türkmen Etnograf Tarihi Araştırması ” , *Barış*, nr.5, Temmuz 2001, s115

Araştırmacı Mahmut Cevat Kazım tarafından yazılan , Irak Türkmen Etnograf tarihi ve dilinden bahsediyor, Türklerin Irak'ta varlığı H.32 veya H.54 yılında başlamamaktadır. Türklerin Irak'ta varlığı en az 1400 yılına dayanmaktadır. Yine önemli bir neticede, Türklerin Irak'ta en az 1000 yıllık bir hâkimiyeti söz konusudur.

Fatma Ali, “ Modern Irak Öyküsünden örnek –Mitopi ”, *Barış*, nr. 7, Ocak 2002, s.100

Bu araştırma öyküsünde, bir bayanın hocasına yazdığı mektuplar anlatılmaktadır. Bu yazılmış mektuplarla oluşan öykü zinciri de modern öykü yeteneğindedir. Örneğin bir tane mektubunda hocasına bunları söylemiştir. “Aziz Hocam s.A., gerçek şu ki ben sizin öykülerinize hayranım, aklımı başımdan alıyor. Bilmem neden her öykünüzü okuduktan sonra sizi tipik olarak düşünür ve bu sözcüklerimi satırlara döktüğümde yüzünüzü hiç görmemiş olmama rağmen o yüz

çizgilerinizi esintisini hiçbir dil ve sözle sözcükleri ifade edilemez, sizi çok ciddi birisi olarak düşünüyorum, sürekli çatık kaşlı, öylemi?

Zeynep Haydaroglu, “ Öksüz Kız ”, *Barış*, nr. 9, Eylül 2002, s.113

Bu Araştırma hikayesinde yazar, öksüz bir kızın başına gelen olaylar anlatılmaktadır. Kızın annesi öldükten sonra babası yeniden evlenir ve eşine bir kızı olduğunu söylemez. Yeni eşi evindeki kızın çoban olduğuna inanır. Kadın bir gün kıza yapamayacağı bir işi söyler, kız ağlamaya başlar ve evlerindeki inek ona yol yordam öğretir. Kız ineğin demesiyle yaşlı bir kadının yanına gider. Yaşlı kadın onu bir hayli güzel yapar. Bu sefer üvey annesi tatlı kıza der ki ne yaptıysa kızıma da yap ki o da güzelleşsin. Ama üvey annenin kızı laf dinlemediği için güzelleşmek yerine çok daha çirkin olur. Daha sonra prens bir parti düzenler ve evlenmek istediğini duyurur. Üvey anne ve kızlarının bütün çabalarına, kötülüklerine rağmen güzel kız partiye yetişir. Sonunda prens ile evlenir ve çok mutlu olurlar. Üvey anne de hak ettiğini bulur.

İlhan Mansız,“ Felsefe ve biz gençlik ”, *Barış*, nr. 10, Ekim 2002, s.121

Yazar bu araştırma felsefenin bugüne değin hiç bir şeyi çözemediğine inanılır. Çoğu zaman, düşünce spekülasyonu, olarak nitelenebilir. Pratikte ilgisi olmadığı kanaatiyle ona pek değer verilmez. Oysa gerçek hiç de böyle değildir. Sosyal, imla ve pratik hayattaki gelişmeler bile ondan kaynaklanır. Ekonomik kalkınmaların bile kendilerine ait bir felsefesi vardır.

İlhan Mansız,“ Şiir nedir ”, *Barış*, nr.12, Nisan 2003, s.125

Bu araştırmada, ilk önce şunu bilmek lazım; şiir olgusu her gönülde farklı bir yere, manaya ve tarife sahip olması şiirin doğasından kaynaklanır; çünkü şiir, bir bilim dalı değil, sanat dalıdır. Herkesin estetiği, zevki ve kabulü birbirini tutmaz.

Şiir gibi şairlikte farklı görüşlerde tartışılmaktadır . Şair kimdir sorusuna birçok kişi birçok farklı cevap vermiştir. Şiir gibi şairlikte çok geniş alanları kapsayan bir derin olgudur.

Şair öncelikle bir yazın insanıdır. Şiir yazan ve söyleyen kişidir. İlkçağlardan günümüze kadar toplumun ileri gelenlerinden, bilici ve sözcü olduğu için toplumun kutsadığı, toplumun ortak duygu ve duyarlıklarının kaynağı olarak görülen ilerici ve dönüştürücü bir kişidir.

Nermin Ümit , “ Nüsret Menrdan’dan Öyküler ”, *Barış*, nr.14, Ekim 2003, s.172

Yazar, Nüsret Menrdan’ın öykü biçimlerini anlatmaktadır. Örneğin Pilli Mutluluk Öyküsü, Karımın Beyaz Kollarını Üstümden Çektim, İliklerime Kadar Boşaldım, Arzu Çiçeği Öyküsü, Gece Hep İlerlemişti. Bege Vardığında Gök Yüzüne Avuç Avuç Parlak Yıldızlar Serpilmişti, Geriye Hiç Bakma Öyküsü, Günlerdir İzlediği Adam, Bu Saatlerde Buradan Geçer. Körlerde Rüya Görür Öyküsü, Altı Yaşındaki Ahmet, Her Zamanki Alışkanlıkla Dedesine Solduk. Hoşça kal Güzel Geçmiş Öyküsü, Elleri tir tir Titriyordu. Geçmiş Canlanmıştı Gözleri Önünde Tap Taze Görünüm Kazanmıştı. Kahvede Sabah Öyküsü, Çaylar Demlenmişti, Birazdan Aynı Yüzler Damlayacak Kahveye. Tatlı Bir Serinlik Kuşatmış Doğan Gün Işığının Kemerini gibi öyküler.

Hayri Veli, “ Irak Türkmen Edebiyatında- Şiir ”, *Barış*, nr. 15, Ocak 2004, s.150

Yazar bu şiir araştırmasında Irak Türkmenlerinin kullandıkları Şiir biçimlerini anlatmaktadır. Örneğin Divan Şiiri, Fuzuli’den sonra Irak Türkmenleri bu şiir biçimini benimsemiş ve yazmışlardır. Hece şiiri de aruz ölçüsünden on birinci yüzyılına dek Türkmen şiirinde kullanılan hece ölçüsüydü.

Media Aziz, “ Dünyayı Kurtaran Mikroplar ”, *Barış*, nr. 17, Temmuz 2004, s.174

Bu araştırmada, normal durumlarda okyanus tabanındaki metanın, atmosfere ulaşması durumunda dünya nasıl bir iklim felaketi yaşayacağı açık, ancak okyanus tabanındaki kayaçlardan yukarı doğru yükselen metanın büyük bölümü, daha suya bilen varmadan yok oluyor. Kaybolan bu gazın akıbetini metanın deniz dibindeki çamurda yaşayan kalabalık bakteri kolonilerince yok edildiği anlaşılmıştır.

Esat Erbil, “ Evlilik ve Sorunları ”, *Barış*, nr. 22, Haziran 2005, s.190

Yazar, bu sosyal araştırmasında ilk önce gençlere ve gelecek nesillere evliliğin kutsallığını, başlaması kolay ve bitmesi imkansız görülmesi gerektiğine değinerek evlilikte rastlanan sorunları da genel olarak anlatmaktadır. Bu bir anlamda gençlere nasihat amaçlı yapılmış bir araştırmadır.

DEĞERLENDİRME:

Barış dergisinde farklı yazar ve sanatçıların farklı konular hakkında düşüncelerini açıklayan 9 araştırma yazısı yayımlanmıştır.

Araştırma yazılarını yayınlayan yazarlar; Fatma Ali, Zeynep Haydaroğlu, İlhan Mansız, Nermin Ümit , Hayri Veli, Media Aziz, Esat Erbil'dir. Yazarlar, sanat-sanatçı, felsefe, öykü, tarih gibi konular hakkında düşüncelerini açıklamışlardır.

Araştırma yazıları ile diğer yazılar karşılaştırıldığı dergide az yer tuttukları görülmektedir.

C.3.7. Folklor

Celal Zenkabadi, “ Şeyda’yı ve Türkmen Şiirine bir bakış ”, *Barış*, nr.1, 2000, s.4

Yazar bu yazıda Şeyda’yı anlatmaktadır. Yüzyıllar önce kaside ve gazeller ile gerçekleşiyordu. Bu tamamen Türkmen halkı ile ilgilidir.

Ümit Cercis , “ Türkmen Hoyratları ”, *Barış*, nr.1, 2000, s.9

Yazar burada Türkmen folklorunu ve manilerini ele almıştır. Eski Iraklılar en kökenli uygarlardan sayılır ve sanattan en fazla zevk alan insanlardır. Bundan dolaydır ki müzik ve manilere çok önem vermişlerdi.

Arzu Kayacı, “ Türkmen kültürüne belgelenmesi ”, *Barış*, nr.3, Ocak 2000, s.113

Bu makalede yazar, Türkmenleri milli kulüplerini anlatmış. Bu kulübün 2000 yılında kurulduğunu, Türkmenlerin giyim ve kültürünü koruduğunu belirtmiştir.

İmzasız, “ Hoyrat’ın Doğuş ve gelişmesi ”, *Barış*, nr.4, Nisan 2001, s124

Yazar, hoyratı şu şekilde tanımlamıştır: Hoyratlar sadece kalemle yazılan ve zihin yormasıyla meydana gelen şeyler değildir. Hoyratlar, damarlarımızda yer alan damlacıklardır, içimizin derinliklerinden gelen haykırışlardır. Bu makaleye göre gerçek şairler doğuştan yetenekli oldukları için onların rahat çalışabileceği bir ortam yaratılmalıdır.

Ümit Kaval, “ Kerkük Türküleri ”, *Barış*, nr.4, Nisan 2001, s117

Kerkük türküleri konusunda Ata Terzibaşı'nın Ötüken Yayınları arasında çıkan iki önemli çalışması vardır ve bunlar hem bilgi hem de metin dağarcığı bakımından önemli bir kaynaktır. Kerkük Halk Türkmenleri ve Hoyratçıları, bu iki çalışmanın ezgi konusunda eksikliğine dikkat çekmiştir.

Türkan Erbil,“ Kulaklarımızdaki yankı” , *Barış*, nr.5, Temmuz 2001, s112

Yankı sayesinde iyi duyabiliriz ve ses kulağa hoş olarak gelir. Annelerin yavrusunu uyutmak için çıkardığı tatlı nağme ve ezgilere nini denir.

Şule Erbil, “ Okullardan Genel hoyratlar ”, *Barış*, nr.7, Ocak 2002, s.104

Yazar, bu köşede sadece hoyrat değil, aziz okurlarımızdan gelen yazıları, şiirleri ve mektupları yayınlıyordu. Hoyratı Türkmen halkından ayrı düşünmek yanlış olur. Türkmen halkı hayatlarının her kademesinde hoyrattan yararlanmıştır.

Murat Bayraktak, “ Hoyrat ve manileri ”, *Barış*, nr.8, Nisan 2002, s.126

Bu Folklor makalesi'de yazar, hoyrat ve manileri tanıtmıştır. Hoyrat da mani gibi bir duyguyu ve düşünceyi özlü bir şekilde dile getiren 7 ve 4 heceli veya daha çok mısralı mani karakterli halk şiiridir.

Murat Bayraktar, “ Hoyrat Nedir ”, *Barış*, nr.9, Eylül 2002, s.119

Bu Folklor makalesi'de yazar, Hoyrat'ı tanıtmıştır. Hoyrat da mani gibi bir duyguyu ve düşünceyi özlü yönleri ile dile getiren 7 ve 4 heceli veya daha çok mısralı mani karakterli halk şiiridir.

Ümit Şehoğlu ,“ Milli Kültürümüzde”, *Barış*, nr.10, Ekim 2002, s.126

Yazar, dili konuşan insanlar, millet denilen sosyal varlığın temelini teşkil eder. İnsan kelimeler ile düşünür, duygu ve düşüncelerini cümlelerle ifade eder. Dil, duygu ve düşünceyi insana aktaran bir araçtır.

İmar Şeyhoğlu, “ Kerkük Folklorunda Hoyrat Geleneği ”, *Barış*, nr.11, Ocak 2003, s.106

Öznenem

Karnı dolu kör nenem

El yığlar yalan yığlar

Köy yığılasın öz nenem

Bu tür sazlama dediğimiz yani bulmaca ve manili hikayeler gibi konuları ele almıştır. Kerkük’te yas günlerinde kadınlar ağıt yakıp hoyratlar söylemektedir. Bu çok eski ve yaygın bir gelenektir. Bu yazıda hoyratların konusu ve gelenekleri anlatılmıştır. Hoyrat ve mani biçimi halk edebiyatının önemli bir kolu olduğundan şiirde işlenen konuların hepsi Hoyrat ve maniler içinde geçerlidir.

Hani Sahib, “ Hoyratlarımız ”, *Barış*, nr.13, Temmuz 2003, Kapak

Yazar, Türkmen folkloru hakkında yazmıştır. Hoyrat’ın Türkmen kültürü ve edebiyatı tarihinde geniş bir yer tutması her kesçe bilinir. Hoyrat, dinlenen bir tür şiir, sevinç ve acılı durumlarda, insanların duygularını okşayıp coşturan etkili bir araçtır.

Murat Can, “ Türkmen Hoyratları ”, *Barış*, nr.13, Temmuz 2003, s.127

Hoyrat, düzenli ve sade sözcüklerin bir araya gelmesidir. Bu sade sözcükler derin anlamlar içerirler. Hoyrat, Türkmenlere atalarından bir miras olarak kalmıştır. Hoyratların yazarları da belli olmadığından anonimlerdir. Hoyrat örneği :

Gözler meni

Yandırıp gözler meni

Men burada çox eğlendim

Yar orda gözler meni

İpek Şeyhoğlu,“ Türkmen ve Azerbaycan folkloru arasında benzerlikler ”, *Barış, nr.13, Temmuz 2003, s.123*

Folklor demek, o halkın yaşamının aynası demektir. Türkmen folklorunda olduğu gibi Azerbaycan folklorunda da eski kaynaklara yani atalarının bıraktığı mirasa çok önem verir. Eski inançlara her iki folklorunda da rastlanır. Örneğin, su ile ilgili inançlar, seferden dönme ile ilgili inançlar, doğum ile ilgili inançlar v.s.

Merasimlerde de her iki folklorunda önem verilmektedir. Örneğin halk merasimleri ve nağmeler, dini bayram merasimleri v.s.

Lirik türlerine yani hoyrat ve manilere, Türkmenler de Azerbaycanlılar da çok önem verirler. Örneğin halk havaları, hoyratlar, türküler, maniler, ninniler v.s.

Atasözleri ve destanlara da Türkmen ve Azerbaycanlılar çok önem verirler.

Selah Nevres,“ Çarşı ”, (Çeviri:Haydar Akkoyunlu), *Barış, nr.13, Temmuz 2003, s.121*

Bu yazı metninde halk, demirci, çiftçi ve kömürcü arasında geçen bir hoyrat örneğine yer verilmiştir.

Halk:

Çiftçi bey olmaz böyle

Çarşıya insaf eyle

Tarlaların boyunca

Xarman türküsü söyle

Bu sefer kömürcünün adı geçtiği için o da söz sahibi olur ve şöyle der.

Kömürcü :

Kömür aldım yüküme

Salındı küme küme

Kalbim süt gibi beyaz

Bakma siyah rengime

Nedve Namik, “ Folklor Hakkında Düşünceler ”, *Barış*, nr.14, Ekim 2003, Kapak

Yazar, bu makalede folklorun tanımını yapmıştır. Ona ve çoğu yazara göre folklor kalıtım demek. Kişiden kişiye intikal eden şeyin, ya hafıza yolu ile ya da çok fazla kullanılması yoluyla gerçekleşmiştir. Bunlar halay, halk oyunları, mani, hikaye, kahramanlık öyküleri, inançlar ve atasözlerinden oluşmaktadır.

Fatin Ahmet “ Dertli Hoyratlar ”, *Barış*, nr.14, Ekim 2003, s.166

Dert adamın

Yoldaşı dert adamın

Her vaxıt yeri kalı

Mecliste mert adamın

Bu hoyratta derdin mutlaka adamda kalacağı, mecliste de mert adamın adının kalacağı söylenmektedir.

N. Nuri, “ Allah Sözcüğü ”, *Barış*, nr.14, Ekim 2003, s.164

Bu makalede, Allah adının geçtiği deyimler ve atasözlerine değinilmiştir. Örneğin, “Allah akıl fikir versin, Allah aratmasın, Allah aşkına, Allah deveye kanat verseydi damı taşı dağıtırdı. Allah diyen açıkta kalmaz.”

İsmail Ali, “ Değişik Açılardan Hoyrat ”, *Barış*, nr.16, Nisan 2004, Kapak

Bu makalede yazar, hoyratın Kürdistan ve Irak'ta Türkmenlerin yerleşim bölgelerinde halk kültürünün derinlerinden geldiğini, lirik ve edebi boyutlarda mükemmel bir şekilde geliştiğini anlatmaktadır.

Nedim Erbil, Derleme,“ Hoyratlarımızda Eski Giyişler ”, *Barış*, nr.16, Nisan 2004, s.171

Kaleden kum döküli

(Ketan Köynak) sevili

Men yarimi tanıram

Koynunda gül ekili

Bu folklor Şiirlerinde hoyratlarda anlatılan giyişler ele alınmıştır. Örneğin, Ketan Köynak, Azya, Çarşaf Erhem...

Sidre Erbilli,“ Türkmenlerin Canlı Kültürü Hoyrat ”, *Barış*, nr.18, Ekim 2004, s.171

Türkmenlerin edebiyatında hoyrat önemli bir yere sahiptir. Türkmenlerin milli kimliği olan hoyratlar bazen iki beyit bazen üç beyitten oluşur. Bazen de dörtlük şeklinde söylenir. Türkmenler eskiden beri hoyratları çeşitli şekilde söylemişlerdir. Onlardan; “Sevinçli durumlar, dini, milli ve üzüntülü durumlarda söylemişlerdir.” Hoyratlar ikiye ayrılır : Birincisi cinaslı hoyratlar, ikincisi ise tip dörtlüklerdir.

Cinaslı Hoyrat Örneği :

Gül eller

Bağda bağvan gül eller

Bir yiğit yoksul olsa

Söylediler gül eller

Dörtlük Hoyrat örneği :

Yağmur yağar çağıra

Gül çiçeğe bayıra

Korkum var zalim felek

Seni bennen ayıra

Sezer Erbil ,“ Türkmen Folklorunda Hoyrat ”, *Barış*, nr.19, Aralık 2004, s.191

Dama çıktı bir güzel

Damın etrafın gezer

Elinde bir deste gül

Özü gülünde güzel

Bilindiği gibi hoyrat, Türkmenlerin sanat kimliğidir. Onlar hoyrata çok önem verirler ve her konuda hoyrat dile getirirler. Türkmenler eski adet ve geleneklerinde olduğu gibi hoyratlar uydurmuşlar. Örneğin, Kerkük Erbil Tuz, Altın Köprü’de yaz günlerinde damda uyuyan kızlar için söylenmiştir.

Esat Erbil, “ Türkmen Kimliğimiz – Hoyrat ” , *Barış*, nr.23, Ağustos 2005, s.168

Sabah sabah vaxt oldu

Sinem yere tahx oldu

Boyna xorozum boyna

Yar gelene vaxt oldu

Şair, bu hoyratta, sabahın gelmesiyle beraber sinesinde dertlerin bittiğini, horozun ötmesiyle yarının geleceğini anlatmaktadır.

Erdem Hüsam,“ Hoyrat Çağırın Hoyratçı ” , *Barış*, nr.24, Ekim 2005, s.175

Yazar bu yazıda, hayatının yirmi yılını hoyrata vermiş olan Yaşar Şevket Sait’in hayatını anlatmaktadır. Yaşar Şevket Erbil’in bir Araplar sokağında dünyaya gelmiştir. O, ses sanatçısı olmak için baya çaba sarf etmiştir. Yaşar Şevket, ilk yazdığı eserlerde daha çok toplumsal konuları ele almıştır. Örneğin baba ile evlat ilişkisi.

Hoyratlarından örnekler :

Babağamın

Sesi hoş babağamın

Oldun evlat sahibi

Anladım baba gamın

Bu hoyratta baba evlat ilişkisine değinerek, baba olduktan sonra da baba olmanın gamı ve üzüntüsüne değinmektedir.

Ali Abdulgaffur, “ Hoyrat Tarzının Musiki Kavramı ” , *Barış*, nr.24, Ekim 2005, s.162

Yazar bu alıntı yazıda hoyratın musiki kavramını okurlara anlatmaktadır. Hoyrat biçimi, ezgi olarak bilindiği için uzun hava sınıfına girer.

Erdem Hüsam , “ Ağlayan Hoyratlar ” , *Barış*, nr.25, Aralık 2005, s.148

Göz yaşımda

Tez ahtı göz yaşımda

Bin bir hasret okunur

Her damla göz yaşımda...

Hoyrat, Türkmenlerin özüdür, sözüdür, edebi dünyasının büyük bir bölümünü oluşturur. Tarihleri kadar eskidir. Türkmenler her çağda her zaman hoyrata düşkünlüklerini göstermişlerdir. Ağlayan Hoyratlar demek, hüznü, kederli, ağlamaklı söylenen hoyrat demektir. Örneğin annelerin çocukları beşikteyken söyledikleri hüznü ninniler...

İpek İmirzaloğlu, “ Hoyrat Havaları ” , *Barış*, nr.26, Ocak 2006, s.175

Yazar, Kerkük’ün hoyrat çeşitlerini anlatmaktadır. Hoyratın yirmiden fazla çeşidi olduğunu ve bunların her biri başlı başına bir makama olduğunu dile getirmektedir. Yazar makamları anlattıktan sonra bununla ilgili örneklerle yer vermektedir.

Erdem Hüsam, “ Hoyrat olan Hoyratçı ” , *Barış*, nr.26, Ocak 2006, s.171

Bu yazıda yazar, büyük hoyratçı ustası Ömer Akbaş’ın hayatının anlatmaktadır. Yazar, Akbaş’ın kırk yıl hoyratla uğraştığını ve yaşamı bir bütün olarak hoyrat olan birisinden bahsetmektedir. Yazar ünlü hoyratçıdan örnekler vermiştir.

Edem Hüsam, “ Hayat Bağının hoyratçısı ” , *Barış*, nr.27, Mart 2006, s.175

Bir güne men

Bağlıyam Bir güne men

Dostuna hain olmaz

Mert sütün bir gün emen...

Yazar, bu yazıda hoyrat okulunun daimi bir öğrencisi olan hoyratçı Kemal Latif Erbilli'nin hoyratlarını ele almış. Kırk seneye aşkın bir süredir hoyrat okulunda öğrenci olan bu ünlü hoyratçının eserlerinde saklı olan kavramları bize aktarıyor.

İpek Mirzaloğlu, “ Hoyrat Havaları ” , *Barış*, nr.27, Mart 2006, s.156

Yazar, bu araştırmada hoyrat çeşitlerini ve Irak Türkmenlerin arasına söylenen hoyrat havalarını anlatmaktadır. Yazar, Irak Türkmenleri arasında mevcut hoyrat usullerinden “Nöbetçi, Muhalif, Buşra, Muçula, Yetimi, Ömer Gele, Mal Allah, Şerife, İdele, Yolcu Matar, Karabağ, Ahmet dayı, Derman Gaha, Beyat, Delli Hasan, Kürdü, Kızıl, Mahmudi, Maâsumî, Miskini” bahsetmektedir.

Erdem Hüsam,“ Yeni cinas Peşinde Koşan Hoyratçı ”, *Barış*, Nr, 28, Mayıs 2006,s. 169

Bu yazıda Hüsam, Mehmet Aziz'in hoyratlarını ele almaktadır. Hoyratçının tek eseri olan “Gevil Hoyrattan Doymaz” adlı eserini açıklamaktadır. Yazıda Hüsam, Aziz'in hoyratlarından örnekler alarak bunları açıklamaktadır.

Erdem Hüsam, “ Hoyrat Çizgiler İle Yazan Hoyratçı ”, *Barış*, s. 29, Temmuz 2006, s.175

Yazar, Hoyratı ve hoyratçıları anlatmaktadır. Hoyrat okulundan mezun olanları, hoyrat yazarları ve hoyrata önem veren ustaları anlatmaktadır. Bunlardan hoyratçı Mühyettin Ömer Kahvecin yazdığı hoyratlardan örnekler yazarak

açıklamaktadır. Ayrıca Mühyettin Kahvecinin altmışlı yıllardan beri hoyratlarla uğraşmasını yazmaktadır.

İpek İmirzaloğlu, “ Hoyrat Havaları ”, *Barış*, s. 29, Temmuz 2006,s.168

Yazar, hoyratın birkaç çeşidini açıklamaktadır. Yirmiden fazla hoyrat çeşidi vardır. Bunlardan herbiri başlı başına bir biçime sahiptir. Şarkı tarzına göre ayrı ayrı biçimlerde okunan bu hoyrat biçimlerine usul denir. Yazar burada “Metar, Kösük Metar, Kerebağı Beyat, Delli Hüsnü, Kürdü, Kızıl” usullerini ele almaktadır.

Erden Hüsam,“ Hoyrat İçin Uyumayan Hoyratçı ”, *Barış*, s.30, Eylül 2006, s.153

Yazar, Irak Türkmenleri arasında hoyratın ne kadar önemli olduğunu anlatmaktadır. Ünlü hoyratçı Adnan Terzi’nin hayatını ve ünlü hoyratçının hoyrata olan bağlılığını anlatmaktadır. Yazıda hoyratçıdan örneklere yer vermiştir.

Armağan Kasap, “ Fıkra ve Nüktelerimiz ”, *Barış*, s.30, Eylül 2006, s.144

Yazar, Türkmen sanatında fıkrayı anlatmaktadır. Tüm toplumların sanatlarında olduğu gibi, Türkmen milletinin bu sanatına nükte (fıkra) denilir. Yazıda birkaç fıkraya yer vermiştir.

Erdem hüsam,“ Canlı Hoyratlarıyla ”, *Barış*, s.31, Kasım 2006, s.155

Yazar, bu yazısında da hoyratı ve hoyratın çeşitlerini anlatmaktadır. Bunun yanında ünlü hoyratçı Fuat Şeyh Mustafa’nın hoyratlarını okuyuculara sunmaktadır. Hoyratların yanı sıra onların açıklamasını da yazısında vermektedir.

Erdem Hüsam, “ Hoyratla Yaşlanan Hoyratçı ”, *Barış*, nr. 32, Ocak, 2007, s.145

Yazar, önce hoyratçının hayatını, hoyratın öneminden söz etmektedir. Sonra Seyit Sait Demircinin hoyratlarından örnekler vermiştir.

DEĞERLENDİRME:

Barış dergisinde farklı yazar ve sanatçıların farklı konular hakkında düşüncelerini açıklayan 37 tane folklor ve hoyratı anlatan yazıya rastlanmıştır.

Folklor ve hoyratları yayınlayan yazarlar; Celal Zenkabadi, Ümit Cercis, Arzu Kayacı, Ümit Kaval, Türkan Erbil, Şule Erbil, Murat Bayraktak, Ümit Şehoğlu, İmar Şeyhoğlu, Hani Sahib, Murat Can, İpek Şeyhoğlu, Selah Nevres, Nedve Namık, Fatin Ahmet, N. Nuri, İsmail Ali, Nedim Erbil, Sidre Erbilli, Sezer Erbil, Esat Erbil, Erdem Hüsam, Ali Abdulgaffur, İpek İmirzalıoğlu, Armağan Kasap'dır.

Yazılara konu olan ünlü hoyratçılar; Seyit Sait Demirci, Fuat Şeyh Mustafa, Adnan Terzi, Mühyettin Ömer Kahveci, Mehmet Aziz, Kemal Latif Erbilli, Ömer Akbaş'dır

Folklor ve hoyratlar atalarımızdan miras kalan eserlerdir. Bizlerde bu mirası gelecek kuşaklara aktarmak için gerekli özeni göstermeliyiz. Bir toplum ancak geçmişini geleceğe taşıdığı sürece var olur.

C.3.8. Röportaj

İmad Hattat , “ Mağdid Şiha ”, *Barış*, nr. 1, Aralık 2000, s.16

Sanatçı Mağdid Şiha: “Müzik ile şarkı insan oğlunun ezelden beri merakıdır, ve aynı zamanda ben bir aktör olarak bir kaç sahne’de rol gördüm bunlardan (kırdı kaçı sahnesi) ve ben doktorum, ve bir kaç çocuk monolocuda kayıt etmişidir.

İmzasız ,“ Yunus Hattat ”, *Barış*, nr. 2, Aralık 2000, s.105

Bu görüşmede, Yunus Hattat’ın şarkıcılık, saz ve hattatlık hayatını keşfetti, “Yunus Hattat ile Ahmet Erbilli ile şarkıcılığa yenilik getirdik. Biz Bağdat radyo evine 1959 tarihinde, Cemil Beşir tarafından sınava alındık ve sınavda başarılı olduk. Bugüne kadar 80 beste yaptım ve halen kendim bestelediğim şarkılarım var.

Elmas Dibisli, “ Nikol Berduil, Güzellik kralı ve Ünlü Aktar ”, *Barış*, nr. 25, Aralık 2005, s.151

Bu görüşme yazar Nikol’u okurlara daha çok tanıtılmak için hazırlanmıştır. Nikol Berduil eski Lübnan güzellik kraliçesiydi. Bu görüşmede Nikol’e Macide rolünü nasıl oynadığı sorulmuştur.

Emel Rıfat oğlu, “ Orhan Taylan” , *Barış*, nr. 32, Ocak 2007, s.151.

Bu görüşmede büyük ve ünlü ressam Orhan Taylan şu cümleleri vurgulamaktadır. “Resim yaparken anlam bütünlüğü oluşturmaya özen gösteriyorum. Muhalif konumunda olmayı bir tavır olarak önde tuttum. Doğru ve daha iyi olan bir yaşam biçimini ve bazı şeylerin değişip ve gelişmesi gerekli olduğunu ve dünya ile insan arasındaki ilişkiyi resimle ifade ediyorum.

DEĞERLENDİRME:

Barış dergisinde 4 röportaj yazısı yayımlanmıştır. Söz konusu yazılarda; Sanatçı ve müzik ilişkisi, şarkıcılık, saz ve hattatlık ilişkisi, Lübnan güzellik kraliçesi Nikol'un kim olduğu, büyük ve ünlü ressam Orhan Taylan'ın kim olduğu gibi konular işlenmiştir.

Dergide bulunan röportaj yazıları; Orhan Taylan, Nikol Berduil, Yunus Hattat, Mağdid Şiha ve diğer sanatçılar ile yapılmıştır.

Mağdid Şiha ile yapılan röportajda, Şiha, sanatçı ve müzik ilişkisini açıklar. Yunus Hattat ile yapılan röportajda, şarkıcılığa nasıl başladığını anlatmaktadır.. Nikol Berduil ile yapılan röportajda, Nikol'un Mecide rolünü nasıl oynadığını açıklamaktadır. Orhan Taylan ile yapılan röportajda ise ressamın resim hayatını ve sanat anlayışı irdelenmiştir.

Genel olarak dergide yayımlanan röportaj yazıları, dönemin öne çıkan konular ve olayları hakkında yapılmıştır. Bu yazıların yayımlanma amacının okuyuculara ve sanatçılara tartışılan konular hakkında bakış açısı kazandırmak olduğu belirtilebilir.

C.3.9. Biyografi

Canım Refet, “ Halaf Şevki Öykücü ”, *Barış*, nr. 2, Aralık 2000,s.103

Ünlü öykücü Halaf Şevki, Kerkük’ün Davude köyünde 1898 yılında doğmuştur. Yazarın ünlü eserleri şunlardır: “Kısas Mümtaz, Alfihiliu Filistin Meselesi” bu eser İngilizce’den Arapça’ya çevrilmiştir.

Nura babası, “ Irakta Türkmen tarihinin ”, *Barış*, nr. 3, Ocak 2000, s.114

Bu makalede yazar, Türkmenlerin Kürdistan ve Iraktaki tarihini, yerleşim yerlerini ve coğrafyalarından bahsediyor. Haritada da belge olarak örnekler vermiştir.

İmzasız, “ Erbil medeniyet ve kentleşme şehri ”, *Barış*, nr. 3, Ocak 2000, s.106

Bu raporda yazar, Erbil’in tarihini anlatmıştır. Makalede ayrıca diğer milletlerden de bahsedilmiştir.

Ala Fazıl, “ 10 Yıl Özgürlük Çatısı Altında ”, *Barış*, nr. 4, Nisan 2001,s.127

Yazar Ranye ilçesinden başlayan Kerkük şehrine kadar uzanan 1919 yılının mart ayında gerçekleşen ayaklanma ve kalkınmayı anlatmaktadır. Bu ayaklanma tarihe geçen en büyük olaylardan biridir. Yazar, o zorlu sürecin geçmesine katkı sağlayan ve yardımlarını esirgemeyen dünya kurumlarından da bahsetmektedir.

Kasım Kadir, “ Nevruz ”, *Barış*, nr.4, Nisan 2001, s120

Nevruz, geçmişten bugüne Kürt milletinin kutladığı milli bir bayramdır. Her yıl mart ayının 21’de kutlanır. Kürtler bu bayram büyük önem arz eder. O gün, insanlar ateş yakar, pikniğe gider, farklı ve yöresel yemekler yapar. Orada oyunlar oynar, halaylar çekerler.

Muavfak Kavurmacı,“ Erbil’de Aşûra günleri ” , *Barış*, nr.4, Nisan 2001, s118

Erbil’de Aleviler veya Şii mezhebine tabi olan insanlar için aşure günü önem arz eder., Aşure Günü'nde gerçekleştiğine inanılan dini açıdan önemlidir, Erbil’de insanlar, İmam Hasan ve Hüseyin için her yıl muharrem ayının onuncu gününde yas tutarlar.

Haydar Ali,“ Nesimi ” , *Barış*, nr.5, Temmuz 2001, s111

Barış Dergisi, bu köşesinde okurlarını tasavvuf şairlerinin ünlü isimlerinden Nesiminin hayatını anlatmıştır. Nesimî Hurufî, bir Türk şairidir. Azeri Türkçesinde ve Farsça divanlar yazmış, ayrıca da Arapça’da şiirler bestelemiştir. Nesimi 1369-1370 yılları arasında Azerbaycan’ın Şamah’ı şehrinde doğmuştur. İdamının da 1418 veya 1419 yılında olduğu tahmin edilmektedir. Şiirleri dönemin bir çok şairini etkilemiştir. Şiirlerinde Hallac-ı Mansur’u andıran ifadeler kullanmasıyla yönetimin tepkisini üzerine çekmiştir.

Doğukan, “ Yunus Mahmut Çelebi ”, *Barış*, nr. 6, Kasım 2001, s.101

Modern Türkmen Şiir hareketine öncülük yapanlardan biri de Nesrin Erbilli’dir. 1940 yılında Erbil dünyaya gözünü açan büyük ses sanatkarımız şiire farklı bir tat getirmiştir.

Zahir Rojhebeni, “ Kerkük Kalesi Bugün”, (Çeviren veysel), *Barış*, nr. 7, Ocak 2002, s.115

Bu makalede Kerkük Kalesinin inşa tarihini ve kalenin sahip olduğu özellikleri anlatmaktadır.

Zeynal Fatih ,“ Şehriyar’a Selâm ”, *Barış*, nr. 8, Nisan 2002, s.123

Şehriyar’ın yarım asır önce yazdığı Haydarbab’ya Selâm şiiri ile yeni bir dönem başlatmıştır. Şair, bu şiiri yayınlandığında elli yaşında idi.

Arzu Kayacı, “ Sinan Sait ”, *Barış*, nr. 9, Eylül 2002, s.126

Bu yazı metninde ünlü şair Sinan Sait'in hayatı ve eserleri hakkında bilgi verilmiştir. Sinan Sait 1934 Kerkük'te doğdu, 1950 de liseyi bitirdikten sonra bir yıllık öğretmenlik kursuna takiben daha sonra bir okulda resim öğretmeni oldu. 1970'de de Bağdat Üniversitesi'nin Edebiyat Fakültesi Gazetecilik Bölümü'nde öğretim görevlisi olarak çalıştı.

Emir Kerkük, “ Mehmet İzzet Kerküklü ”, *Barış*, nr. 9, Eylül 2002, s.123

Yazar bu makalesinde, büyük şair ve edebiyatçı olmasının yanında Türk İslam Kültürü'nün temellerinden olan Hattatlık sanatı dalında büyük yeteneklere sahip olan Mehmet İzzet'in hayatını anlatmaktadır. Ünlü şair 1929'da doğdu, 1991'de vefat etti.

Ümit Davala, “ Mani Nedir? Tanımı – Konuları Kafiye ve Vezni ”, *Barış*, nr. 9, Eylül 2002, s.198

Bu raporda mani türünün tanımı, konuları, kafiye ve hece yapısını anlatmaktadır. Mani anonim halk edebiyatının ürünlerindendir. Yoğun bir anlatıma sahiptir. Manilerin hece yapısı genelde 4+3 =7 ve 3+4=7 düzenindedir. Kafiye yapısı ise birinci, ikinci ve dördüncü mısralar aynı, üçüncü mısra ise serbesttir.

Yurtseven Miroğlu, “ Yunus Emre ”, *Barış*, nr. 9, Eylül 2002, s.116

Yazar bu makalesinde, büyük Türkmen milletinin yetiştirdiği şahsiyetlerden olan Yunus Emre'nin hayatı ve şiir örneklerine yer vermiştir.

İlim ilim bilmektir, ilim kendin bilmektir

Sen kendin bilmezsen ya nice okumaktır?

Bu şiirde ilim ehli insanların kendilerini bilen insanların aslında kazanan insanlar olduğu anlatılmaktadır.

Fatih Zeynel,“ Mimar Sinan’ın Hayatı ve Eserleri ”, *Barış*, nr. 10, Ekim2002, s.133

Yazar burada Mimar Sinan’ın hayatını ve eserlerini anlatmaktadır. Mimar Sinan 1489 yılında Kayseri’nin Ağırnaş Köyü’nde dünyaya gelmiştir. 1516 da Yavuz Sultan Selim’in Çaldıran Muharebesine katıldı. Birçok seferin ardından ona Hasekilik Rütbesi verildi. Baş mimarlık görevine atandığında inanılmaz eserler yaptı. Onlardan Şehzade Camii, Süleymanye Camii, Selimiye Cami, Haseke Külliyesi... 1588 yılında da ölmüştür.

İpek İmirzaloğlu, “ Mevlana Celaleddin Rumi ve Mevlevilik ”, *Barış*, nr.12, Nisan 2003, s.135

Yazar , Mevlana Celaleddin Rumi’nin hayatını, eserlerini ve mevlevilik yolundaki başarısını anlatmaktadır. Mevlana mevlevilik önderi olup, Türkiye’nin ve dünyanın en büyük mesnevîlik ve mevlevî insanıdır. Mevlana 1207 yılında Horasan’ın en büyük şehri sayılan Belh şehrinde doğmuştur. Ailesi Harzemşah’ın iktidarı ile akrabadırlar. Mevlana bu yolda çok önemli eserler yazmıştır. En büyük eseri de 6 kitap içindeki 47 000 beyitlik mesnevisidir.

Ümit Davala,“ Şair Rauf Gökem ”, *Barış*, nr.12, Nisan 2003, s.123

Yazar, Türkmenlerin yetiştirdiği sayısız değerlerden olan Rauf Gökem’in hayatını ele almıştır. Edebiyat ve Şiir alanında birçok eser vermiştir. Ünlü şair, 1888 yılında Kerkük’ün Piriyad mahallesinde doğmuştur.

Elmaz Dibesli, “ Halkın Acılarıyla Çoşan Şair Nesimi ”, *Barış*, nr.13, Temmuz 2003, s.129

Nesimi, Bağdat’ın Nesim kasabasında doğmuştur. Irak Türkmen şairleri arasında önemli yere sahiptir. Dini ve tasavvuf şiirleri yazmakla bilinirdi. O, şiir ve

kasidelerinde halkın acılarına yer verirdi. Divan Edebiyatı'nın gelişmesinde büyük rol oynamıştır.

Müseyet Hasan,“ Büyük Ses Sanatkar, Müeyet Hasan Kerkük'lü ”, *Barış*, nr.14, Ekim 2003, s.175

Büyük ses sanatkarı Müeyet Hasan, 1959 yılında Kerkük'ün Bulak Mahallesinde doğmuştur. Sanat dünyasına hoyratla başladı ve ilk çıkışı Karabağ yöresinden olan Ölem manisi ile olmuştur.

Mehmet Dibisli, “ Rahmetli Haba'nın Anısına ”, *Barış*, nr.14, Ekim 2003, s.174

Haba soyadısı ile bilinen Abdulvahhap Molla Berğaş Hüseyin, 1945 yılında Kerkük'te doğmuştur. Haba, Türkmen Halk Sanatı'na büyük hizmetleri olmuştur. Haba, 2001 yılında dünyaya gözlerini yumdu. 1992 yılında Beyaz Gül Kırmızı Gül adlı şarkısıyla ün kazanmıştır.

Kadim Erbil, “ Ölmeyen Şairlerimizden Mehmet Hatipoğlu ”, *Barış*, nr. 14, Ekim 2003, s.157

Mehmet Hatipoğlu, 1910 yılında Kerkük'ün Ulu Cami Mahallesi'nde doğmuştur. İlkokul'dan sonra ilmiye okulunu bitirmiştir. 1956 yılında emekliye ayrılmıştır. Şiirlerini genelde hece ile yazmıştır. Mehmet Hatipoğlu, 1968 yılında vefat etmiştir.

Fahrettin Hawleri, “ Hasan Necar ”, *Barış*, nr. 14, Ekim 2003, s.155

Yazar, büyük bir ses sanatkarı olan Hasan Necar'ı ele almıştır. 1960 yılında Kerkük'te gözlerini dünyaya açtı. Hasan Necar, o güzel sesi ile Kerkük'te hoyrat gecelerinde eğlenelere katılarak değerli sanatçılar arasında yerini aldı.

Ümit Şeyhoğlu ,“ Molla Sabir Efendi ”, *Barış*, nr. 16, Nisan 2004, s.173

Yazar bu makalede, Türkmenlerin büyük şairi Molla Sabir Efendi'nin hayatı anlatmıştır. Molla'nın doğum tarihini belirtmemiştir. Sadece 1963 yılında vefat ettiği yazmıştır. Molla, kültürlü, soylu bir ailenin çocuğuydu. Bu makalede yazar, Molla'nın yazdığı bazı sözleri de yorumlanmıştır.

İpek İmirzalıoğlu, “ İzzettin Abdi Beyatlı ”, *Barış*, nr. 17, Temmuz 2004, s.181

İzzettin Abdi Beyatlı, 1922 yılında Kerkük'te doğmuştur. Şairin daha küçük yaşta şiir tutkunluğu vardı. Şiir, hikaye ve inceleme alanında eserler vermiştir. Yazdığı şiirlerin tarzı; aruz, hece ve serbest biçimleriyle şiirler yazmıştır. Şairin en önemli şiirleri “Adak, Fakir, Şarkı, İki Damla Yaş Bir Şiir, Roller Bitince”...

Masum Erbilli,“ Erbil Şehrindeki Eski Eserler ”, *Barış*, nr. 18, Ekim 2004, s.191

Burada yazar, Erbil kentindeki eski ve tarihi eserler hakkında bilgi vermektedir. Onlardan “Şaneder Mağarası, Erbil Kalesi, Erbil Minaresi, Senharip Sulama Projesi, Sadava Köyündeki Eserler, Sultan Muzafferüddin Mezarlığı, Kala Okulu”

Adnan Hüseyin,“ İzzettin Abdi Beyatlı ”, *Barış*, nr. 21, Nisan 2005, s.159

İzzettin Abdi, 1922 yılında Kerkük'ün Korya Mahallesi'nde doğmuştur. Kerkük'te öğretmenlik yapmıştır. Küçük yaşta şiire eğimli olan İzzettin, öykü, düzyazı ve hoyratlar yazmıştır. Şair her konuda şiir yazmasıyla Türkmen edebiyatında önemli bir yer edinmiştir.

NecdetAli,“ Erbilin Ünlü Şahsiyetlerinden ”, *Barış*, nr. 21, Nisan 2005, s.151

Yazar, Erbil'in ünlü şahsiyetlerinden ve sporcularından olan Haşım Riyazi'nin hayatını ele almıştır. Haşım Mahmut, 1939 yılında dünyaya gözlerini açtı, Erbil'de ilk, orta ve liseyi tamamladıktan sonra Musul'da Öğretmen Enstitüsünde 1959 yılında mezun oldu.

Muhsin Aziz, “ Erbil Büyük Kale Camii ”, *Barış*, nr. 22, Haziran 2005, s.179

Yazar, burada Erbil’in en eski ve en büyük camisi olarak bilinen Kale Camisi hakkında bilgi vermektedir.

İpek Tahsin Ali, “Ahmet Hamdi Tanpınar ”, *Barış*, nr. 22, Haziran 2005, s.174

Yazar, edebiyat sanat ve düşünce üçlüsünün aynı olduğunu insanların zihinlerine aktaran büyük şair ve yazar Ahmet Hamdi Tanpınar’ın kim olduğunu ve eserlerine yer vermiştir.

Ayhan Ali, “ Erbil Şairlerinden Haşim Nahit Erbilli ” , *Barış*, nr. 23, Ağustos 2005, s.159

Haşim Nahit’in asıl adı Mehmet Haşim’dir. Şair, 1880 yılında Erbil’de doğmuştur. Ana dili Türkçe olmakla beraber Arapça ve Farsça’yı da öğrenir. Hayatı boyunca hiç evlenmediği düşünülen şair, 1959 yılında Erbil’de vefat ettiği düşünüyor. Şairin önemli eserleri “1936 Kara Günü Yazıları, Ankara, Avrupa Buharının Ruhi Sebepleri...”

Esra Ali, “ Şeyh Muhammed Esat ” , *Barış*, nr. 23, Ağustos 2005, s.158

Yazar, bu makalede Şeyh Muhammed’in hayatını birkaç kaynağa dayandırarak anlatmıştır. Yazar yazıda sanatçının eserlerine de yer vermiştir. En önemli eserleri “Divan, Mektubat, Fatiha-yı Şerife Tercümesi, Hazreti Fatıma’nın Viladetine Dair, El-Risale El-Esadiye Fi El Tarike El Aliye, Risale-yi Tevhit, Lecetül Esrar Şerhi, Kenz’ül İrfan Fi Ehadis Nebiyyü’l Rahman...”

Enver Masifi, “ Kabak Hayvanları ”, (Çevri: Ahmet Takanel) , *Barış*, nr. 23, Ağustos 2005, s.174

Burada yazar, Kürt Edebiyatı şairleri ve yazarlarından olan Enver Masifi’nin hayatını ve eserlerini kısaca anlatmıştır. Yazar, yazısında şairin “Kabak Hayvanlar” eserine değinmiştir.

Erdem Hüsam, “ Molla PenhaVakif ” , *Barış*, nr. 23, Ağustos 2005, s.171

Vakif, 1717 yılında Salahlı kentinde doğmuştur. Vakif, onun ecdatlarından olan Mehmed Fuzuli'nin de mensup olduğu Bayat aşiretindendir.

Selam Terzi, “ İki Türkmen Şairi Mahdumkulu Feragi ve Yunus Emre Benzerlikleri ” , *Barış*, nr. 24, Ekim 2005, s.167

Mahdum kulu Feragi ve Yunus Emre arasındaki benzerliklere değinmiştir. Mahdumkulu 1730'lu yılında doğmuş 1780'li yılında ölmüştür. Türkmenistan'ın Göklen denilen bölgesinde doğmuştur. Arapça, Farsça ve Doğu Türkçesini iyice öğrenmiştir. Yunus Emre, Türkiye'de hangi niteliklere sahip ise Mahdumkulu da, Türkmenistan'da aynı niteliklere sahiptir. Her ikisi Türkçeyi iyi kullanan şairlerdir. Her ikisi de müslümandır. Her ikisi de İslam'ı dinler üstü olarak görürler. Her ikisi de Türk dünyasının en iyi ve en büyük şairleridir. Her ikisi de evrensel bir nitelik taşır.

Yılmaz Bazırgan, “ Mehmet Sadık ” , *Barış*, nr. 24, Ekim 2005, s.164

Mehmet Sadık, Türkmenlerin en büyük divan şairlerinden biridir. Şiirlerinin çoğunu Kerkük şehrine olan aşkı için yazmıştır. Şair, 1967 yılında hakkın rahmetine kavuşmuştur.

Vurya Kazancı,“ Fuzuli'nin Eserlerinden Örnekler ”, *Barış*, nr. 25, Aralık 2005, s.156

Fuzuli, siyasi, sosyal, dini ve kültürel bir ortamda doğan ve yaşayan eşsiz muazzam bir nesir ve nazım sanatının yaratıcısıdır. Fuzuli'nin eserleri arasında edebi sanatın dışında, tarih, ahlak, mitoloji, musiki ve daha birçok dalı yer alır.

Vurya Kazancı ,“ Fuzuli’nin Eserlerinden Örnekler ” , *Barış*, nr. 26, Ocak 2006,s.168

Yazar, ilk önce Fuzuli’nin hayatını anlatmaktadır. Sonra Fuzuli’den güzel mısralara yer vermiştir. Aynı zamanda Fuzuli’nin “Leyla ile Mecnun” eserini Türkçe ve Arapça dilinde açıklamıştır.

Selam Terzi, “ Türkmenlerde Lale’ye verilen önem ” , *Barış*, nr. 27, Mart 2006, s.167

Yazar, Türkmen tarihinde “Lale” sözcüğünün Osmanlı İmparatorluğu’nun bir dönemini çağrıştırmasını anlatmaktadır. Bu yüzden de başlangıçta lalenin 18. Yy III. Ahmet Sultan’ın ve özellikle Damat İbrahim Paşa’nın sadrazamlığı zamanında önem kazandığını düşünülmektedir. Aynı zamanda yazar Lale Devri’ni detaylı bir şekilde anlatmaktadır.

Armağman Kasap, “ Şiir ve Nesri Leyiyle Ahmet Haşim ”, *Barış*, nr. 32, Ocak 2007,s.141

Yazar, Ahmet Haşim’in hayatını, şiirleri ve nesirlerini anlatmaktadır. Ahmet Haşim, 1884 yılında dünya gelmiş. 1909’da Fecri Ati hareketine katılmıştır. Yazar, Haşim’in şiir anlayışına değinerek eserlerine yer vermiştir. Yazar, daha sonra Haşim’in makale ve nesir için görüşlerini ve yazdıklarına değinir.

Şirzat şeh Oğlu,“ Erbil kalesinin Biyografisi ” *Barış*, nr. 32, Ocak 2007, s.133

Yazar, Erbil Kalesi’nin tarihini anlatmıştır. Erbil Kalesi’nin içerisi kusursuz bir kentti içinde çarşılar, evler ve camiler bulunmaktaydı, o dönemlerde kale, Atabek’in merkezidir, kalenin iki kapısı vardır.

DEĞERLENDİRME:

Barış dergisinde farklı yazar ve sanatçıların farklı konular hakkında düşüncelerini açıklayan 40 Biyografi yazısı yayımlanmıştır.

Biyografisi yayımlanan şair ve sanatçılar; Halaf Şevki Öykücü, Nesimi, Yunus Mahmut Çelebi, Şehriyar'a Selâm, Sinan Sait, Mehmet İzzet Kerküklü, Yunus Emre, Mimar Sinan, Mevlana Celaleddin Rumi, Şair Rauf Gökem, Müeyet Hasan Kerküklü, Abdolvahhap Molla Berğaş Hüseyin, Mehmet Hatipoğlu, Hasan Necar, Molla Sabir Efendi, İzzettin Abdi Beyatlı, Haşım Riyazi, Ahmet Hamdi Tanpınar, Haşım Nahit Erbilli, Şeyh Muhammed Esat, Enver Masifi, Molla PenhaVakif, Mahdumkulu Feragi, Mehmet Sadık, Fuzuli, Ahmet Haşım'dır.

Aynı zamanda Nevruz, Aşure Günü, Erbil Kalesi, Lale Çiçeği gibi konuların biyografilerine yer verilmiştir. Biyografi yazarları; Canım Refet, Nura babası, Ala Fazıl, Kasım Kadir, Muavfak Kavurmacı, Haydar Ali, Zeynal Fatih, Doğukan, Arzu Kayacı, Zahir Rojhebani, Emir Kerkük, Ümit Davala, Yurtseven Miroğlu, İpek İmirzaloğlu ve diğer yazarlardır.

II.BÖLÜM

BARIŞ DERGİSİ'NİN IRAK TÜRKMEN EDEBİYATINDAKİ YERİ VE ÖNEMİ

A. BARIŞ DERGİSİ'NİN SİYASİ ANLAYIŞI

Günümüzde siyaset, hayatımızın her alanında etkisini güçlü bir şekilde hissettiğimiz bir alan haline gelmiştir. Bu etki kişilerde kendini pek hissettiremese de toplumları çepeçevre kuşatmış bir durumdadır. Öyle ki toplumların hayat tarzı, düşünme biçimleri, beslenme, edebiyat, kültür, sanat ve bilimsel çalışmaları gibi birçok konuyu siyasetten ayrı düşünemeyiz. Çünkü toplumsal huzuru olmayan bir milletin bu alanlarda gelişme göstermesi pek mümkün olamaz. Bu gerçek dünyanın her bölgesinde aynıdır. Diğer bir değişle, bir ülkenin gelişmesi, büyümesi ve özellikle kültürel ve edebi olarak çağını yakalaması hatta çağının üstüne ulaşması için en önemli koşullardan birinin siyaset ortamının müsait olması olduğunu da unutmamalıyız. Nitekim batının kültür ve edebi anlayışının dünyanın her yanında etkisini göstermesi ve dünyaya yön veren bir özelliğe kavuşması belki de siyasetin onlara uygun zemini sunmuş olmasındandır.(Geylan.N. Altıparmak. 2007: s.134)³⁴

Yıllarca siyasi olarak istikrarsız bir bölge olan Kürdistan bölgesinde de maalesef edebiyat ve kültür alanında kayda değer bir ilerleme yaşanmadı. Hem böyle bir gelişmeyi beklemek de hayalden başka bir şey değildi. Uzun süren savaşlar ve ekonomik koşulların toplumlar üzerindeki baskısı insanları geçim derdinden başka bir şey düşünemez hale getirmişti. Hem zaten huzuru olmayan bir millet nasıl olur ki edebiyat ve kültür alanında çalışma yapmaya gayret gösterebilir. Baskıcı bir rejimin varlığı ise en büyük engel olarak karşımıza çıkıyordu. Özellikle Kürdistan bölgesinde yaşayan yazar, şair ve fikir adamları bu baskıyı üzerlerinde çokça hissetmişlerdir. Ne düşüncelerini özgürce ifade ediyor ne de yazdıkları eserleri rahatlıkla yayınlıyorlardı.

³⁴ Geylan.N. ALTIPARMAK, *Barış Dergisinin*, Ocak 2007, nr.32 s.134

Kuzey Irak Kürdistan bölgesinde uzun yıllar süren istikrarsız dönem rejimin yıkılmasından sonra yerini daha özgür bir ortama bırakmıştır. İşte incelediğimiz Barış dergisi de bu dönemde yayın hayatına ilk adımını atmıştır. Bu derginin yayın hayatına başlaması ile birlikte edebiyat ve kültür alanında çalışmalar yapan aydınlar kendilerini ifade edecek ve eserlerini yayınlatabilecekleri büyük bir fırsat yakalamış oldular. Bu özgür ortamda aydınlanma ve ilerleme hız kazanarak topluma büyük katkılar sağlamıştır. Hiç şüphe yok ki bu gelişmelerde Barış dergisinin rolü büyüktür. Nitekim toplumların Barış'tan beklentilerini, fazlasıyla yerine getirmiş olduğunu söyleyebiliriz. Sonuç olarak şunu belirtmeliyiz ki Barış dergisi ele aldığı konularda, içinde yeşerdiği topluma karşı vazifelerini hakkıyla yerine getirmiş ve sunduğu imkanlarla birçok yazar ve edebiyatçının da düşünce ve eserlerini özgürce ifade etmelerine olanak sağlamıştır.

Barış Dergisi'nin yayın hayatına başlaması sadece Türkmenler için önem arz etmiyordu; aynı zamanda Türkmenler ile birlikte Kürtler ve Araplar için de önemliydi. Çünkü dergi Türkçe, Türkmence, Kürtçe ve Arapça dillerinde yayınlanıyordu. Derginin açılması hem isminin taşıdığı anlam bakımından hem de birden fazla dilde yayınlanması çok uluslu toplumlar için örnek teşkil ediyordu. Barış Dergisi'nin kültür ve edebiyat alanında yayınlanan ilk dergi olması da bu dergiyi önemli kılan bir diğer özelliktir. İçerik bakımından hiçbir siyasi konu bu dergide yayınlanmıyordu. (Esat ERBİL, Röportaj, 2016).³⁵

Gazetecilik açısından özgür olmayan bir ulus, edebiyat ve kültür alanında ilerleme kaydedemez. 1991'de rejimin yıkılmasından sonra Türkmenler siyasi alanda daha da özgürleştiler. Öyle ki Türkmen milleti, Kürdistan Bölgesi'nin ikinci milleti olarak tanınır hale geldi. Türkmen partileri artık parlamentoda siyasi aktivitelerini gerçekleştirebilecek özgür bir ortama kavuşmuşlardı. Bu gelişmelere bağlı olarak 2000 yılında Kültür bakanlığı vasıtasıyla Türkmen Kültür Evi açıldı. Bu siyasi alanda kazanılan özgürlükler ile Türkmen yazar, gazeteci ve şairlerin de katkılarıyla edebiyat, kültür ve sanat alanında yayın yapan Barış Dergisi doğmuş oldu. (ALİ, İsmail., Röportaj, 22 Haziran 2016).³⁶

³⁵ Esat ERBİL, *Röportaj*, 3 Ağustos 2016.

³⁶ İsmail ALİ, *Röportaj*, 22 Haziran 2016.

B. BARIŞ DERGİSİ'NİN TOPLUMSAL ANLAYIŞI

Barış Dergisi'nin Türkmen dergisi olması yanında, aynı zamanda dört farklı dilde de yayınlanıyordu. Kürt, Arap ve Türkmen milletlerinin toplumsal yapılarını yansıtmakta önemli bir rol üstlenmiştir. Kürdistan Bölgesi'nde kültür ve edebiyat alanında toplumların kaynaşması yine Barış Dergisi vasıtasıyla başarılmıştı. Folklor yönünden Kürtler ile yakın oluşumuz iki toplum arasında sosyal ilişkilerin kurulmasını da kolaylaştırmıştır. Kürtler ve Türkmenlerin kültürlerinin benzer olması, Türkmenlerin sosyal ilişkileri Kürtlerle daha fazla geliştirmelerine zemin hazırlamıştır. Bu şekilde iki toplum arasında kültür alışverişi hız kazanmıştır. Özellikle çoğu Kürt yazarlar Türkmenler ile ilgili edebi konuları ele almışlardır. Türkmen yazarları da Kürt Edebiyatı'ndan daha fazla deneyim kazanmak için Kürt edebi konularını Türkçe ve Türkmençe diline çevirdiler. Gazete ve dergide ulusların tarihini anlatan konulardan bahsedilmesi ulusların birbirlerini anladığının göstergesidir. Barış Dergisi bu birlikte yaşamı vurgulayan sosyal anlayışı daha da pekiştirdi. Barış Dergisi'nin isim anlamı zaten birlikteliği ifade ediyor. (Cevdet Naccar, 2000: s.1)³⁷.

Barış Dergisi'nin toplumsal anlayışı dergiler, toplumların gelişmesine büyük katkılar sunan en önemli mercidir. Dergileri bir bakımda toprağa da benzetebiliriz. Toprak nasıl ki bir tohumu sıcak bağrına basıp besliyorsa, o tohumu büyütüp çeşit çeşit meyveler, sebzeler ve nimetler sunuyorsa insanlığa dergiler de bir yönüyle topluma yol gösteren aydınlara, gazetecilere, fikir adamlarına kapılarını açarak onların, eserlerini yayınlamalarına ve bu eserler vasıtasıyla da topluma yol göstermelerine imkan sağlar. Bir çok yazar ve fikir adamının da ilk eserlerini dergilerde yayınlamaları bu düşünce yanınızda ne kadar haklı olduğumuzu gösteren önemli bir kanıttır. İşte incelediğimiz ve sistematik olarak tahlil ettiğimiz Barış Dergisi de yayın hayatına bu misyonla başlamıştır. Yayın hayatı boyunca da bu anlayışından hiçbir taviz vermeyerek büyük bir başarı elde etmiştir. (HELİFE, Ümit 2000: s.1)³⁸

³⁷ Cevdet NACCAR, *Barış Dergisinin İlk Sayısında, Temmuz 2001, nr.1 s.1.*

³⁸ Ümit HELİFE, *Barış Dergisinin İlk Sayısında, Temmuz 2001, nr.1 s.3.*

C. BARIŞ DERGİSİ VE ŞİİR

Türkmenlerin yüzyıllık gazeteciliğinde tüm Türkçe ve Türkmençe gazete ve dergilerinde şiir yayınlanmıştır. Türkmen edebiyatında şiir kategorilere oranla daha baskındır.

Barış Bergisi'nin sayfalarına baktığımızda özellikle Türkçe bölümde şiire çok önem verildiğini görebiliriz. Barış Dergisi'nde yer alan şiirler daha sonra diğer gazetelerde tekrar yayınlanmıştır. Anonim şiirler, güzellik, sevgi, dostluk , aşk, anne temalı şiirler, serbest şiir ve cinaslı şiirler yanı sıra şairlerin hayatları da Barış Dergisi'nde yayınlanıyordu. Türkmen aydınların Türk ve Kürt şairlerin fikirlerinden ve şiirlerinden faydalanmaları için Kürtçe ve Türkmençe şiirleri alıp Türkçe diline çevrilmiştir. Aynı zamanda Kürt şairlerin faydalanması amacıyla Türkçe şiirler Kürtçeye çevrilmiştir. İstanbul Türkçesi bilenlerin anlaması için de Türkmençe şiirler Türkçeye çevrilmiştir. (Esat Erbil, 2004: s.169)³⁹.

Barış Dergisi'nde birinci sayısından 32. sayıya kadar 78 civarında şiir yayınlanmıştır. Şiirlerin çoğu folklorik şiirlerdir. Örneğin, hoyrat ve anonim.

Modern şiirlerinde ise Arapça, Kürtçe, Türkmençe şiirleri yayınlanmıştır, örneğin aşk, yalnızlık sevgi ve ölüm ...vb., şiirleridirler. Barış Dergisi'nde birçok sayısında yayınlanmıştır ve şiire çok önem verilmiştir. On, yirmi, yirmi bir ve yirmi sekiz sayında çok şiirleri yayınlanmıştır onlardan her birisinde şiir yayınlanmıştır diğer sayısında birden üç şiir yayınlanmıştır. Bazı sayılarda çeviri Kürtçe Arapça Türkmençe şiirleri vardır. Örneğin Kürt şairlerinin (Latif Halmak, Şêrko Bêkes, Kerim Deştî ve Mehdi Xoşnav) şiirleri vardır. Arap şiiri Halid Yusuf'un şiirleri vardır ve Türkmen Şairleri: Nesrin Erbil, Abdüllatif Benderoğlu, Esad Erbil...

Yayınlanan şiir barış dergisi içeri başlıkları. (Fuzuli – Gazel , Modern Kürt Şiirinden Örnekler– Ölüm, Her şey Mavidir, Yurt, Modern Irak Şiirinde– Yitirdim, Melek, Modern Kürt Şiirlerinden Örnekler– Gözlerin, Hatıra, Hatıra – itfaiye, Firyal Sarıkahya – Aşık yılını, Okur Postası Kalan Şiiri, Siyah Bulutlar'da Koşturma, Felek

³⁹ Esat ERBİL, "Halk Şiiriyle Bir Hikaye", Barış, nr.17, Temmuz 2004,s.169

Oğlu, Açıl Dilim, Kerkük, Masalmış, Modern Türkmen- Şiirinden Duvar Kalıntısındaki Çizgiler , Modern Şiirinden - O söylendi ki bir kaldırım odada öldü, Uygur Şiiri , Modern Türkmen Şiirinden – Düş süz Uyur Şairler, Benim Annem, Gül, Hoyratlar, Özgürlük, Güneşi, İki Gidiş, Eski Bir Sonbahar, Sensizlik, Bizim Mahalle, Şiir Hoyratları, Dünyanın en güzel kızı, Tevfik Celal Orhan'ın Şiirlerinden - Kızıl ateş, Altın Kemer, Acısın, Felekoğlu, Aynalar, İnsanları sevmek, Seçme Şiirler, Ay Yüzü Dönme Şehrim, Paslanmaz, İçimde volkan , Anonim - Halk Türküleri ,Al İpek Yeşil İpek – Bir Tapkıdır Göğercinin – O Dağ Bu Dağ Üstüne – Arabi Fellahi– Ninay Ninay, Cinaslı Hoyratlar, Yanardağ, Kürt yenici Şiirinden - Dil, Büyük, Edebiyat ve Şiir Dünyasından Seçilen Çiçekler Yazar, bu Şiir de veten sevdası bahsetmiş, ve bu köşede 5 şairin en güzel şiirlerinden seçerek burada yazmaktadır. Bunlardan “Raşid Dakuklu, Mustafa Gökbay, Esat Erbil, Ömer Akbaş ve Hüsam Hasret'tir. Seveda Benzer Bir Güle , Karışık Şiirler, Şairimiz, 19 tane küçük ve kısa şiirler yazmaktadır. Şiirlerin hepsi şairin hayatını, aşkını ve duygularını anlatmaktadır. Daha doğrusu çoğu konularda aşk ve sevmek etrafında dolaşmaktadır. Örneğin; Deniz şiirinde şair sevgilisinin güzel gözünü denize benzeterek ve onu ağlamasını bulut gibi olduğunu yazmaktadır, Kubadcelizade'nin şiirlerinden örnekler, Öpüş, Kör Kedi , Bırakın Beni, Şair, Celâl Polat bu sayıda bir demet şiir okuyuculara sunmaktadır. Şair şiirlerde romantik duygularını bizimle bu şiirlerde paylaşmaktadır.

D. BARIŞ DERGİSİ VE TİYATRO

Barış dergisinin bir çok sayısında tiyatro oyunları yer alırdı. Dergide tiyatroya ayrıca önem verilmiştir. Özellikle Türkmen tiyatrosu, Türk tiyatrosunun tarihinden bahsedilmiştir. Maalesef tiyatro oyunlarını gösterimi konusunda 1972 yılında tüm Irak uluslarının özellikle Türkmenlerin acılarını anlatmak amacıyla Irak hükümeti Ferhat Salih'in izni ile kurulan Kardeşlik Ocağı kadar büyük bir rolü olamamıştır. Çünkü teknolojinin gelişmesi ile tiyatro seyircisinde büyük bir azalmaya neden olmuştur. Tiyatro oyunlarının yayınlanmasının amacı bu kültür mirasımızı diğer kuşaklara korunarak taşınmasını sağlamaktır. Irak'ın siyasi durumundan dolayı ulusların özellikle Türkmenlerin kültür, sanat ve edebiyatı zarar görmüştür. Şu anda da Telafer , Düz ve Kerkük çevresindeki İşid teröründen dolayı Türkmenlerin kültür ve edebiyatı büyük durgunluğa girmiştir.

Tiyatro oyunları genel olarak tüm Irak uluslarını kapsıyordu. Daha çok Tiyatro oyunlarının içeriğinde Irak'ın o zamanki genel durumu, siyasi durumu, Irak'taki ulusların yaşadıkları acılardan ve gördükleri zulümden bahsediliyordu. Bu oyunlardan yazarı Tasin Şaban olan "*Büyük Sevda Tiyatrosu*", ve yazarı Ümit Tahsin Şehoğlu olan "*Çocuklar Tiyatrosunun Toplumsal Değerleri*" adındaki tiyatro oyunları Barış Dergisi'nde yer alıyordu. Tasin Şaban ile Ümit Tahsin Şenoğlu büyük Türkmen tiyatrosu yazarlarıdır ve bu kişilerin birden fazla makale ve tiyatro oyunları Barış dergisi'nde yer aldı. (Şeyhoğlu Tahsin, 2004: s.169)⁴⁰.

Barış dergisinin 15 sayında 18 tiyatro eseri yayımlanmıştır. 5,6 ve 7. sayılar daha çok tiyatro etrafındadır. Barış dergisi'nde tiyatro yazarları adı ve tiyatro konu başlıkları şunlardır:

Ali Abdalbaki, Okul Tiyatrosu İki Bölümdür., Ali Erbilli, Berlin de Tiyatro Pedagojisi., Kasım Kadir, Çocuk yılı ve devlet ödülü., Tahsin Şeyhoğlu, Tiyatro Kurulum Tarihi, 27 Mart Dünya Tiyatro Günü, Tiyatronun Anlamı., Tahsin Şaban,

⁴⁰ Ümit TAHSİN ŞEYHOĞLU, "*Çocuk-Tiyatro ilişkisi*", *Barış*, nr.18, Ekim 2004., s.169.

Tahsin Şaban, "*İki Kız Kardeş*", *Barış*, nr.29, Temmuz 2006,s.161.

Tahsin Şeyhoğlu, "*27 Mart Dünya Tiyatro*", *Barış*, nr.8, Nisan 2002,s.115.

Büyük Sevda Tiyatrosu, İki Kız Kardeş., Ümit Davala, Gençlik ve Tiyatro., Ümit Tahsin Şeyhoğlu, Çocuk Tiyatro - İlişkisi Üç bölümdür, Çocuk Tiyatrosu'nun Toplumsal Değeri, Çocuk Tiyatrosunu Tarihçesi, Yönetim – Oyun Seçimi ve Oyuncu Kaynakları. Yurt Seven Miroğlu, Güzel Sanat Dünyası ve Tiyatro, Tiyatro ve günümüze Gençliği.

Oyunlarda, toplumsal konular işlenmeye çalışılmıştır. Oyunlardaki konunun ve anlatımın işlenmesinde döneminin özelliklerinin etkili olduğu söylenebilir. Bu nedenle toplumsal konular değerlendirilirken günün koşullarındaki toplumun yapısı göz önüne alınmış ve buna göre davranılmaya çalışılmıştır. Çocuk konuların işlendiği oyunlarda ise anne çocuk sevgisi ve ilişkileri ele alınmıştır.

Genel olarak dergide yayımlanan oyunlar ile Türkmen tiyatrosunun gelişimi sağlanmaya çalışılmıştır.

E. BARIŞ DERGİSİ VE ÖYKÜ

Hikâyenin edebiyat alanında önemli bir yeri vardır. Barış Dergisi'nde kısa hikayelerin yanı sıra başka dilden çevrilmiş hikayeler de yer almıştır. Özellikle Modern Arap Edebiyatından Mehemet kâmil El-Hatib'in hikayeleri ve kısa romanları, bu hikayelerin başını çekmekteydi. Çünkü Mehemet kamil El-Hatib'in yazıları ve dili sadece Irak halkının kültürüyle değil, aynı zamanda bölge halkının diline ve kültürüne de hitap etmekteydi. Barış Dergisi'nde yayınlanan Türkmence hikayeler daha çok toplumsal konuları ele alıyordu. ve birçoğu televizyonda dizi olarak yayınlanmıştır. Türkmence yazarların ortaya çıkması ve yazılarını Barış Dergisi'nde yayınlamaya başlamalarıyla bu derginin okuyucu sayısı arttı ve daha fazla okuyucu kitlesini kendine çekmeye başladı. (N.Ever Kayacı, 2001:s.110) (Niyazi Kayacı, 2004: s.164)⁴¹.

⁴¹ Niyazi KAYACI, Sen.. Sen Kimsin", *Barış*, nr.16, Nisan 2004,s.164.

N.Ever Kayacı, Çeviri. *Kocalmış Yaşlı Romanlar*", *Barış*, nr .6,Kasım 2001, s.110.

Barış dergisi'nde yerli ve yabancı yazarlara ait birçok öykü yayımlanmıştır. Öykülerde, farklı konular işlenmiştir. Köy hayatının zorlukları, evren ve insan ilişkilerinden, Allah ve insanoğlu ilişkileri gibi konular ele alınmış ve irdelenmeye çalışılmıştır. Söz konusu öykülerde, dönemin toplumsal yapısına, kültürel gelişimine ışık tutacak birçok bulgu bulmak mümkündür.

Dergilerde yayımlanan toplumcu öyküler dışında 23 Tiyatro konusudur, genel olarak çocuk yaşamını, bireyi ve bireyin yaşamını anlatan öykülerde yayımlanmıştır. Bu öykülerde, bireyin yaşamı ön plana alınarak, birey kavramı irdelenmeye çalışılmıştır.

Yayın tarihi itibarıyla dergide farklı yazarların imzasını taşıyan birçok öykü yayımlanmıştır. Barış dergisinin 18 sayısında 23 öykü eseri yayımlanmıştır. 14,15,16,17,29 ve 30. sayılar daha çok öykü etrafındadır. Barış dergisi'nde öykü yazarları adı ve öykü konu başlıkları şunlardır: Ümit Davala, Mutluluğun Anahtarı., Remzi subaşı Mabut Vermeden Neylesin Mahmut., Türkcan, Gül Kızla Bülbül Dede., Ali Abdul baki, Praktik Üsüller., Ahmet M. İsmail, Çağdaş Kürt edebiyatından– Bekleyiş., Kaleli Kız, Selma Abla'dan Bir Şiir Bir Masal., Salih Çavuşoğlu, Şah balım., Armağan kasap, Mevlananın Mesnevilerindeki Hikayelerden Bir Demet., Ahmet Muhammed İsmail, İki Kısa Öykü, Modern kürt Edebiyatından Bir Hikaye., Muhamad Aziz, Öğretmenliği değeri., Niyazi kayaci, Sen.. Sen Kimsin, Öp Beni., Media Aziz, Çocuğunuzun Başarısı İçin Taktikler., Fadalı Ezzavı, Modern Irak edebiyatından Hikaye., Esat Erbilli, Halk Şiiriyle Bir Hikaye, Bir fetih hikayesi., Muhemet İmirzal, Fontaina iki Güvercin., Murat Erbilli, Masalımsı İki Hikaye, İbretli iki hikaye, Sahtekar Sofu, ilginç Bir Hikaye, Akıllı ve Deloğlanlar, Düşündürücü Bir Hikaye, Kötü Halkla Kötülük.

Dergide yayımlanan öykülerin edebiyatımızın o dönemki edebî anlayışlarını yansıtmakla birlikte günümüz araştırmacılarına ve okuyucularına hem araştırma bakımında katkı sağlayacağı hem de edebî bir zevk ve duyuş da vereceği söylenebilir.

F. BARIŞ DERGİSİ VE GAZETECİLİK

Barış derginin ilk sayısı Erbil’de 2000 yılının Temmuz ayında yayınlandı. Barış dergisinin çıkması Türkmen ve Kürt gazeteciliği için çok büyük bir gelişmeydi. Derginin adı, içerisinde bulunan kültürel ve edebiyatla ilgili konular ve derginin aynı anda dört dille çıkması bu dergiyi önemli kılmaktaydı. Dergiyi çıkaran kurum kültür bakanlığıydı. O an için hiç bir siyasi kuruluşa bağlı olmayan ve bağımsız olan tek dergi olma özelliği göstermekteydi.

Bu dergi Kürdistan hükümeti dördüncü kabinesi döneminde yayımlanmıştır. Diğer toplumlara hitap eden dergilerinden çok farklı ve daha kaliteli bir yapıya sahipti. Derginin hiçbir siyasi kuruluşa bağlı olmaması ve dergide siyasi görüşlere yer vermemesi, derginin tüm şehirlerde kısa bir süre içerisinde geniş bir çok okuyucu kitlesine sahip olmasında büyük öneme sahip olmuştur.

Derginin İlk sayısının yayınlanmasından sonra bir çok edebiyatçı ve okuyucu bu güzel derginin genel editörünü kutladı. Bu dergi yayınlanmasından kısa bir süre sonra, bölgede bulunan Türkmenlerin ve diğer milletlerin dergi ve gazetelerinde de yer aldı. örneğin ; Midya , Bırayeti , Habat ve Hakikat ... Habat gazetesinde gazeteci Nureddin Veysi güzel bir yazıda ‘ *Barış dergisinin Türkmen edebiyatına dört dille Kürtlerle Türkmenlerin birlikte yaşamına büyük hizmette bulunuyor.*’ diye yazmıştır.

Tarihi bir geçmişe sahip olan Türkmenler ve Kürtler arasındaki kültürel ilişki onları bir birlerine bağlamaktaydı. Türkmenlerin büyük şairi Fuzuli’nin Arapça, Türkmence ve Farsça şiirler yazması yanı sıra , bir de Kürtçe şiir yazması ve yine bir çok sayıda Kürt şairinin diğer dillerde şiir yazmayıp Türkmence şiirler yazmış olması kürtler ile türkmenler arasında güçlü bir bağ olduğunu göstermesi açısından büyük bir öneme sahiptir.

Türkmen ve Kürt edebiyatının birbirlerine etkileri Osmanlıca çıkan gazete ve dergilere yansımıştır. Barış dergisi de eski Osmanlı zamanında yayınlanan dergilerin yolunda yürümek istemiş ve bu etkileşimi yeni modellerle sahaya sunmayı yeğlemiştir.

Barış dergisinin ilk sayısında Kültür Bakanı Cevdet Naccar ‘21’ Temmuzda yayın hayatına başlayan *Barış Dergisi*, ilk ve tek Türkmen edebiyatının dergisi sayılacaktır.” demiştir. Barış dergisi aynı anda dört dille yayınlanıyordu, diğer toplumlarda Türkmenlerin tarihi ve kültürü ile ilgili bu dergi ile bilgi sahibi oluyorlardı. Barış dergisi yaptığı paylaşımlarla dünyaya ve bölgeye sesleniyordu : “*Kürdistan Bölgesinde biz Türkmenlerin de kendi gazete ve dergimiz var ve özgürce kendi tarih ve kültürümüzü yayınlıyoruz. Ayrıca herkese açık açık söylüyoruz ki Türkmenler hep barıştan yanadırlar.*” (İsmail Ali, 2001: s.1)⁴².

Derginin bir sayısında gazeteci İsmail Ali ‘*Barış dergisi Türkmenlerin gazeteleri ve dergileri arasında parlayan bir dergidir*’ demiştir. Her bir milletin hayatında ve yaşamında gazete ve dergilerin büyük bir rolü vardır. Toplamlar kültürünü, tarihini ve dilini çevresine ve dünyaya bu şekilde tanıtır.

Barış dergisi genç ve yeni gazetecileri bulmada ve yetiştirme önemli bir rolü vardır. Çünkü o dönemde Türkmenlerin akademik açısından yeterli donanıma sahip gazetecilerin sayısı çok azdı. O dönemdeki Türkmenlerin yazdığı yazılara bakıldıktan sonra çok net anlaşılıyor akademik alanda yetersiz oldukları. Bundan dolayıdır ki bu kişiler sadece gazetecilik alanında yer almışlardır. Buna en iyi örnek bu yolda parlayan *Terzi Başı*’dır.

Barış dergisi akademik gazeteciler yetiştirmek amacıyla akademik alanda gerekli adımlar atarak kararlı bir duruş sergilemiştir

Derginin ikinci sayısında Abdulhamid Zebari derginin Kürt gazeteciliği açısından önemini vurgulamıştır. Abdulhamid Zebari “*derginin adı gibi barışı savunduğu , amacının birlik ve beraberlik olduğunu*” vurgulamıştır. “*İki milletin kültürel ve sosyal bağlarla birbirlerine bağlı olduğunu ve bu bağda koparmanın çok zor olduğunu*” yazmıştır. (Elmas Dibisli, 2003: s.503-507)⁴³.

Rojnamevan Dergisi, Türkmen dosyasında 11.ve 12. sayılarında Elmas Dibisli ‘*Barış Dergisi Türkmen gazeteciliği içinde parlayan bir dergidir.*’ demiş ve derginin 12 sayısını akademice ele almıştır.

⁴² İsmail ALİ, *Barış Dergisi Türkmenlerin Dergileri Aydınlar, Temmuz 2001.*

⁴³ Elmas DIBISLI, *Rojnamevan Dergisi, Türkmen Dosyası, 2003., nr.11-12, s.503-507.*

Barış dergisi Türkmen ve Kürt gazeteciliğinin önemli bir dergisi olarak tanındı. Bu dergide büyük yazar ve tanınmış insanların yazılarını paylaşıyor olması bu derginin Irak'ta bulunan Arap şahsiyetlerine ve Arap şehirlerine göndermesine de yol açtı. Ayrıca yurt dışında Türkiye Azerbaycan ve başka bir kaç ülkeye de gönderiliyordu. Barış dergisi Türkmen edebiyatının içinden doğan bir dergidir, ve Türkmen edebiyatında gazetecilikte ön plandaydı. Türkmen ve Kürt edebiyatında önemli bir yer edinmiştir.

Irak Kürdistan hükümetinin Türkmen halkına sağladığı haklar çerçevesinde, Kürdistan Türkmenlerinin kültürel ve sanatsal yönden temsil eden önemli bir dergi çıkarmıştır. Kültür Bakanlığı'na bağlı, Türkmen Kültür Müdürlüğü tarafından çıkarılan *Barış* dergisi çok başarılı ve kaliteli yazılar içermektedir. Türkmen aydınları ister Kerkük ister diğer bölgelerde olsun her zaman barış dergisinin yeni sayılarını sabırsızlık içinde beklemişlerdir. Saddam rejimi döneminde Türkmenler böyle bir dergiden mahrumdular. Bu derginin çıkmasıyla Irak'ta *Barış* dergisi Türkmenlerin en mükemmel dergisi unvanını aldı. Bu dergi Kürdistan'da Türkmenlerin demokratik bir havada düşüncelerini yazması, kültürlerini ihya etmesi açısından ve yine basının da ne kadar özgür olduğunun en açık kanıtıdır. Türkmenler olarak Irak hükümetinden de aynı şeyleri bekliyoruz.

SONUÇ

Irak tarihine baktığımızda Türkmenlerin çıkardıkları sayısızca dergi ve gazete bulmak mümkündür. Bunlardan en önemlilerinden bir tanesi olan Barış dergisi, Temmuz 2000’de yayın hayatına başlamıştır. 2000 ile 2011 tarihleri arasında edebiyat ve kültür alanında 4 dilde (Türkçe, Türkmençe, Arapça, Kürtçe) 55 sayı yayım hayatına girmiştir. Ancak arşiv yetersizliğinden dolayı derginin Temmuz 2000-Ocak 2007 arasında çıkan 32 sayısı değerlendirmeye alındı. Irak’ta yaşanan savaş ve siyasi sıkıntılardan dolayı arşiv araştırması için Telafer gibi problemli bölgelere geçmek sıkıntı oldu.

Türkmenlerin tarihinde derin iz bırakan birçok şair ve yazar dergide görev almıştır. Kendi alanlarında sayısızca makale, tiyatro, şiir, destan, biyografi yazıları yazmışlardır. Çalışmamızın içeriğinde şiir, destan ve makale bölümlerinde yazım hataları görülmektedir, bunun sebebi Irak’ta yaşayan Türkmenler’in tam anlamıyla Türkçe’yi doğru kullanamamasındandır.

Barış dergisi, edebi ve kültürel bir dergi olmasına rağmen özellikle 2003 yılında Irak’ta siyasi arenadaki değişikliklerden dolayı kendisini siyasetten uzak tutamamıştır. Bunun en büyük sebebi dergi yönetimin değişmesidir.

Barış dergisinin yayım hayatı boyunca birçok yerli ve yabancı şiir yayımlanmıştır. Yaptığımız incelemeler sonucunda dergide, 65 civarında şiir yayımlanmıştır. Bu şiirlerden çoğu yerli yazarların şiirlerinden oluşmaktadır. Genel olarak yayımlanan şiirlerde, dönemin öne çıkan tema ve konularını görmek mümkündür. Bu açıdan, dergideki şiirler edebiyatımız için zenginlik ifade etmektedirler.

Barış dergisinde birçok makale yazısı yayımlanmıştır. Öncelikle şiir, öykü, şair ve sanatçıların hayatlarına yer veren dergi bilimsel içerikli yazılara da ağırlık vermiştir. Dergide yayımlanan bu yazılarda Türkmen kültüründen, dilin öneminden, çocuk gelişimi gibi konular işlenmiştir. Söz konusu konular ayrıntılı bir şekilde ele alınarak, okuyucuyu tatmin edecek bir şekilde verilmeye çalışılmıştır.

Barış dergisinde yayımlanan tiyatro oyunlarının çoğu yerli yazarların

imzasını taşıyor. Yerli yazarlara ait oyunlar; Tahsin Şeyhoğlu, Ali Erbilli, Kasım Kadir, Ali Abdalbaki, Yurtsever Miroğlu, Ümit Davala, Mahmut Alemdar ve Tahsin Şaban imzasını taşımaktadır. Genel olarak dergide yayımlanan oyunlar ile Türkmen tiyatrosunun gelişimi sağlanmaya çalışılmıştır.

Barış dergisinde yerli ve yabancı yazarlara ait birçok öykü yayımlanmıştır. Öykülerde, farklı konular işlenmiştir. Yayın tarihi itibarıyla dergide farklı yazarların imzasını taşıyan birçok öykü yayımlanmıştır. Bu yazarlar; Ümit Davala, Remzi subaşı, Türkcan, Ali Abdalbaki, Kaleli Kız, Salih Çavuşoğlu, Muhammed Aziz, Media Aziz, Esat Erbilli, Murat Erbilli, Armağan Kasap, Esat Erbil ve diğerleridir.

Dergide, 3 destan yazısı yayımlanmıştır. Köroğlu destanı Yaşar Kemal'in Üç Anadolu Efsanesi yapıtında günümüz edebiyatına aktarılmıştır. Destanlar Fatma Ali ve Esat Erbil tarafından dergide ele alınmıştır. Dergide, destanlar Anadolu Türklüğünün yüreğinde yaşayan tutkularla, isteklerin, değerlerle inançların sembolüdür.

Barış dergisinde farklı yazar ve sanatçıların farklı konular hakkında düşüncelerini açıklayan 9 araştırma yazısı yayımlanmıştır. Araştırma yazılarını yayımlayan yazarlar; Fatma Ali, Zeynep Haydaroglu, İlhan Mansız, Nermin Ümit , Hayri Veli, Media Aziz, Esat Erbil'dir. Yazarlar, sanat-sanatçı, felsefe, öykü, tarih gibi konular hakkında düşüncelerini açıklamışlardır.

Barış dergisinde farklı yazar ve sanatçıların farklı konular hakkında düşüncelerini açıklayan 37 tane folklor ve hoyratı anlatan yazıya rastlanmıştır. Yazılara konu olan ünlü hoyratçılar; Seyit Sait Demirci, Fuat Şeyh Mustafa, Adnan Terzi, Mühyettin Ömer Kahveci, Mehmet Aziz, Kemal Latif Erbilli, Ömer Akbaş'dır. Folklor ve hoyratlar atalarımızdan miras kalan eserlerdir. Bizlerde bu mirası gelecek kuşaklara aktarmak için gerekli özeni göstermeliyiz. Bir toplum ancak geçmişini geleceğe taşıdığı sürece var olur.

Barış dergisinde 4 röportaj yazısı yayımlanmıştır. Söz konusu yazılarda; Sanatçı ve müzik ilişkisi, şarkıcılık, saz ve hattatlık ilişkisi, Lübnan güzellik kraliçesi Nikol'un kim olduğu, büyük ve ünlü ressam Orhan Taylan'ın kim olduğu gibi konular işlenmiştir. Genel olarak dergide yayımlanan röportaj yazıları, dönemin öne

çıkan konular ve olayları hakkında yapılmıştır. Bu yazıların yayımlanma amacının okuyuculara ve sanatçılara tartışılan konular hakkında bakış açısı kazandırmak olduğu belirtilebilir.

Barış dergisinde farklı yazar ve sanatçıların farklı konular hakkında düşüncelerini açıklayan 40 biyografi yazısı yayımlanmıştır. Biyografi yazarları; Canım Refet, Nura babası, Ala Fazıl, Kasım Kadir, Muavfak Kavurmacı, Haydar Ali, Zeynal Fatih, Doğukan, Arzu Kayacı, Zahir Rojhebeni, Emir Kerkük, Ümit Davala, Yurtseven Miroğlu, İpek İmirzaloğlu ve diğer yazarlardır.

Barış dergisi, Irak tarihinde dört dilde yayın yapabilen tek dergiydi. Kendisinden önce ve sonraki dönemlerde buna benzer bir dergi çıkmamıştır. *Barış* dergisi, Irak'taki Kürt, Türk, Arap milletleri için edebi bir sözlüktü. Bundan dolayı Irak'ta bulunan sanatçı, yazar ve edebiyatçıların dikkatlerini üzerine çekmiştir. Türkmen edebiyatının yenilemesinde katkısı olan bilgili ve yetenekli insanlara, ilham kaynağı olmuştur.

Barış dergisi, Türkmen gençlerinin yeni araştırma konuları bulmalarına katkılar sağlamıştır. Onların masal, sanatlı yazılar, tiyatro ve şiir yazmalarına teşvik etmiştir. Bu gençlerin yazdıkları *Barış* dergisinde yayımlanmıştır. Gençlerin bu atılımı Türkmen edebiyatı ve gazeteciliğinin yenilenme ve gelişmesine katkıları olmuştur. *Barış* dergisinin sayesinde eski edebiyat eserleri yeni nesil ile tekrar kaleme alındı. Bu derginin amacı, genci, yaşlısı, erkeği ve kadınıyla kısaca toplumun tüm kesimine hitap edebilmektir.

KAYNAKÇA

- ABDULLAH, Mehemed., Röportaj, Erbil, 2016.
- AKKOYUNLU Ziya.- SAATÇI Subhi, Irak Muasır Türk Şairleri Antolojisi, Kb Yay., Ankara, 2016.
- ALİ, İsmail., Barış Dergisi Türkmenlerin Dergileri Aydınlar, Temmuz 2001.
- ALİ, İsmail., Röportaj, 22 Haziran 2016.
- AYAN Hüseyin., Nesîmî Divanı, Akçağ Yay., Ankara, 1990.
- BARIŞ, D., Türkmen Basını 92 Yaşında, 2003.
- BENDEROĞLU, Abdülletif., “Irak Türkmen Edebiyatında Hikâye ve Roman”, 1995.
- CELAL Hıdır., Röportaj, 14 Temmuz 2016.
- DAKUKİ, İbrahim., Türkmenlerin Milli Edebiyatı Ve Sanatı, 1988.
- DIBISLI, Elmas., Rojnamevan Dergisi, Türkmen Dosyası, 2003.
- Eİ-HIRMİZİ, Erşet., Irak Türkmen Vatanı, 2003.
- Eİ-HIRMİZİ, Erşet., Irak’ta Türkmenlerin Varlığı, 2005.
- ERBİL, Esad., Halk Şiiriyle Bir Hikaye, *Barış*, nr.17, Temmuz 2004.
- ERBİL, Esad., Röportaj, 3 Ağustos 2016.
- FETHULLAH, Cercis., Kürt, Türk Ve Arap, 1999.
- FETHULLAH, Cercis., Kerkük Şehrinin Etnik Ve Etnografyası, 2001.
- HELİFE, Ümit., Röportaj, 24 Haziran 2016.
- HEYET, Cavad., Azerbaycan Edebiyatına Bir Bakış, 1993.
- HÜRMÜZLÜ Habib., Kerkük Türkçesi Sözlüğü, Kerkük Vakfı, İstanbul, 2003.
- HAŞİM, Salihi ., Musul Üniversitesi, Fen Fakültesi, Jeoloji Bölümü.
Edebyatçı, Gazeteci ve Yazar. Türkçe 3 eser, Arapça (Türkçe Dersleri) eserin yazarı.
- İBRAHİM, Dakuklu., Bölüm I, 1958 Yılında Irak, İngiliz Belgeleri, Hassan Bilgelik Evi -. Bağdat, İlk Baskısı 2000.

İPEKTEN H.- İsen, M.- Toparlı, R.- Okçu, N.- Karabey, T., Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü, Ktb Yay., Ankara, 1988.

KARAHAN Abdükadair.,Fuzûlî Muhiti, Hayatı ve Şahsiyeti, Kb Yay, Ankara, 1989.

KAYACI, Niyazi., Sen.. Sen Kimsin”, *Barış*, nr.16, Nisan 2004.

KERKÜKLÜ, Hamit s., Barış Dergisi Teşekkürler, Barış Dergisi, Haziran 2005.

KEVSER, H., Kevseroğlu, N., Irak Türklerinin Tarihi ve Edebiyatı, 2012.

KÖPRÜLÜ Faruk.,“Çağdaş Türkmen Edebiyatına Bir Bakış”, Kardeş Kalemler, 2008.

KÜRKÇÜOĞLU Kemal E. Seyyid Nesîmî Dîvânı’ndan Seçmeler, Ktb Yay., Ankara, 1985.

KÜZECİ Şemsettin., Türkmenli Edebiyatı Körfez Savaşı Sonrası 1991-2003, Dgtyb Yay., Ankara, 2005.

NACCAR, Cevdet., Barış Dergisinin İlk Sayısında, Temmuz 2001.

NACCAR, Cevdet., *Barış* Dergisi Çıkışı , *Barış*, nr. 1, 2000.

NUREDDİN , Mehemed., Modern Irak Türkmen Edebiyatı, 1984.

ÖZMEN, Hasan., Irak’taki Türkmenler Ve İnsan Hakları, 2002.

SAATÇI Subhi., Irak (Kerkük) Türkmen Edebiyatı”, Türkiye Dışındaki Türk Edebiyatları Antolojisi C.6,Kb Yay., Ankara., 1997.

SAHANCI, Aziz Kadir., Irak’taki Türkmenlerin Siyasi Tarihi, 1999.

SARAY, G., Gazeteciliğin Kutsal Mesajını Tebrik Ediyoruz, 2011.

SOİTM, Irak’ta İnsan Hakları Araştırma Sonuçları, 31 Temmuz 2013.

TAHSİN, Ümit., Çocuk-Tiyatro İlişkisi, *Barış*, nr.18, Ekim 2004.

TASAM, Irak Seçimlerinde Yaşanan Türkmen “Mağlubiyeti”nin Arka Yüzü, 2016.

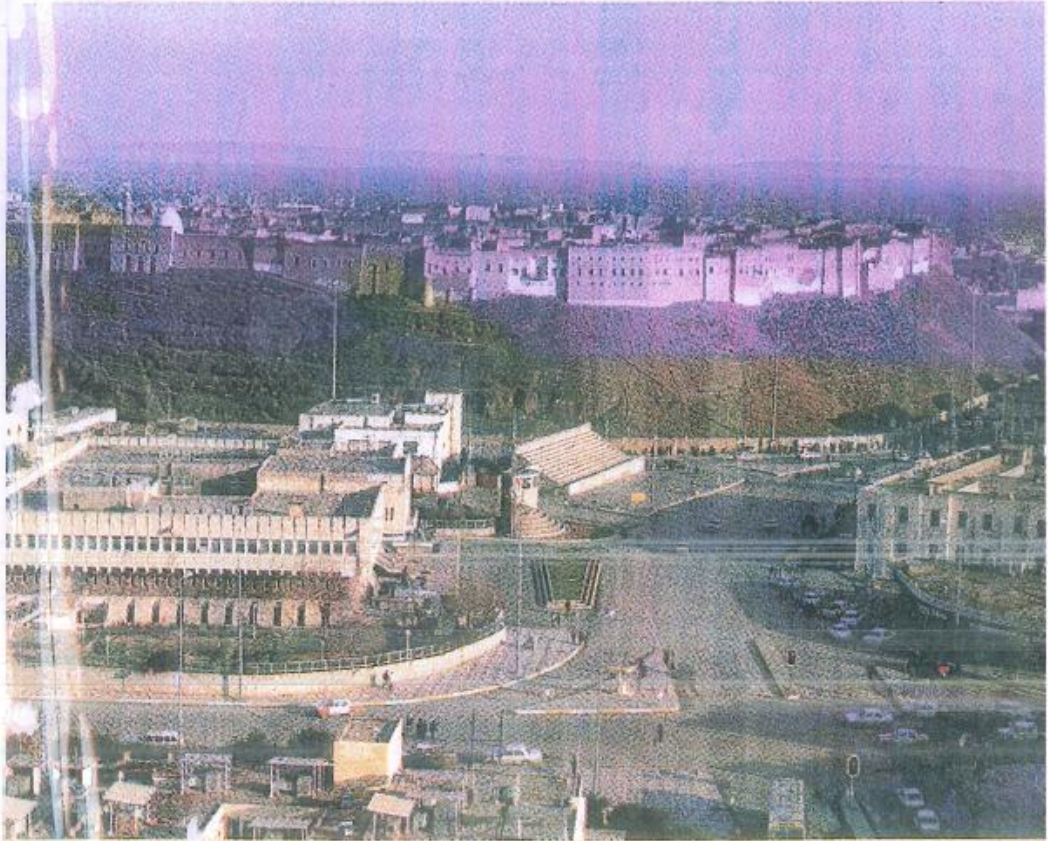
TÜRK YURDU D., Türk Yurdunun Edebiyat Dergisi, Ocak 1993.

ZİYA Mustafa., Irak Türkmenlerinin Sürgün Edebiyatı, Kardeş Kalemler, 2008.

BARİŞ

Sayı (1)
Yıl 2000

Genel kültür
Mevsimi kültür dergisi
Irak kurdistan bölgesi
Kültür Bakanlığı
Sanat ve Kültür genel müdürlüğü
Türkmen Kültür müdürlüğü

Erbil

fotograf: Semir Salih

Fiat: 10 Dinar

بارش

سایى (1) ییل 2000

مەشھىمى گەئال
كۆلتۈر دەرگىسىدەر
كوردستان حۆمەتن يولگاسى
كۆلتۈر بەقائىلى
سەنات و كۆلتۈر گەئال مودرلۇغى
تۈركمان كۆلتۈر مودرلۇغى نەزەرىيەدە
چقارتىلما كىتەپدەر

ئازاد شوقىنگ بىر ئايلىسى

مەيا ئۆيىشەرسەنە گونلارى اومورون
آن گوزال گونلارىمىدەر ؟

و جلدی طویل، ایله
بیر سویلهشی

باریش

صافی 32 اوجاق 2007

ایکی ییلا بیر گنهل کولتورهل دورگی

امنه محمود:

شوشه قیریلیمیتان صوئرا

بیر صافالسا!

BARİŞ

SAYI 32
OCAK 2007

Orhan Taylan'dan Bir Tablo

Barış

İki Ayda Bir
Genel Kültürel Dergi

İmtiyaz sahibi
Sami Şoreş

Baş yazar
Ümit Halife

Yazı işleri Sekreteri
İsmail Ali
Mobail: 4493290

Yedinci Yıl
Sayı (26) OCAK 2006

Adres: Erbil
Irak kurdistan Bölgesi
kültür Bakanlığı
Sanat ve kültür Genel
Müdürlüğü
Türkmen kültür Müdürlüğü

Tel 2226358
www.w-roshubiri.org/barish.htm
E.mail:
barish@maktoob.com

BARİŞ

İki Ayda Bir Genel kültürel Dergi
Irak Kurdistan Bölgesi
Kültür Bakanlığı
Sanat ve Kültür Genel Müdürlüğü
Türkmen Kültür Müdürlüğü

24 Şubat

Türkmen Basını Günü Dolaysıyla Türkmen Gazeteci Ve Yazarları Kutlarız

içindekiler

* HOYRAT HAVALARI	İpek imirzal oğlu	175
* Dr. Abdullatif Benderoğlu'ndan şiirler		173
* HORYAT OLAN HORYATÇI	Erdem Hüsam	171
* (Fuzulî)'nin Eserlerinden....	Vurya Kazancı	168
* Anonim Halk Türküleri	Şebnem Yahya	164
* EDEBİYAT - VE- ŞİİR...	Muhamet İmirzal	162
* BİR BUKET ÇİÇEK	Umit Tahsim	159

Barış Türkmen Gazetecilik Kervan'ın Devamı

Yazı işler Sekerteri

Barış bir buğday sümbülü gibi sıcak gazetecilik kucağına girdi, buda Kürt ve Türkmen kardeşliğin bir simgesi olmak içindir. Aynı zamanda Türkmen kültürün görüş ve inançlarını anlatmak biçimde ise Türkmenler için serbest'çe bir kaynak olmak içindir. Başka bir biçimde ise inançları yansıtmakta bir ayna olacaktır. Ancak Barış bu görevi üstlenmekte ilk Türkmen dergi değildir çünkü tariht'e birçok Türkmen dergi ve gazet'e vardır. Ancak Barış dergisi öylesine bir dönemde meydana çıktı ki aynı amaçları taşımaktadır. Bizler o eski gazetecilere saygımız vardır ve onları hep zikir ederiz. Belki, bugün bizler için tanılan fırsatlar, onların zamanında yoktu, ancak o zamanlarda da onlar millete hizmet etmek yolunda çok çalışmışlar. Ama bugün her yazar görüşlerini serbestce dile getirmektedir. Dergimiz ilerlerde daha aydın çabalar göstererek, kürdistan bölge hükümetin çatısı altında Kürt, Türkmen, Aşuri ve diğer azınlıkların Kürdistan bölgesinde özgür, demokratlığı ve Barışın gerçekleşmesi için çalışmalarını sürdürecektir.

Bariş ve Türkmen Kültüründe aydın bir ufuk

yazı sekreteri

Türkmen midyasında Bariş dergisi diğerkültür yayınlara omuz omuza vererek gonca gül misali açılıp Türkmen kültürünün göğünde parlak bir yıldız gibi goğmuştur. Türkmen halkı için aydın bir ufuk olup müjde verici bir güneş doğuşu olarak Türkmen kültür ilerleme amacı taşımaktadır. Elbette gazeteler ve dergiler milletlerin ilerlemesi için büyük rol oynamaktadır.)

Küşkusuz bugün bizimder ümidimiz bu yol ile gerçekleşecektir. Gerçi uygar insanlar dergimizin açtığı pencereyi Türkmen yazarları ve Edebiyatçıları için bir fırsat olduğunu değerlendirecekler. Bu dergiye hoşgörü ile görmek ve her kesin katılması için çağırıyorum. Burada amacım Bariş tarafında kucaklanmasıdır. Bu dergi kültürlüler ve yazarlar arasında dostçe birlik ve beraberlik sağlaması dilerim. Daha sonrada dergimiz için Türkmen midyasına fayda verici bir program kurmalıyız. Buda demokratik bir şekilde birbirimiz'le anlaşarak fikirlerimizi açıkcamamız gerekir, Bariş dergisin'in bunu gerçekleştirmesi zaman kültür dünyamızda aydın bir ufuk açarak yarınlarımız için büyük. Ümitler müjdeliyecektir.

BARIŞ

Mevsimi

Genel kültürel Dergi

Irak Kurdistan Bölgesi

Kültür Bakanlığı

Sanat ve Kültür Genel Müdürlüğü

Türkmen Kültür Müdürlüğü

SAYI (8)
NİSAN 2002

104

Kürt Basın Günü Kutlu Olsun

Barış

Mevsimi Genel
Kültürel Dergi

İmtiyaz sahibi
Sami Şoreş

Baş yazar
Ümit Halife

Yazı işleri Sekreteri
İsmail Ali

Beşinci Yıl
Sayı (18) EKİM 2004

Adres: Erbil
Irak kurdistan Bölgesi
kültür Bakanlığı
Sanat ve kültür Genel
Müdürlüğü
Türkmen kültür Müdürlüğü
Tel 2226358
E.mail:
barish@maktoob.com

BARIŞ

Mevsimi Genel kültürel Dergi
Irak-Kurdistan Bölgesi
Kültür Bakanlığı
Sanat ve Kültür Genel Müdürlüğü
Türkmen Kültür Müdürlüğü

İçindekiler

* Erbil Şehrindeki Eski Eserler	Masum Erbilli	191
* Modren fars Edebiyatından..	Niyazi Kayacı	189
* Türkmen Ses sanatkarı ndan ...	Şeyma Hawleri	182
* Nesrin Erbil Ve Gelegeğim	Erdem Hüsam	181
* Biyoçeşitlilik Tehlikede	Media Aziz	179
* İnsan Genomu Projesi Sürüyor	Muhemet Aziz	177
* Modren Dürt Şiirinden	Ahmed Mohamad	174
* Türkmen Çağdaş Şairlerinden	İpek İmirzal	173
* Türkmenlerin Canlı Kültürü..	Sidre Erbilli	171
* Çocuk-Tiyatro İlişkisi	Ümit Tahsin	169
* HALK Türküleri ve..	Şebnem Dibisli	165

Barış

İki Ayda Bir
Genel Kültürel Dergi

İmtiyaz sahibi
Kültür Bakanı

Baş yazar
Ümit Halife

Yazı işleri Sekreteri
İsmail Ali
Mobail: 4493290

Sekizzinci Yıl
Sayı (32) OCAK 2007

Adres: Erbil
Irak kurdistan Bölgesi
Kültür Bakanlığı
Sanat ve kültür Genel
Müdürlüğü
Türkmen kültür Müdürlüğü

Tel 2226358
www.n-roshnuri.org/barish.htm
E-mail:
barish@ntaktoob.com

BARİŞ

İki Ayda Bir Genel kültürel Dergi
Irak Kurdistan Bölgesi
Kültür Bakanlığı
Sanat ve Kültür Genel Müdürlüğü
Türkmen Kültür Müdürlüğü

içindekiler

* Her Zaman Muhallıf	Emel Rifatoğlu	151
* Horyatla Yaşlanan Horyatçı	Erdem Hüsam	145
* Şiir Ve Nasiririyle Ahmet Haşim	Armagan Kasap	141
* Kötü Halkla Kötülük	Murat Erbilli	137
* Barış	N. Altıparmak	134
* Erbil Kalesi Atabek Döneminde	Şirzat Sev	133

Folklor Hakkında Düşünceler

Nedve Namik

Her kezce malumdur ki, Türkmen Halkı doğunun diğer halkları gibi zengin ve verimli bir folklorik kalıtıma sahiptir, kökünde eski tarihin derinliklerine varmaktadır.

Bu kalıtım ister maddi isterse manavi olsun derin ve değişik boyutlarda nesilden nesile, koşaktan koşğa taşınması ile çeşitli değişikliklere uğramasında göç, yer değiştirme ve diğer millet ve halklar arasında kaynaşma etkileri neticesinde olmuştur. Etkilenmiştir etkilemiştir. İşte bu eylemde hiç sakınca olmaması yanında esas sakınca ve tehlike tarihi gelişimin akışı altında yok olması ve unutulması ve yitkinlere karışmasıdır. Teknoloji ve sanayi dünyasındaki ilerleme, sosyal yaşantı şartlarında boy gösteren değişiklikler, Bütün bunlar kalıtların önemini ve korunmasını gerektirmektedir ve geleceğin sanat, edebiyat ve kültürün bütün dallarında zenginlikler yaratmak olmasıdır. Teknoloji ve sanayi dünyasındaki gelişimlerin etkisi altında halk kalıtlarının yok olup ezilmesi, bu dalda uğraşlarını sürdüren uzmanları Türkmen halk kalıtlarını arşiflemeye, korumaya zorlamaktadır. Burada halk kültürünü kapsayan kalıtlara folklor teriminin anlatımında folklor bilginler ortak bir anlatıma varmamalarını Tomsun dile getirmiş ve eklemiştir: folklor sözcüğünün kullanıma koyulmasının üzerinden yüzyıldan fazla zaman geçmesine rağmen, bu sözcüğün ne anlama geldiği hakkında ortak bir anlatım bulunmamasına rağmen şayii olan şudurki; folklor, kalıtım demek, şahıstan şahısa intikal eden şeyin ve bu ya hafize yolu ile yada çok kullanım süreci ile olmuştur, yazılı arşifleme bunun kapsamına halay ve halk oyunları, mani, hikaye ve kahramanlık öyküleri, inançlar, ata sözleri, urf adetler, tarım, ev işleri gelenekleri, tipik mimari binalar, ev aşılar, sosyal düzendeki gelenek görünümleri.

Bugün folklorumuzun korunması görevlerimizin ön planına çıkması onun yok olmasını önlemek, ve daha ötelere giderek gerçek pınarlarına dönüp bilimsel metodlarla onı süzcekten geçirdikten sonra asaletini yüze çıkarmaktır. Buda bu hususta uzmanlar yetiştirmek, araştırmalar yapmak gerekmektedir. Bütün bunlarında sadece ve sadece kurum, kuruluşlar ve ihtisas uzman dairelerin icat edilmesi ile gerçekleştirile bilinir ve hayata koyulur.

Barış

İki Ayda Bir
Genel Kültürel Dergi

İmtiyaz sahibi
Sami Şoreş

Baş yazar
Ümit Halife

Yazı işleri Sekreteri
İsmail Ali
Mobail: 4493290

Altıncı Yıl
Sayı (23) Ağustos 2005

Adres: Erbil
Irak kurdistan Bölgesi
kültür Bakanlığı
Sanat ve kültür Genel
Müdürlüğü
Türkmen kültür Müdürlüğü

Tel 2226358
www.w-roshnbiri.org/barish.htm
E.mail:
barish@maktoob.com

BARİŞ

İki Ayda Bir Genel kültürel Dergi
Irak Kurdistan Bölgesi
Kültür Bakanlığı
Sanat ve Kültür Genel Müdürlüğü
Türkmen Kültür Müdürlüğü

İçindekiler

* Dr. Abdullatif Benderoğlu'ndan şiirler		175
* Yenici Kürt Edebiyatından	Ahmet TAKANE	174
* MOLLA PENA H VAKİF	Erdem Hüsam	171
* Türkmen kimliğimiz.....Hoyrat	H:Esat Hüsam	165
* Günümüzde Kitap ve Dergi	Y: İpek Tahsin Ali	164
* Türkmen sanatçılar	Şükür İsa	163
* Türkmen şairlerinden....	A:Muhammet İmirzal	162
* Yakın maziden, büyük pazar	Muhsin Hasan	160
* Erbil şairlerinden....	Ayhan Ali	159
* Erbil şairleri ... ESAT	Şeyh Muhammet	158
* İnsanın mutluluğu ne demek?	Y: Mahmut Alemdar	155
* Biyo-Teknoloji çalışmalarının...	Muhammet Aziz	153
* Transgenik Gıdalar	Midia Aziz	152
* Halk Türküleri	Şebnem Yahya Dibisli	148

Barış

Mevsimi Genel
Kültürel Dergi

İmtiyaz sahibi

Mahmut Mehmet Mahmut

Baş yazar
Ümit Halife

Yazı işleri Sekreteri

İsmail Ali

Dördüncü Yıl
Ekim (14) Temmuz 2003

Adres: Erbil
Irak kurdistan Bölgesi
kültür Bakanlığı
Sanat ve kültür Genel
Müdürlüğü
Türkmen kültür Müdürlüğü
Tel 2226358
E.mail:
barish@maktoob.com

İçindekiler

* Büyük Ses sanatkar..	Müeyyet hasan	175
* Rahmetli HABA'nın Anısına	Mehmed Dibisli	174
* Nusret Merdan'dan Öyküler	Nermin Umut	172
* Gül Hoyratlar	Cemil Beyatlı	168
* Selma Abladan Bir şiir Bir masal	Kaleli kız	167
* Dertli Hoyratlar	Fatin Ahmet	166
* Açık yüreklilik, ve zamana...	Mehmet Şaturlu	165
* Allah Sözcüğü	N. Nuri	164
* Şahablım	Murat can	163
* Özgürlük Güneşi	Ekrem Sabir	162
* İki Gidiş	Kara Vahap	161
* Konuşma Dilimizde Eski	Hamze Beyatlı	159
* Olmeyen şairlerimizden	Kadim Erbil	157
* Bilgisayarların	Turkcan	156
* Hasan Naccar	Fahrettin Hawleri	155